

ΦΥΛΛ. 16

ΤΟΜ. Α.

Η ΠΑΝΔΩΡΑ.

ΤΖΕΛΛΑΛΕΣΛΙΝ.

Διήγημα Ῥωσικόν.

Ἡ Ταυρική εἶχε γενεὴ ἐπαρχία Ῥωσική, καὶ οἱ κάτοικοί της ἔζων ἐν ἡρεμίᾳ μετὰ τὴν θύελλαν τὴν συνταράξασαν δώδεκα ἔτη τὴν Κριμαϊάν, περὶ τὰ τέλη μάλιστα τῆς βασιλείας τοῦ ἀτυχοῦς Χάνου Σαῖβ Γιερέυ. Ὁ ἡγεμὼν οὗτος, διατρίψας ποτὲ εἰς Πετροῦπολιν, καὶ γοητευθεὶς ἀπὸ τὸν στρατιωτικὸν ὀργανισμὸν, τὰ ἔθιμα καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν Ῥώσων, ἀπεφάσισε νὰ ἐνεργήσῃ μεγάλην τινὰ μεταρρυθμίσειν εἰς τὸ Κράτος του, εἰσάγων πειθαρχίαν καὶ διατάξεις εὐρωπαϊκὰς. Ἐπειδὴ ὅμως ὅλ' αἱ μεταρρυθμίσεις σκανδαλίζουσι πάντοτε τοὺς ζῶντας ἐκ κατὰχρήσεων, διὰ νὰ κατορθώσῃ δέ τις αὐτὰς ἀπαιτεῖται θέλησις ἀκαμπτος, ὁ Χάνης ὅστις ἦτον χαρα-

κτῆρος ἀσθενοῦς καὶ ἐξήσκει μικρὰν ἐπιβρόχην ἐπὶ τῶν ὑπηκόων του, ἐξῆψε πάθη καὶ ἐπανάστασιν. Ὁ ἀδελφός του, Βατυ-Γιερέυ, τεθείς ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀνταρτῶν, ἐπολιόρκει τὴν Κάραν ἢ Θεοδοσίαν ὅπου εἶχε κλεισθῆ ὁ Χάνης μετὰ τινων ἐκ τῶν πιστῶν του, οὗτος δὲ κατέφυγεν ἐπὶ τέλους εἰς τὴν Ῥωσίαν, καὶ ἡ Αἰκατερίνα ἐπανάφερεν αὐτὸν εἰς τὸν θρόνον του· μετ' ὀλίγον ὅμως ἠναγκάσθη νὰ παλαίσῃ πρὸς ἐχθρὸν φοβερώτερον τοῦ ἀδελφοῦ του, πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Τουρκίας. Οἱ Γενίτσαροι ὀδηγούμενοι ἀπὸ τὸν πασᾶν αὐτῶν εἰσέβαλον εἰς τὴν νῆσον Ταμάνην, ὁ δὲ Χάνης, ἀδυνατῶν ν' ἀντισταθῆ, ἐπεκαλέσθη εἰρήνην, καὶ πρὸς τοῦτο ἔστειλε πρέσβυν νέον τινὰ μεγιστᾶνα ἀπολαύοντα τῆς ἐμπιστοσύνης του· ἀλλ' οἱ Τοῦρκοι τὸν ἀπεκεφάλισαν. Τότε αἱ διχόνοιαὶ καὶ ἡ ἀταξία ἐκορυφώθησαν, καὶ ὁ Σαῖβ καταπτοηθεὶς παρέδωκε τὸ σκήπτρον πρὸς τὴν Αἰκατερίναν, καὶ ἀπεσύρθη εἰς Ῥωσίαν ὅπου ἐλάμβανε σύνταξιν πλουσιωτάτην.

Τόμος Δ'.

Φυλλ. 16.

Ῥωσικὸς στρατὸς εἰσῆλθεν ἐν τούτῳ εἰς Ταυρίαν, ὃ δὲ λαὸς, ἀναγνωρίσας δι' ὄρκου τὴν ἐξουσίαν τῆς αὐτοκρατορίας, ἠσπάσθη ἐντὸς ὀλίγου τὴν γλυκεῖαν διοικήσιν τῆς. Μόνοι οἱ μεγιστᾶνες ἦσαν δυσηρεστὴ μένοι διότι δὲν εἶχον πλέον δύναμιν. Ὅθεν, ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν ἐκλείσθησαν εἰς τὰ χαρέμιά των καὶ ἐξήσχουν τὰς δεσποτικὰς ὀρέξεις των ἐπὶ τῶν γυναικῶν, ἄλλοι δὲ μετέβησαν εἰς χώρας μωαμεθανικὰς, καὶ πολλοὶ ἄλλοι, μὴ ἔχοντες τὴν γενναιότητα νὰ ἐγκαταλείψωσι τὰ πλούσια κτήματά των, ἔμειναν ῥοφούντες καπνὸν καὶ στενάζοντες. Μεταξὺ τῶν τελευταίων τούτων ἦτον καὶ τις Τσαγῆρ-Ἀγαδοῦρ, πατὴρ τοῦ νέου μεγιστᾶνος τοῦ φονευθέντος ἀπὸ τοῦ Τούρκου. Δὲν ἔμεινε δὲ εἰς τὴν γενέθλιον γῆν ὡς λυπηθεὶς τὰ ὑπάρχοντά του, ἢ ὡς ἀδιαφορῶν διὰ τὴν κυβέρνησιν τῶν Ῥώτων, ἀλλ' ὡς μισῶν τοὺς φονεῖς τοῦ πρωτοτόκου του. Παραλαβὼν λοιπὸν τὸν μόνον ἐπιζῶντα υἱὸν του, κατώκησεν εἰς ἐξοχὴν τριάντα οὐέρτια ἀπέχουσαν τῆς Καργαπόλεως. Οὗτος, ἐπὶ τοῦ πεπτωκότος Χάνου, κατέιχε τὴν πρώτην θέσιν μεταξὺ τῶν αὐλικῶν, καὶ χάριν αὐτοῦ εἶχεν ἐξοικειωθῆ μετὰ πολλὰ ἔθιμα εὐρωπαϊκὰ, διδάξας καὶ τὴν Ῥωσικὴν εἰς τὸν νεώτερον υἱὸν του, καὶ φιλιωθείς μετὰ πολλοὺς ἀξιωματικούς Ῥώτους. Δὲν ἐπρόβλεπε τότε τὸ ἀποθηρόμενον τῶν περιστάσεων ἀλλ' ὅταν εἶδε κατὰ τίνα τρόπον ἐτελειώσεν ἡ βασιλεία τοῦ Σαῖθ, διέκοψε πᾶσαν σχέσιν μετὰ τοὺς νέους κυρίους του, καὶ ἠπομονωθείς ἐπροσπάθησε νὰ ἐνσταλάξῃ εἰς τοῦ υἱοῦ του τὴν καρδίαν μίσος ἄσπονδον κατὰ τῶν ἔχθρῶν, ὅπως ὠνόμαζε τοὺς Ῥώτους, τῆς πατρίδος του. Ἀλλὰ καὶ ὁ νέος ἤρξανε καὶ ἐκραταιοῦτο κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ πατρὸς. Ἦτον φιλότιμος, τολμηρὸς, ἐπιχειρηματίας καὶ εἰς ἄκρον εὐκρίστητος. Ὅλα τὰ πάθη εἰσεχώρου εἰς τὴν καρδίαν του, καὶ εἰσχωροῦντα ἐσκληρύνοντο ὡς λεπίς πυρακτουμένη ξίφους δαμασκηνῶ. Οἱ γονεῖς τ.υ. ἐκαυχῶντο δι' αὐτὸν, καὶ οἱ φίλοι του τὸν ὠνόμαζον ἄνθος τῆς νεολαίας. Κάνεις δὲν ἦτον τότε ἄνδρεὺς οὐδὲ τότε ὠραίος ὡς αὐτός. Κάνενός ἄλλου βολὴ δὲν προσέβαλλε τότε εὐστόχως τὸν σκοπὸν ὧσ' ἢ ἰδική του. Ὅταν δὲ ἀνεπήδα ἐπὶ τὸν θυμοειδῆ ἵππον του, οἱ σύντροφοὶ του τὸν ἐβλεπον ἑκθαμβοί.

Μετὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν Ῥώτων, ὁ Τσελλαλεδδὶν παρητήθη τῶν τέρψεων τούτων ἐνῶ δὲ πρὶν διηγεβίον ὅλως ζωηρὸν καὶ μεγαλοπρεπῆ, κατεδικάσθη σήμερον ἀπὸ τὸν πατέρα του εἰς παντελεῆ ἀπραξίαν καὶ ἀπομόνωσιν. Διέκοψε καὶ αὐτὸς πᾶσαν σχέσιν μετὰ τοὺς Ῥώτους, ἀπέδιδεν εἰς αὐτοὺς τὸ δυσφορον τῆς νέας θέσεώς του, καὶ παραπερόμενος ἀπὸ πάθος ἀχαλίνωτον ἔφοισσεν ὅλος ὅσ' ἄκ' ἐβλεπε μόνον γκισαύρη ἀλλὰ πῶς ν' ἀποφύγῃ τοὺς ἐχθροὺς τούτους τοῦ Ἰσλαμισμοῦ; Ὁ Ῥωσικὸς στρατὸς, ἐξαπλούμενος καθ' ὅλην τὴν παραλίαν τοῦ Εὐξείνου, κατελάμβανεν ὅλας τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία. Εἰς τὸν ἄλλοτε ζωηρὸν τοῦτον νέον δὲν ἔμεινε λοιπὸν ἄλλο παρὰ νὰ συναναστρέφεται τοὺς κατηφεῖς μουσουλμάνους τῆς γειτονίας του. Ἐνίοτε μόνον δυσανασχετῶν πρὸς τὴν ἀηδίαν τῆς ἀεργίας του, ἀνέβαινε εἰς τὸ ὄρος τὸ

ἀνυψούμενον ἐν μέσῳ δάτους ζοφεροῦ πλήθοντος λύκων καὶ ἄλλων θηρίων, καὶ ἐκεῖ κατέτριβεν ἡμέρας ὀλοκλήρους, ποτὲ μὲν καθήμενος ὑπὸ σκιὰν δένδρου προαιωνίου, ποτὲ δὲ κύπτων πρὸς πηγὴν δροσερὰν, καὶ ἄλλοτε παρατηρῶν τὸ καταγῶδες ρεῦμα τοῦ χειμάρρου, ἢ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου διατοξευομένης διὰ τῶν φύλλων τῶν δένδρων. Μετὰ ταῦτα ἐπλανᾶτο εἰς μέρη ἀπότομα, διέβαινε κρημνοὺς, ἐπήδα ἀπὸ βράχου εἰς βράχον, ἐκρεμάτο ἀπὸ κλαδία ἄνωθεν ἀβύσσων, χαιρών ὅτι ἐπάλασε πρὸς δυσκολίας, ὅτι ἐνίκα ἐμπόδια, καὶ ὅτι ἐσθάνεν εἰς ὕψη ὅπου δὲν εἶχε πατήρει πρὸ αὐτοῦ πούς ἀνθρώπινος. Ἐνίοτε, τὸ ἔσπερας, ἀνεπαυε τὴν κεφαλὴν ἐπάνω πέτρας χορτοσκεπάστου, οἱ δ' ἀστέρες ἠκτινοβόλου ἐπ' αὐτῷ ὡς ὀφθαλμοὶ αἰρῆς ἀγρυπνοῦσας ἄνωθεν αὐτοῦ. Ὅταν τὸ πρῶν ἐσπρόκοντο ἤκουε κελαδοῦντας τοὺς κορυθαλοὺς καὶ ἠσθάνετο ἰδιαίτερον τινὰ θυμηδίαν. Μὲ ὅποιαν ἡδονὴν ἀνέπνεε τὸν καθαρὸν ἐκεῖνον ἀέρα τὸν ὅποιον πνοὴ ἀνθρώπου δὲν εἶχε μολύνει! Μὲ ὅποιαν χαρὰν παρετήρει τὸ κυανόχρουν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς θαλάσσης, ἐφ' ἧς ἐκυμάτιζε τὸ ἐλαφρὸν νέφος τῆς αὐγῆς! Κάνεν ὃν ἔμψυχον δὲν ἐτάραττεν εἰσέτι τὴν σιωπὴν τῆς θαυμασίας ἐκείνης φύσεως. Ὁ ἀετὸς ἐκοιμᾶτο ἄνω βαραθροῦ τὴν κεφαλὴν ἔχων ὑπὸ τὴν πτέρυγα, ἢ ἔλαφος ἀνεπαύετο ὑπὸ κλώνας ἐλαίας, πόρρω ἐραίνοντο λόφοι, δάση, κοιλάδες καὶ χωρία, καὶ παρεκεῖ ἡ θάλασσα, τῆς ὁποίας ἡ λάμψις συνεχέστο κατὰ τὸν ὀρίζοντα μετὰ τὸν γλαυκὸν θόλον τοῦ οὐρανοῦ. Μετ' ὀλίγον αἱ πρῶται ἀκτῖνες τῆς αὐγῆς μεταδίδουσιν εἰς τὰ κύματα ἐκείνης ἀσγυροπόρφυρον τὸ φῶς αὐτῶν, καὶ μετὰ ταῦτα ὁ ἥλιος ἀνατέλλει, καὶ πάντα ζωογονοῦνται καὶ φωτίζονται. Ὁ ἀετὸς ἐκτείνει τὰ πτερὰ, καταμετρεῖ τοῦς αἰθέρας καὶ διαγράφει μακροὺς ἑλικας· ὁ αἰγαγρος ἀνυψώνει τὴν κεφαλὴν καὶ βλέπων ἄνθρωπον κρύπτεται ἐντρομος ἐντὸς θάμνων· εἰς τὴν κοιλάδα ἤχη ἢ φωνὴ τοῦ μουεζίν, καὶ εἰς τὸ φρούριον ὁ κώδων τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας· παντοῦ ζωὴ καὶ κίνησις. Ὁ Τσελλαλεδδὶν νύπτεται εἰς τὴν πηγὴν, ἀπαγγέλλει ἐν κατανύξει περικοπὰς τινὰς τοῦ Κορανίου, καὶ ἐπαναλαμβάνει τὴν ἄσκοπον πορείαν του ἐν μέσῳ τῆς ποιητικῆς ἐκείνης φύσεως.

Οὕτω παρέρχονται ἡμέραι καὶ ἔτη. Ὅσῳ πλέον οἱ Τάρταροι συνειθίζον τὴν νέαν κυβέρνησιν, τότε τὸ κατὰ τῶν χριστιανῶν πατροπαράδοτον μίσος ἐξησθενίζετο· ἀλλὰ καὶ οἱ Ῥῶσοι αὐτοὶ ἐδεικνύοντο εὐμενέστεροι. Πολλοὶ τῶν ἐν ταῖς πράγμασιν ἔφεραν εἰς Ταυρικὴν τὰς συζύγους καὶ τὰ τέκνα, ὀλοκλήρη οἰκογένεια κατεστάθησαν εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Εὐξείνου Πόντου, καὶ ὠραῖαι οἰκίαι ἠκοδομήθησαν εἰς τὰς πόλεις μεταξὺ τῶν οἰκιῶν τῶν Ταρτάρων. Οἱ ναὶ, οἱ ἀνεγερθέντες πρὸ αἰῶνων ἀπὸ τοὺς Γενοῦίτας ἀλλ' ἐρειποθέντες ἢ μετασκευασθέντες εἰς τεμένη μουσουλμανικὰ, ἀνακαινισθέντες ἀπεδόθησαν εἰς τοὺς χριστιανούς, εἰς δὲ τὴν ἡμισέληνον ὑποκατεστάθη τὸ σύμβολον τῆς πίστεως τῶν Ῥώτων. Πάντα, πλὴν μόνον τοῦ Τσαγῆρ-Ἀγαδοῦρ καὶ τοῦ υἱοῦ του, ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν νέαν τάξιν. Πρὸς τὴν μεσημβρινὴν πα-

ραλίαν τὰ ὄρη, ἐκτεινόμενα ἡμικυκλίως περὶ τὴν θάλασσαν, σχηματίζουσι μεγίστην κοιλάδα τερπινοτάτην ὡς κῆπον πυλῶρον, περιοριζομένην ἀπὸ λόφους καὶ λεύκας, καὶ καστανεῖας, καὶ μορέας συνεχομένας διὰ κλάδων ἀγριαμπέλου γλοερῶν καὶ πρασίνων, καὶ πανταχόθεν περιβρεχομένην ἀπὸ ῥύκκας διαυγεῖς, ποῦ μὲν εἰσχωροῦντας ἀφανῶς εἰς τὰ δάση, ποῦ δὲ ἀναβλύζοντας εἰς τὴν γῆν, καὶ ποῦ μιγνυομένους μετὰ τὴν θάλασσαν. Ἐπὶ τῶν εὐφρόρων τούτων ἀγρῶν ἀνυψοῦται βράχος ἀπόκρημος προφυλάττων τοὺς κατοίκους αὐτῶν ἀπὸ τοῦ καύτωνος τοῦ ἡλίου. Παρῶτέρω δὲ βλέπεις καὶ ἄλλον βραχον χαμηλότερον μὲν, ὄχι δὲ καὶ ὀλιγώτερον ἀξιοθαύμαστον. Καὶ ἐκ μὲν τῶν τριῶν μερῶν περικυκλοῦται ἀπὸ τὰ τεῖχη καὶ τοὺς πύργους τοῦ ἀρχαίου γενουίτικοῦ φρουρίου, ἐκ δὲ τοῦ ἄλλου βρέγεται ἀπὸ τὰ κύματα. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς του ἀνυψοῦται πύργος μεγαλοπρεπῆς, παρὰ τὸν ὁποῖον κείνται ἑρείπια ἀρχαίας πόλεως.

Τάρταρός τις ἀναβαίνων ἵππον ὠραῖον ἐπορεύετο διὰ τῆς κοιλάδος πρὸς τὸ φρούριον. Οὐδ' ἦ λαμπρότης τῆς ἡμέρας, οὐδ' ἦ μαγευτικὴ θεὰ τῶν τόπων ἐκείνων, ἴσχυον νὰ διασκεδάσωσι τὴν βαθειάν του σύννοιαν τὴν ὁποῖαν ἐμαρτύρουν τὸ πλατὺ μέτωπον καὶ τὰ συνεσταλμένα χεῖλη του. Τὸ ἐξωτερικόν, ἡ ἐνδυμασία, ἡ πλουσία ἵπποσκευῆ του ἐδείκνυον ὅτι ἦτον ἔγκριτος, καὶ ὅσοι Τάρταροι τὸν ἀπῆντων τὸν ἐχαιρέτιζον ἐδαριαίως βάλλοντες τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ στήθους· ὁ δὲ ἵππεύς, νεύων τὴν κεφαλὴν ὑπετραύλιζεν· *ἀλέξιμ σε, λάμ!* καὶ ἐπροχώρει. Ἐλθὼν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ βράχου, κατέβη τοῦ ἵππου, τὸν ἔδεσεν εἰς δένδρον, καὶ ἀνέβη διὰ τῆς στενῆς ὁδοῦ τῆς φερούσης εἰς τὸ φρούριον. Ἡ σκιὰ τῆς ἐσπέρας ἐξηπλοῦτο ἐπὶ τῆς πεδιάδος· ὁ δὲ Τάρταρος, ἀφοῦ ἐπλανήθη πολὺ μεταξὺ τῶν ἑρείπιων, εἰσῆλθεν εἰς τὸν πύργον, καὶ πλησιάζας εἰς τὸ παράθυρον ἔκυψε πρὸς τὴν ἄδυσσον.

Ἡ θάλασσα ἐμουκάτο, τὰ δὲ κύματα κτυποῦντα τοὺς πρόποδας τοῦ βράχου ἀπεσύροντο παρλάζοντα, καὶ ἐπανάρχοντο πάλιν μαινόμενα. Ἐκ τοῦ ἄλλου ὁμοῦ μέρους, πάντα ἠρέμουν καὶ ὁ οὐρανὸς ἦτον καθαρῶτατος. Ποῦ καὶ ποῦ ἐσυμπέραινες μόνον ἀπὸ τὸ λύγισμα τῶν κλημάτων ὅτι τὴν προτεραιάν εἶχε συνταράξει τὴν φύσιν θύελλα.

Ἐνῶ ὁ Τάρταρος παρετήρει πλοῖον σιλευόμενον μακρὰν, ἤχος πολλῶν φωνῶν ξένων ἤχησεν εἰς τὰς ἀκοὰς του. Καὶ πάλιν αὐτὴ ἡ γκισαούρισσα, εἶπε, καὶ ὤρμησεν ἔξω τοῦ πύργου· ἀλλ' ἐστάθη εὐθύς· ἡ ὁδὸς ἢ φέρουσα εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ἦτον τόσῳ στενῆ ὥστε οὔτε δύο ἄνθρωποι ἐδύναντο νὰ βαδίσωσι κατὰ μέτωπον. Οἱ ἀναβάντες ἦσαν Ῥῶσοι ἀξιωματικοί. Πλησίον τοῦ ὄχυροῦ, εἰς τὸ ἀποκρημνότερον μέρος τοῦ βράχου, ὑπῆρχε μικρὰ τις θέσις, εἰς τὴν ὁποῖαν ἐστάθη ὁ Τάρταρος σιωπηλός, ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς πρὸς τὴν γῆν, καὶ φοβούμενος μὴ τὸν ἐγγίσωσι τὰ ἐνδύματα τῶν ἀπίστων. Οἱ Ῥῶσοι ἐγέλων μὲν καὶ ἐλάλουν, ἀλλ' ἔβαλλον καὶ μετ' ἄποσπαστον τοὺς πόδας ἐπὶ τῶν ὀλισθηρῶν πετρῶν. Πολλοὶ εἶχον φθάσει εἰς τὴν πύλην τοῦ πύργου, καὶ τις αὐτῶν, νέος, φέρων στολὴν κοκκίνην, εὐώδης καὶ εὐπρεπῆς, σταθεῖς ἀνω

τῆς κλέμακος, ἀνέκραξε φαιδρῶς· «Ἐθριαμβεύσαμεν ἱ ἐνίκησαμεν τὰς δυσκολίας τῶν Θερμοπυλῶν· τώρα, ὠραία μου ἐξαδέλφη, δός με τὴν ἄδειαν νὰ σε βοηθήσω, δός με τὴν χεῖρά σου.»

— Ἴδου, ἀπεκρίθη φωνὴ τις λιγυρὰ καὶ γλυκεῖα· καὶ τῆς φωνῆς ταύτης ὁ ἤχος κατέπληξε τὴν καρδίαν τοῦ Τζελλαλεδδίν, διότι τὴν ἐγνωρίζε καὶ τὴν ἠγάπα πρὸ πολλοῦ. Κάτωθεν αὐτοῦ ἤρχετο νέα τις, φοροῦσα ἐσθῆτα πρασίνην ἀμαζόνος, περιγράφουσαν χαριέντως τὴν προτομὴν καὶ πίπτουσαν πολύπτυχον περὶ τοὺς πόδας τῆς. Ὁ μαῦρος πέτασός τῆς ἀνεδείκνυε λαμπροτέραν τὴν λευκότητα τῆς υπερύθρου ὄψεώς τῆς, καὶ βόστρυχοι κόμης ξανθῆς ἐκυμάτιζον ἐπὶ τῶν ὤμων τῆς. Ἐπροχώρησε βασταζομένη ἀπὸ τὸν ὄδηγόν τῆς, ἔφθασε πλησίον τοῦ Ταρτάρου ὅστις, ἰστάμενος ἀκίνητος, ἀπολιθωμένος σχεδὸν, μετὰ καρδίαν ὁμοῦ πάλλουσαν, ἤσθάνετο τὴν εὐωδίαν τῆς κόμης τῆς. Αἶφνης φωνὴ φρικώδης ἠκούσθη· ὁ ἀξιωματικὸς ὀλισθήσας ἀσῆκε τὴν χεῖρα τῆς νέας, αὐτὴ δὲ ταλαντευθεῖσα ἐκλονήθη καὶ οἱ ἄλλοι ἀξιωματικοὶ ἐδραμον παραυτὰ· ἀλλ' ὁ Τάρταρος, προλαβὼν ἀρπάζει μετὰ βραχίονα σιβαρὸν τὴν ξένην, τὴν σηκῶναι ὡς βρέφος, καὶ πρὶν ἢ προφθάσῃ νὰ ἀνανήψῃ, τὴν ἀποθέτει εἰς τὴν πύλην τοῦ πύργου. Καὶ ἡ μὲν νέα τὸν εὐχαριστεῖ ὑποτραυλιζούσα, ὁ δὲ κομψὸς ἀξιωματικὸς ἐκφράζει εὐγνωμοσύνην· ἀλλ' ὁ Τάρταρος θέλει νὰ μακρυνθῇ· δύο ὁμοῦ γυναῖκες φράσσουσιν ἐκ νέου τὴν δίοδον, καὶ ταύτας ἀκολουθοῦσι πολλοὶ ἄλλοι ἀξιωματικοί. Ἀνυπόμονος καὶ ἀγανακτῶν διότι ἡ νέα συνδιελέγετο μετὰ τὸν ὄδηγόν τῆς, δάκνει τὰ χεῖλη του.

— Δὲν εἶναι τοῦτο, ἔλεγεν ἐκείνη, τὸ παράθυρον περὶ τοῦ ὁποῖου μετ' ὠμίλεις χθές;

— Μάλιστα, κυρία· ἰδὲ τὴν κοκκίνην ταύτην πέτραν· εἶναι αἷμα... Πλὴν οἱ ἐντόπιοι θὰ γνωρίζουν καλῆτερόν μου τὴν ἱστορίαν... Ἄκουσε, Τάρταρε, δὲν ἐκοιμήσθη ἀπὸ τοῦτο τὸ παράθυρον ἢ Γενουίτις ἢ γεμονίς ὅταν οἱ πρόγονοί σου ἐκυρίευταν τὸ φρούριον;

Ὁ Τάρταρος ρίψας ἐπὶ τοῦ μικροῦ ἀξιωματικοῦ βλέμμα ὑπεροπτικόν ἀπεκρίθη·

— Ἄγνωθ' ἂν ἡ ἱστορία αὐτὴ εἶναι ἀληθινή ἢ ἐξ ὄψεως ὁμοῦ θετικώτατα ὅτι οἱ πρόγονοί μου ἐκρήμνισαν πολλάκις ἀπὸ τοῦτο τὸ παράθυρον τοὺς αὐθάδεις ὅσοι ἐτόλμων νὰ μὴ δεικνύουν πρὸς αὐτοὺς σεβασμὸν.

Εἶπε καὶ ἐγένετο ἀφαντος.

— Ἄ! Ἄ! ἀνέκραξεν ὁ ἀξιωματικὸς τοῦ περιβολικοῦ καγχαζῶν, ὁποῖος βάνουτος ἄνθρωπος! Ἐμπρεπεν ἢ κυβερνησίς μας νὰ διορθώσῃ τοῦτον τὸν λαόν καὶ ὄχι νὰ τὸν μεταχειρίζεται μετὰ τὴν συγκατάβασιν.

— Πῶς; κύριε Βελογράδοφ, εἶπεν ἡ νέα· μετὰ φαίνεται ὅτι τὴν τραχύτητα τῆς ἀπαντήσεως πρέπει νὰ ἀποδώσετε εἰς τὸν ἑαυτὸν σας! Ἐὰν πρέπη νὰ κρίνω ἀπὸ τὸ ἐξωτερικόν του, ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος δὲν μ' ἐφάνη χυδαῖος· δὲν τὸν μετεχειρίσθητε ἀρκετὰ εὐγενῶς καὶ τὸν ἐπροσβάλλατε.

— Συμπάθειον, κυρία Ζουδμίλλα! πρέπει ἡμεῖς οἱ νικηταί, νὰ κάμνωμεν φιλοφρονήσεις πρὸς τοὺς νικημένους;

— Τί θμιλεῖτε διὰ νικημένους καὶ νικητάς ! Ἡ Κριμμαία δὲν κατεκτήθη διὰ τῶν ὄπλων.

— Ὅραϊα λόγια ! εἶπεν ὑπολαβοῦσα ἄλλη τις κυρία. Ποσάκις εἶχα συμβουλευθεῖ τὴν μακαρίτιδα μητέρα σου νὰ μὴ σέ συγχωρῇ νὰ ἀναγινώσκῃς βιβλία ἐπικίνδυνα ! Πλὴν ἡ κυρία ἤθελε νὰ σέ προκόψῃ, νὰ σέ φωτίσῃ. Ἴδου ὁ καρπὸς τῶν ἀρχῶν της. Σήμερον λύεις τὰ ζητήματα ὡς καθηγητὴς πανεπιστημείου.

— Πρὸς τί αὐτὴ ἡ ἐπίπληξις, ἀγαπητὴ μήτηρ ; ἀπεκρίθη ἡ νέα ἔνδακρος ἠθέλησα μόνον . . .

— Σὲ παρακαλῶ νὰ σιωπήσῃς. Τοιαύτη ἦτον συνήθως ἡ διαταγὴ ἥτις ἐτελείονε πᾶσαν συζήτησιν μεταξὺ μητριᾶς καὶ προγονῆς.

Οἱ νέοι ἐσπούδασαν νὰ γαληνίσωσι τὴν τρικυμίαν, καὶ ὁ πυροβολιστὴς διηγῆθη λεπτομερῶς τὴν ἱστορίαν τῆς Γενουτίτιδος ἡγεμονίδος· ὅλα ὅμως ὑπῆρξαν μάταια, διότι ἡ πρώτη φαιδρότης εἶχε παρελθεῖ.

Μετ' ὀλίγον ἡ συνοδία ἐξελεύσασα τοῦ πύργου ἐπέστρεψεν εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦσαν οἱ ἵπποι καὶ ἡ ἄμαξα. Ἡ νέα ἀνέβη μικρὸν ἵππον ἀγγλικόν, ἡ δὲ μητριὰ ἐκάθησεν εἰς ὄρσσην. (1)

Καθ' ὁδὸν ἀπήντησαν τὸν Τάρταρον ἐπιστρέφοντα βραδέως εἰς τὸ χωρίον του· ὁ δὲ πυροβολιστὴς, ἄμα ἰδὼν αὐτὸν, ἐπλησίασε τοὺς συντρόφους του. Ἡ νέα, ὀλονέν σύνου, διέβη πλησίον τοῦ ἀγνώστου χωρὶς νὰ τὸν παρατηρήσῃ· αὐτὸς ὅμως εἶδεν ὅτι τὸ πρόσωπόν της ἦτον τεθλιμμένον, καὶ ὅτι ἐσπόγγιζε τοὺς δακρύοντας ὀφθαλμούς της. Τὴν ἔβλεπε δὲ μακρόθεν, προσπαθῶν νὰ μαντεύσῃ τὴν αἰτίαν τῆς λύπης της.

— Διὰ τί τάχα κλαίει ; ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν. Αἰσθῆρι πάσχουν καὶ αὐταὶ ὡς καὶ οἱ ἄνθρωποι ! ὦ ! ἐὰν ἐδυνάμην νὰ ἐναγκαλισθῶ αὐτὴν μίαν μόνην στιγμήν καὶ νὰ μεταβάλω τὴν στιγμήν ἐκείνην εἰς αἰωνιότητα ! Ποτὲ δάκρυ δὲν θὰ ὕγρανε τὰ βλέφαρά της· ὅλας της τὰς λύπας θὰ οἰκειοποιούμην ἐγὼ· ἀλλὰ ποῖον ὄνειρον ! Ἐμπορῶ κἂν νὰ τὴν φαντασθῶ ; δὲν εἶναι κόρη τοῦ ἐχθροῦ μου, τοῦ ἐχθροῦ τῆς πίστεώς μου ;

Καὶ ταῦτα λέγων ὁ Τάρταρος εἶχε τοὺς ὀφθαλμούς προσηλωμένους καὶ ἄκων εἰς τὴν νέαν, καὶ τὴν παρηκολούθει βῆμα πρὸς βῆμα.

Τὴν ἠκολούθησε δὲ οὕτω πως ἕως οὗ τὴν εἶδεν ἐμβᾶσαν εἰς τὴν αὐτὴν μεγάλης οἰκίας· τότε κεντήσας τὸν ἵππον διέβη τὸ χωρίον καλπάζων.

— Ἴδου ὁ Τζελλαλεδδίν-μπεης ! ἀνέκραζον οἱ χωρικοὶ· καὶ ἠτένιζον τὸ νέφος τῆς κόνεως τὸ ὅποιον ἀνύψουν οἱ πόδες τοῦ ἵππου του.

Καταγινόμενος αἰωνίως εἰς τὸ κυνήγιον ἢ καὶ εἰς συνδιαλέξεις μετὰ τοῦ πατρὸς του, ὁ Τζελλαλεδδίν δὲν εἶχε ποτε οὐδὲ ἀναζητήσῃ τὸ ὄραϊον φύλλον, οὐδὲ σκεφθῆ περι αὐτοῦ· ἀλλ' ἐσπέραν τινὰ, ἐνῶ ἐπεριφέρετο εἰς τὴν κοιλάδα, ἤχος ἐναρμόνιος ὄργάνου μουσικοῦ καὶ φωνῆς μελωδικῆς ἐγλύκανον τὰς ἀκοάς του· ἡ φωνὴ αὕτη ἤρχετο ἀπὸ παράθυρον πλησίον τοῦ ὁποίου ἐκάθητό τις νέα. Οἱ τόνοι ἦσαν παθητικοὶ ὡς τόνοι καρδίας δεινοπαθούσης. Καὶ ποτὲ μὲν ἀνυψοῦντο ἀρμονικῶς ὡς κελᾶθμα ἀηδόνας, ποτὲ δὲ ὁμοιάζον στεναγμὸν γοερὸν, καὶ ἄλλοτε, μιμούμενοι τὴν φαι-

δρότητα ἄσματος δημῶδους, ἐθαίγον τὴν ἀκοὴν καὶ κατένυγον τὴν καρδίαν. Ἡ νέα σιωπήσασα ἔκλεισε τὸ παράθυρον, ὁ δὲ Τάρταρος εἰσεχώρησεν εἰς τὸ δάτος καταδιωκόμενος ἀπὸ τοὺς τόνους τῆς φωνῆς της, τοὺς ὁποίους ἐφαίνετο ὅτι ἐπανελάμβανε πᾶν φύλλον δένδρου σείόμενον ἀπὸ τὸν ζέφυρον.

Πολλάκις, μετὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἐπέστρεψεν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, καὶ ὁ πιστὸς ἵππος του ἐστέκετο μόνος ὑπὸ κασταναϊῶν, κατέναντι τοῦ παραθύρου τῆς νέας· ἐὰν δὲ κατ' εὐτυχίαν ἦτον μόνη, ὁ Τζελλαλεδδίν τὴν ἠτένιζε πολλὴν ὥραν, ἤκουε τὸ ἄσμα τῆς, καὶ ὅταν αὐτὴ ἀνεχώρει, αὐτὸς ἔμενεν ἀκίνητος καὶ ἐλογίζετο εὐδαίμων. Ἐὰν ὅμως ἦσαν περὶ αὐτὴν καὶ ἄλλοι, ἡ συνωμίλει μὲ νέους ἀξιοματικούς, τὸ ὀθωμανικὸν αἷμά του ἀνέβραζεν εἰς τὰς φλέβας του· ἡ καρδία του τὸν παρότρυνε νὰ ὀρμήσῃ μεταξὺ ἐκείνων, νὰ τοὺς ἀπομακρύνῃ μὲ τὸ ἐγγχειρίδιόν του, καὶ ἔπειτα, ἐπιστρέφων ὑπὸ τὸ δένδρον του, νὰ θαυμάσῃ τὸν θησαυρὸν του· ἀδιάφορον ἐὰν τὸν ἐθαύμαζε μακρόθεν ! ὅ,τι ἐπεθύμει ἦτον τὸ νὰ μὴ εἶναι κἀνεὶς ἄλλος μέτοχος τοῦ βλέμματος, τοῦ μειδιάματος, τῆς ἀγγελικῆς ἐκείνης φωνῆς.

Καὶ ἰδοὺ ἀπροσδοκῆτως ἡ σύμπτωσις ἡ ἡ πρόνοια ἔρριψε τὴν νέαν, κατὰ τὴν ἡμέραν περὶ ἧς ὠμιλήσαμεν, εἰς τὰς ἀγκάλας του. Ἡ ἔστια τοῦ πάθους ἦτον εἰς τὸ στήθος του· εἷς μόνος σπινθὴρ ἤρκει νὰ τὴν ἀνάψῃ.

Ὅστις ἀπὸ νεαρᾶς τοῦ ἡλικίας συνέζησε μετὰ γυναικῶν, συνέφαγε, συνεχόρευσε ἢ καὶ συμπεριεπάθησε μετ' αὐτῶν, δὲν γνωρίζει τὴν δύναμιν τοῦ αἰσθηματος ἀνδρὸς ἐγγίσαντος πρώτην φοράν καὶ χεῖρα μόνον γυναικός. Ἡ ἰδέα αὐτὴ μόνη ἐξῆπτε τὸ αἷμα τοῦ νέου, καὶ κατετάρτασε τὴν καρδίαν του. Ὅποια αἰσθήματα, ὅποια ἐπιθυμίαι, ἀγνωστα ἕως τότε εἰς αὐτὸν ἐξυπνίσθησαν ! Καὶ τῶνόντι, ὁποῖαν ἀπέραντον τροχίαν διαγράφει ἡ φαντασία ! Πετᾶ ὡς βέλος, μετεωρίζεται εἰς τὰ νέφη, καὶ μετὰ τὴν ἀκράτητον περιπλάνησίν της πίπτει ἐξησθενημένη καὶ ἄτονος ! Οὕτω καὶ ὁ Τζελλαλεδδίν, μετὰ τὰς διαπύρους ὄνειροπολήσεις του, ἐπανάρχετο εἰς τὴν πραγματικὴν ἀλλ' ἀπελπιστικὴν ἀλήθειαν. Ἄλλ' ἐν τοσοῦτῳ αἰσθημάτι ὅλως νέον ἐβλάστησεν εἰς τὴν καρδίαν του· ὁ ἔρωσ περιέστειλε τὸ κατὰ τῶν ξένων μῖσος καὶ ὁ νέος εὐλόγει τὸν πατέρα του διότι εἶχε διδάξει πρὸς αὐτὸν τὴν Ῥωσικὴν.

Ὁ συνταγματάρχης Νικόλαος Λαυρεντιάδης Σ. εἶχεν ὑπηρετήσῃ πολλά ἔτη πιστῶς τὴν πατρίδα του. Εἶχε πλῆθος τραυμάτων καὶ παρασῆμων, ἠγαπᾶτο ἀπὸ τοὺς ἀνωτέρους του, ἐτιμᾶτο ἀπὸ τοὺς ὑποδεστέρους, καὶ οἱ στρατιῶται τὸν ἀπεκάλουν πατέρα. Πρὸ εἰκοσιν ἐτῶν εἶχε συζευχθῆ ὄρφανῆν, κηδεμονευομένην ἀπὸ τὴν κόμησσαν Γ. . . φρόνιμον, τιμίαν, καὶ νοήμονα, τὴν ὁποῖαν ἠγάπα περιπαθῶς. Οἱ δύο σύζυγοι συνέζων εὐτυχεῖς, βλέποντες μάλιστα προκόπτου ἐν πνεύματι καὶ ἡλικίᾳ τὸ μόνον τέκνον των, τὴν Ζουδμίλλαν. Ἡ μήτηρ, ἀφιερωθεῖσα εἰς τῆς θυγατρὸς τὴν ἀνατροφὴν, ἔχαιρε βλέπουσα καρποφοροῦντα τὰ μαθήματά της· αἴφνης ὅμως νόσος θα-

[1] Ὅχημα θυσιαστικόν.

νατηρόρος τὴν ἔφερον εἰς τὸν τάφον, ἐνῶ ἡ νέα ἦτον εἰσέτι δεκατριετής. Καὶ ὁ μὲν Κ. Σ. ἦτον κατ' ἀρχὰς ἀπαρηγόρητος· ἀλλὰ, μετριασθείσης βαθμηδὸν τῆς λύπης του, ἀνεφάνη εἰς τὸν κόσμον ἀπὸ τοῦ ὁποῦ εἶχεν ἀποσυρθῆ. Διαταχθεὶς ἐν τοσοῦτῳ νὰ ἐκστρατεύσῃ δὲν εἶχε ποῦ ν' ἀφήσῃ τὴν θυγατέρα του εἰς τίνα νὰ τὴν ἐμπιστευθῆ. Ἐν τοιαύτῃ ἀμηχανίᾳ εὐρισκόμενος, ἐγνώρισε χήραν, Ἀνίσσιαν Ἰωάννου τὸ ὄνομα, ἥτις ἐπρότεινε νὰ λάβῃ χάριν φιλίας παρ' αὐτῆ τὴν Ζουδμίλλα, ὑποσχεθεῖσα νὰ φροντίξῃ ἐπιμελῶς περὶ αὐτῆς. Καὶ τῶντι, ἐξεπλήρωσε τὸσῳ ἀκριβῶς τὴν ὑπόσχεσιν, ὥστε ὅταν ὁ Κ. Σ. ἐπέστρεψεν, ἐπρόσφερον εἰς αὐτὴν, χάριν εὐγνωμοσύνης, καὶ τὴν καρδίαν καὶ τὸ ὄνομά του, τὰ ὁποῖα ἡ χήρα δεχθεῖσα προθύμως συνανεχώρησεν εἰς Κριμαίαν. Ἡ κυρία ὅμως Ἀνίσσια δὲν ἦτον πλέον ὁποῖα ἐφάνη πρὸ τοῦ γάμου· ὁ ταλαίπωρος συνταγματάρχης, συνειθισμένος εἰς τὴν ἡπιότητα τοῦ χαρακτῆρος τῆς πρώτης συζύγου του, κατετήκετο θανατηφόρος ἀπὸ τὸ φίλερι τῆς δευτέρας. Ὁ στρατηγὸς Ποτέμκιν εἶχεν ἐπαινέσει τὴν γενναϊότητά του κατὰ τὰς μάχας, διότι ὄρμα πρῶτος κατὰ τῶν ἐχθρικών ὀχυρωμάτων, καὶ δὲν ὠχρία ποτὲ ἐνώπιον τοῦ ξίφους ἢ τοῦ πυρός τοῦ ἐχθροῦ· ἀλλ' ὅταν ἤκουε τὴν Ἀνίσσιαν κτυποῦσαν τὸν πόδα καὶ φωνάζουσαν, «Δὲν θέλω!» ἤθελε νὰ κρυφθῆ ὑπὸ τὴν τράπεζαν.

Σωκράτης ὁ ἀνεκτικώτερος τῶν θνητῶν, ἐσύγκρινε τὰς λοιδορίας τῆς φιλάτης συζύγου του μὲ βροντὰς, καὶ τὸ νερὸν μὲ τὸ ὁποῖον τὸν περιέχει μὲ τὴν βροχὴν τὴν παρακολουθοῦσαν ἐκεῖνας. Ἀλλ' ἡ Ἀνίσσια, μὴ καταδεχομένη νὰ μιμηθῆ τὴν Ξανθίππην, ἐφεύρε νέαν μέθοδον· ἔχυνε δάκρυα. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ συνταγματάρχης ἐδοκίμασε νὰ κατασκοπήσῃ τὸ ἀσθενέστερον μέρος τοῦ ἐχθροῦ διὰ νὰ τὸν καταστήσῃ ἀπόμαχον, ἀλλ' ὅταν ἐπέισθη ὅτι ἡ σύζυγός του ἦτον ἄλλη ἀπόρητος Κάλπη, (Γιβραλτάρ,) ἔκυψε τὴν κεφαλὴν καὶ κατέθεσε τὰ ὄπλα.

Ἡ κόρη του ἔπαυσε πλέον αὐτοῦ. Καὶ τοι ἔχουσα ἐκ φύσεως τὰ σπέρματα εὐγενῶν καὶ σπανίων προτερημάτων, εἶχεν ὅμως καὶ τὴν ἀνάγκην χειρὸς ἐπιτηδείας διὰ νὰ τὰ καλλιεργήσῃ. Ἐγκαταλειμμένη εἰς τὴν ἰδίαν διάκρισιν, ὁσάκις τοῦλάχιστον δὲν ἤκουε τὰς μωρολογίας τῆς μητρικῆς, ἀνεγίνωσκε τέρψεως ἕνεκα ὅλα τὰ τυχόντα βιβλία, καὶ οὕτως ἐγέμιζε τὴν κεφαλὴν μὲ πλῆθος παραδοξολογιῶν. Ἀκύμαντος μὲν ἦτον εἰσέτι ἡ καρδία της, ἐτοίμη δὲ νὰ ἠλεκτρισθῆ κατὰ τὴν πρώτην περίστασιν. Ἐνέμενον ἀνεκτότως εἰς τὰς ιδέας της, καὶ ἰδοὺ ὁ κύριος λόγος δι' ὃν συνέβαινον συνεχῶς ἕριδες μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς μητρικῆς της, ἥτις ὅμως δὲν ἔπαυε σκεπτομένη περὶ τῆς διὰ πλουσίου γάμου ἀποκαταστάσεως τῆς Ζουδμίλλης.

Ἡμέρας τινὰς ἀφοῦ ἐπεσκέφθησαν τὸ φρούριον εἰργάζοντο καὶ αἱ δύο πλησίον μικρᾶς τραπέζης· ὁ δὲ συνταγματάρχης ἐπεριφέρετο εἰς τὸν αὐτὸν θάλαμον καπνίζων καὶ δίδων διαταγὰς εἰς τοὺς ὑποδεεστέρους του. Ἰππεύς τις, εἰσελθὼν ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ εἰς τὴν αὐλὴν, ἀνέβη σπουδάζων τὴν κλίμακα καὶ παρου-

σιάσθη εἰς τὸν θάλαμον. Ὁ συνταγματάρχης ἐχαίρεισεν αὐτὸν εὐμενῶς, ἡ κυρία Σ. ἔβαλλε ταχέως τὸν κεκρόφαλόν της, ἡ δὲ Ζουδμίλλα ἔκυπτεν ἐπάνω τοῦ ἔργου της, διότι ἡ γυναικεία καρδία της προησθάνετο ὅτι ἡ ἐπίσκεψις σκοπὸν εἶχεν αὐτὴν τὴν ἰδίαν· ἰδοὺ διὰ τί ἠρρυθρία.

— Εἰς τί χρεωστῶ τὴν εὐγενῆ σας ἐπίσκεψιν; ἠρώτησεν ὁ συνταγματάρχης παρατηρήσας τὴν ἀμηχανίαν τοῦ ξένου· στραφεὶς δὲ πρὸς τινὰ ὑπῆρτην, στείλέ με, εἶπε, τὸν διερμηνέα.

— Εἶναι περιττὸν, ἀπεκρίθη ὁ Τάρταρος, διότι ὀμιλῶ τὴν Ῥωσικὴν. Εἶμαι υἱὸς τοῦ Τσαγῆρ-Ἀγαδοῦρ κυρίου τοῦ παρακειμένου χωρίου· Ὁ πατήρ μου παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ διαφυλάξῃ τὴν ζωὴν σας.

— Εὐχαριστῶ! εἶπεν ὁ συνταγματάρχης. Χαίρω ὅτι σὰς ἐγνώρισα. Ἰδοὺ ἡ σύζυγός σου καὶ ἡ κόρη μου. Λάβετε, μπεή, τὴν καλοσύνην νὰ καθήσετε.

Ὁ Τζελλαλεδδὴν διηγήθη ἱστορίαν τὴν ὁποῖαν ἐπλασσε καθ' ὁδόν, διὰ νὰ εὐρῆ ἀφορμὴν νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ῥώσου, καὶ ὠμίλησε περὶ τινος ἵππου τὸν ὁποῖον ἐπεθύμει ν' ἀγοράσῃ. Ὁ δὲ συνταγματάρχης, ὅστις ἠγάπα τοὺς ἵππους, ἤρχισε νὰ ἐπαινῆ ἐνθουσιωδῶς τὴν ὀριότητά καὶ τὰ προτερήματα τῶν ἰδικῶν του, ἐνῶ ὁ μπεής ἤκουε προσεκτικῶς, ῥίπτων ἐνίοτε λαβραῖον βλέμμα πρὸς τὴν Ζουδμίλλα· ἥτις δλονέν κύπτουσα τὴν κεφαλὴν ἐκέντει ἀδιακόπως.

— Βλέπω, εἶπεν ἡ κυρία Σ. . . βαρυνθεῖσα νὰ σιωπᾷ πρὸ πολλοῦ, ὅτι λαλεῖτε ἀξιόλογα τὰ Ῥωσικά· ποῦ τὰ ἐμάθατε;

— Εἶχα πολλὰς σχέσεις μὲ Ῥώσους.

— Λοιπὸν, εἶναι καιρὸς νὰ γίνετε καὶ Ῥώσος. Εἰπέτε με, παρακαλῶ, δὲν εὐχαριστεῖσθε νὰ παραδεχθῆτε τὰς συνηθείας μας, νὰ παραιτήσετε τὰ χαρμίδια σας καὶ νὰ ἀφίνετε ἐλευθέρως τὰς γυναῖκάς σας;

— Εἶν' ἐναντίον τῆς θρησκείας μας.

— Ἄ! ἔχετε συνηθείας βαρβάρους. Εἰπέτε με ἐν τοσοῦτῳ, ἔχετε πολλὰς γυναῖκας εἰς τὸ χαρμίδιόν σας;

— Κάμμιν, ἐπειδὴ δὲν εἶμαι ὑπανδρευμένος, ἀπεκρίθη ἐρυθρίασας ὁ Τάρταρος.

— Καλ' ἡμέρα σου, ἐξαδέλφη μου! καλ' ἡμέρα σου θεῖα μου! εἶπεν ὁ Βελογράδορ εἰσελθὼν μὲ σπουδὴν εἰς τὸν θάλαμον, καὶ φιλήσας τὴν χεῖρα τῆς Ἀνίσσης καὶ τὴν τῆς Ζουδμίλλης. Ὁ δὲ Τάρταρος σκυθρωπάσας ἐσηκώθη.

— Ποῦ ὑπάγετε, μπεή; Προσμεῖνατε, ὀλίγον, θὰ σὰς δεῖξω τὴν Ἀφροδίτην μου, ἄλογον θαυμάσιον, ἔχει λαιμὸν κύκνου, μέτωπον ὕψηλόν . . . καὶ ὀμμάτια . . . ὀμμάτια ὁποῖα δὲν ἔχει κάμμιν, κόρη τῆς Γεωργίας! Προσμεῖνατε λοιπὸν!

Ἄλλ' ὁ μπεής ἀνεχώρησεν ὑποσχεθεὶς νὰ ἐλθῇ ἄλλοτε.

— Ἀξιόλογοι ἄνθρωποι αὐτοὶ οἱ Τοῦρκοι, εἶπεν ἡ σύζυγός τοῦ συνταγματάρχου· μὲ φαίνεται ὅτι ἦτον ἐκεῖνος ὁ ἴδιος τὸν ὁποῖον ἀπητήσαμεν εἰς τὸ φρούριον· δὲν τὸν παρετήρησες, Ζουδμίλλα;

— Ὅχι! ἀπεκρίθη ἐρυθρίασασα ἡ νέα.

— Εἴτ' ἐκεῖνος, εἴτ' ἄλλος, εἶπεν ὁ Βελογράδος, εἶναι ὅλοι τῆς ἰδίας κατασκευῆς. Τῇ ἀληθείᾳ, θεῖα μου, ἀπορῶ ποῖαν εὐχαρίστησιν εὐρίσκετε δεχόμενοι τοὺς βαρβάρους τούτους εἰς τὴν οἰκίαν σας. Ἐχουν τρόπους...

— Θέλεις λοιπὸν νὰ χορεύουν τὸ μενουέτον; Ἡξεύρεις ὅτι ὁ συνταγματάρχης χρεώττει νὰ ἔχη σχέσεις με αὐτούς· ἀλλὰ καὶ πλην τούτου με φαίνεται ὅτι ἡ διαγωγή των εἶναι πολλὰ τακτική. Ἐὰν ἐβλεπες με ὁποῖαν καλοσύνην ὑπεδέχθη ἡ αὐτοκρατορική μας τοὺς μπέδας! Ὑπῆγα καὶ ἐγὼ καὶ τοὺς εἰδα. Ὁραῖον θέαμα τῶντι!

Καὶ ἡ Ἀνίσια διηγήθη λεπτομερῶς τὸ ταξίδιον τῆς Αἰκατερίνης καὶ πλήθος αὐλικῶν διατυπώσεων.

— Ἔχετε εἰδήσεις τοῦ ἀδελφοῦ σας, ἠρώτησε με σπουδῆν ὁ συνταγματάρχης τὸν Βελογράδον καθ' ἣν στιγμήν ἡ σύζυγός του ἐτίωπνε διὰ νὰ λάβῃ τὴν ἀναπάντησίν της· ποῦ εὐρίσκεται;

— Εἰς Πετρούπολιν. Χθὲς ἔλαβα γράμμα του. Εἶν' εὐτυχέστατος· αἰωνίως διασκεδάζει καὶ προβιάζεται. Ἡξεύρετε ὅτι ἦλθα νὰ σὰς ἀποχαιρετίσω;

— Καὶ ποῦ, με τὸ καλόν;

— Εἰς τὸ στρατόπεδον δι' ὀλίγον ὅμως καιρὸν, ἐλπίζω. Δὲν ἤμπορῶ νὰ ζήτω παρὰ μεταξὺ σας. Θὰ ἐπιστρέψω ὅσον τὸ δυνατόν ταχυτέρον διὰ νὰ προσπέσω, ὠραία μου ἐξαδέλφη, εἰς τοὺς πόδας σου.

Καὶ ἀνεχώρησεν. Ἐνῶ δὲ βάλλει εἰς τὸ διακκίον του τὰ μῦρα καὶ τὰ ἀρώματά του, ἄς εἰπῶμεν ὀλίγα τινὰ περὶ αὐτοῦ. Ὁ κομφὸς οὗτος ἀξιωματικὸς ἦτον υἱὸς συγγενοῦς τινος τῆς Ἀνισίας, τὴν ὠνόμαζε δὲ θεῖαν κατ' ἔθος ῥωσικόν, καθ' ὃ οἱ συγγενικοὶ τίτλοι διατηροῦνται μέχρι τοῦ δεκάτου βαθμοῦ. Εἶχε δὲ καὶ τινὰ περιουσίαν καὶ ἀνατροφήν ὅχι εὐκαταφρόνητον· ἀλλ' ἦτον οἰηματίας καὶ κοῦφός, ἕκαστον διὰ τὸ σχῆμα τῶν ἐνδυμάτων του, καὶ ἐδράτετο πάσης εὐκαιρίας διὰ νὰ ὀμιλήτῃ περὶ τῶν ὑπαρχόντων του, περὶ τῶν μεγάλων σχέσεων του καὶ περὶ τοῦ ἀδελφοῦ του, ἀξιωματικοῦ τῆς αὐτοκρατορικής φρουρᾶς. Καὶ ἐχλεύαζον μὲν ὅλοι τὰς κομποδρημοσύνας του, τὸν ἐθεώρουν δὲ ὡς καλὸν νέον.

Ὁ Τάρταρος ἐπεσκέφθη, κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν του, τὸν συνταγματάρχην τὴν ἐπισῦταν. Τῇ φορᾶν ταύτην δὲν ἦτον τότε συνεσταλμένος· ἤρρεσε δὲ πολὺ εἰς μὲν τὴν Κυρίαν Σ. . . διότι ἤκουε τὰς ἀπεραντολογίας της, εἰς δὲ τὸν συνταγματάρχην διότι ἀγορᾶ σας ἐπλήρωσε πλουσιοπαρόχως τὴν ὠραίαν του Ἀφροδίτην. Ἀμφότεροι δὲ τὸν παρεκάλεσαν νὰ τοὺς ἐπισκέπτεται συνεχῶς. Ἐνα μῆνα μετὰ ταῦτα ἡ Ζουδμίλλα ἔγραψε τὴν ἐπομένην ἐπιστολὴν πρὸς τινὰ φίλην της:

« Με κατακρίνεις, Δάσιγκα, διότι σὲ γράφω σπανίως. Πίστευσε ὅμως ὅτι δὲν ἔχω καιρὸν· φαντάσου ὅτι ἀρότου ἦλθομεν εἰς Κριμαίαν ἐκέντησα δύο ἐσθῆτας διὰ τὴν μητέρα μου, καὶ ὡς ἠξεύρεις ἡ ἐργασία αὐτὴ εἶναι ἀπεραντος. Καὶ ὅμως εἶναι παράδοξον πῶς δὲν κατορθῶν νὰ συνειθίσω νὰ δίδω ὄνομα μητρὸς εἰς τὴν γυναῖκα αὐτὴν· ὁσάκις τὴν ὀνομάζω οὕτω, με φαίνεται ὅτι ἐξυβρίζω τὸν ἄγγελον

τῆς νηπιότητός μου, τὴν ἀληθινήν μου μητέρα. Ἄλλοιμονον! φιλιότη μου Δάσιγκα, δὲν ἔχω τὴν ἀδειαν οὔτε νὰ κλαύσω. Προσπαθῶ νὰ καταπνίξω τὴν λύπην μου, τὴν ὁποῖαν ὁ Θεὸς μόνον βλέπει. Πολλὰ συνεχῶς ἡ καρδία μου εἶναι βαρεῖα καὶ περίλυπος· με φαίνεται ὅτι ὁ οὐρανὸς ἀφήρεσε πάνταν χαρὰν ἀπὸ ἐμέ καὶ ὅτι δὲν με μένει πλέον κάμμιξ εἰς τοῦτον τὸν κόσμον.

Τί νὰ σὲ εἶπω διὰ τὴν Κριμαίαν μας; δὲν γνωρίζω παρὰ μόνην τὴν κοιλάδα ὅπου διαμένει τὸ σύνταγμα τοῦ πατρός μου. Ἡ τοποθεσία εἶναι μαγευτική· ὁποῖοι κῆποι ὠραῖοι καὶ ὁποῖα ἄθλη! Δὲν θὶ με πιστεύσης ἂν σὲ εἶπω ὅτι αἱ ἀμυγδαλέαι καὶ αἱ ἐλαταὶ αὐξάνουσιν ἐδῶ ὡς αἱ σημῦναι τοῦ τόπου μας. Ὅποιαι πηγαι! ὁποῖοι ῥύακες διαυγέστατοι! Ἐσὺ νάξα διὰ σὲ διάφορα κογγύλια. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν κατετρόμαξα ὅταν εἶδα τὴν θάλασσαν ταραττομένην ἀπὸ τοὺς ἀνέμους, καὶ τὰ κύματα ὑπερυψούμενα ὡς ἂν ἦθλον νὰ κατακλύτῃσι τὸν κόσμον. Ὅσάκις ὁμως ὁ καιρὸς γαληνῆ, αὐτὴ εἶναι διαφανὴς καὶ γλυκεῖα ὡς ῥύαξ· καὶ σήμερον ἀρέσκουμι νὰ τὴν παρατηρῶ.

Ἡ συναναστροφή μας εἶναι ἀρκετὰ καλὴ, περιηρούμεθα εἰς τὰ περιξ, καὶ ἐνίοτε ὑπάγομεν εἰς τὸν χορόν· ἡ στρατιωτικὴ μουσικὴ εἶναι ἀξιόλογος, καὶ δὲν πάτχομεν ἔλλειψιν χορευτῶν· ἀλλὰ πρέπει νὰ σὲ ὀμιλήσω διὰ τινὰ νέαν γνωριμίαν, διὰ νέον τινὰ μπέην Τάρταρον πλουσιώτατον, ὅστις μᾶς ἐπισκέπτεται συνεχῶς. Παρητήρησα ὅτι δὲν ἀγαπᾷ τὸν Βελογράδον· Γνωρίζεις τὸν ἀηδῆ τοῦτον οἰηματίαν τὸν ὁποῖον οὐδ' ἐγὼ δύναμαι νὰ ὑποφέρω. Ὁ Βελογράδος τὸν προσέβαλεν ὅτε κατὰ πρότερον συνητήθησαν, καὶ τὸν προσβάλλει ὁσάκις εὐρίσκει εὐκαιρίαν. Πολλάκις ὁ μπέης ἠρεθίσθη τόσῳ πολὺ ὥστε ὁ πατήρ μου εἶδε κ' ἔπαθεν ὅσω νὰ προλάβῃ τὴν μεταξὺ τῶν μονομαχίαν. Πρό τινων ἡμερῶν ὁ ἀνυπόφορος ἐκεῖνος μωρὸς ἀνεχώρησε, καὶ εἰμεθα ἤτυχοι. Ἡ μῆτηρ μου, ἡ ὁποία ἔχει χιλίας ἀσχολίας, με ἀφίνει πολλάκις μόνην με τὸν μπέην, καὶ συνομιλοῦμεν ὥρας δλοκλήρους οἱ δύο. Με ἀρέσκει πολὺ τὸ ἰδιότροπον τῆς γλώσσης καὶ τῶν κρίσεων του εἶναι πνευματώδης, καὶ αἱ κυρίαὶ τὸν λέγουσιν εὐμορρον. Ὁμολογῶ κ' ἐγὼ ὅτι δὲν εἶναι ἄσχημος· πόσον ὠραῖος ὀφθαλμοῦς ἔχει! . . . δὲν δύναμαι νὰ σὲ περιγράψω τὴν ζωηρότητά των, οὐδὲ δύναμαι νὰ τοὺς συνειθίσω ὁσάκις μάλιστα με ἀτενίζει. Τώρα ἐνῶ σὲ γράφω εἶμαι μόνην εἰς τὸν κοιτῶνά μου, καὶ ἐρυθρῶ ἐνθυμουμένη τὸ βλέμμα του. Δεκάκις καθ' ἡμέραν συμβαίνει νὰ εἶμαι πολλὰ ἐνασχολημένη, ἀλλὰ μόλις προσηλόνει ἐπάνω μου τοὺς μαύρους καὶ φλογεροὺς ὀφθαλμούς του, καὶ αἰσθάνομαι, ἂν καὶ δὲν τοὺς βλέπω, ὅτι με καταφλέγουσιν ὡς ὁ ἥλιος τῆς μεσημβρίας, ἢ ὡς δύο ἄνθρακες καυστικοὶ ἀνημμένοι εἰς τὴν καρδίαν μου. Διὰ νὰ διασκεδάσω τὴν ταραχὴν μου παίζω κύμβαλον, τραγῳδῶ, καὶ ὁ μπέης με ἀκούει με προσοχὴν ἀνέκφραστον. Ὑποθέτω ὅτι ἀγαπᾷ εἰς ἄκρον τὴν μουσικὴν. Ἐνίοτε μ' ἐροῦνται ἰδέαις τὴν ὁποῖαν ἀποκρούω πάραυτα. Μὴ μ' ἐρωτᾷς ποῖα ἡ ἰδέα αὐτὴ, διότι μόλις τολμῶ νὰ τὴν ἀναπολή

σω ἐγὼ ἡ ἰδία. Ὑγιαίνει, ἀγαπητὴ μου, μὲ κράζουσι. »

Καὶ ἄλλος μὴ εἶχε παρελθεῖ, καθ' ὃν ὁ Τζελλα λεδδὶ, φλεγόμενος ἐτι μᾶλλον ἀπὸ τὸ πάθος του μόλις ἐδύνατο νὰ περιστείλῃ αὐτὸ Ἡλλάκις εὐρισκόμενος μόνος μετὰ τῆς νέας, ἐπεθύμει νὰ ἐξηγήσῃ τὸ αἰσθημᾶ του· ἀλλὰ συνεχόμενος ἀπὸ φόβον ἀνυπέβλητον, ἐσιώπα. Ἡ δὲ Ζουδμίλλα; Δὲν ἐδύνατο νὰ περιορίσῃ τὴν ταραχὴν τῆς, οὐδ' ἔδοξε αὐτῆς νὰ τὴν ἐξηγήσῃ. Ἡ σιωπηλὴ καὶ εὐσεβὴς φιλοφροσύνη τοῦ ὠραίου μουτουλμάνου ἐκολάκευε τὴν φιλαυτίαν τῆς, καὶ τὸ παράδοξον τῆς σχέσεως ταύτης ἐγοήτευε τὴν φαντασίαν τῆς. Δὲν ἐπρόβλεπε τί ἐδύνατο νὰ γεννηθῇ ἐξ αὐτῆς. Δὲν ἐνόμιζεν ὅτι ἐδύνατο νὰ μεταβληθῇ εἰς ἔρωτα ἢ εὐχαρίστησις τὴν ὁποίαν ἤσθανετο βλέπουσα τὸν νέον Τάρταρον, ἀκούουσα τοὺς λόγους του, καὶ ἐξακοντιζομένη ἀπὸ τὸ πῦρ τῶν ὀμμάτων του.

Ἀλλὰ, δύναται νὰ εἶπῃ ὁ ἀναγνώστης, ποῦ εἶχον τὸν νοῦν οἱ γονεῖς τῆς; Ὁ μὲν πατὴρ εἶχεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἵππους καὶ τὰ γυμνάσια τοῦ συντάγματός του, ἡ δὲ μήτηρ, ἀσχοιομένη εἰς τὰ τῆς εὐδαιμονίας αὐτῆς τε καὶ τῆς θυγατρὸς τῆς καὶ εἰς τὸν γάμον ταύτης, ἐπέκτετο ὅτι δὲν ἔλειπεν εἰς τὸν μπέην; μωαμεθανὸν, διὰ νὰ γείνη κάλλιστος γαμβρὸς, εἰ μὴ μόνον τὸ βάπτισμα. Ἡ ἰδέα αὐτὴ ἀνεπτύχθη ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τὴν κεφαλήν τῆς, καθόσον μάλιστα ἐγνώριζεν ὅτι ὁ μπέης ἐμελλε νὰ κληρονομήσῃ δύο πλουσιώτατα ὑποστατικά, πολλοὺς κήπους καὶ μένους εἰς τὴν εὐφορωτέραν τῶν κοιλαδῶν τῆς Ρωσίας καὶ ἀπείρους οἰκίας, καὶ ὅτι, πλὴν τῆς ἀκινήτου ταύτης περιουσίας, ὁ πατὴρ τοῦ νέου εἶχε καὶ χρήματα καὶ πολυτίμους λίθους. Ἄ! ἐὰν ὁ ἐρωτόληπτος μουτουλμάνος ἀπεφάσιζε νὰ βαπτισθῇ, ὅλα τὰ ἐμπόδια θὰ ἐξεμαλύνοντο καὶ ἡ Ζουδμίλλα θὰ ἐγένετο πλουσιωτάτη πριγγίπισσα... πριγγίπισσα ναὶ μὲν Ταρταρίς, ἀλλὰ πάντοτε ἔχουσα τίτλον λαμπρὸν. Ἐσπέραν τινὰ, ἐνῶ ἡ κυρία Σ. . . ἔδρεπε καρπούς εἰς τὸν κήπὸν τῆς, ὁ δὲ συνταγματάρχης ἦτον εἰς τὸν θάλαμον τοῦ θυμοῦ μετὰ τὴν θυγατέρα του καὶ τὸν μπέην, ἦλθεν ἀπροδοκῆτως ὁ Βελογράδοφ.

— Μεγάλῃ εἰδήσις! μεγάλῃ εἰδήσις! ἀνέκραξε πόλεμος! . . .

— Μὲ ποῖον; καὶ διὰ τί; ἠρώτησεν ὁ συνταγματάρχης.

— Μὲ τὴν Τουρκίαν! τὸ διβάνιον, ἀφοῦ ἐπρότεινεν εἰς τὸ πρέσβυν μας ὄρους παραλόγους, τὸν ἔκλεισεν εἰς τοὺς ἑπτὰ πύργους. Ἐνοεῖται ὅτι ἡ Ρωσία δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑποφέρῃ τοιαύτην ὕβριν λαμπρά! ἀξιόλογα! ἔχομεν πόλεμον, ἐστρατεῖαν!

— Παραμύθια!

— Πῶς! ἔρχομαι ἀπὸ τὸ στρατόπεδον ὅπου εἶχαν φθάσει διαταγαί.

— Ὅπως καὶ ἂν εἶναι, δὲν θ' ἀφήσουν τὴν Κριμαίαν χωρὶς στρατεύματα.

Καὶ ὁ μὲν συνταγματάρχης ἐσιώπησε πάραυτα διὰ νὰ μὴ προσβάλλῃ τὸν ξένον του· ὁ Βελογράδοφ ὁμοίως δὲν εἶχε τὴν αὐτὴν εὐγένειαν.

— Ἐχετε δίκαιον, ἀνέκραξε, τὰ τέκνα τοῦ Μωάμεθ εἶναι ὅλα συνδεδεμένα καὶ ὅλα συνένοχα.

— Πέτρε!

— Ἀμαρτία βέβαια διότι δὲν διώκουν τὴν φυλὴν αὐτὴν ἀπὸ τὴν Εὐρώπην. Θὰ βλέπωμεν ἀκόμη πολὺν καιρὸν τοὺς βαρβάρους κατέχοντας τὸ ὠραιότερον μέρος τοῦ κόσμου;

— Πέτρε, σιωπὴ!

— Ἐπρεπε νὰ συγκροτήσουν σταυροφορίαν, νὰ ἐισβάλουν εἰς τὴν Τουρκίαν, νὰ σφάξουν τοὺς Μουσουλμάνους, καὶ τότε ἡ Κωνσταντινούπολις θὰ γίνῃ ἐδική μας! Ἄ! πόσα πλούτη! πόσαι ὠραῖαι! ναί, ὠραῖαι νέαι! μὰ τὴν πίστιν μου θὰ καταγραφῶ πρῶτος εἰς τὸν σταυροφορικὸν τοῦτον πόλεμον.

— Σιωπὴ λοιπὸν, εἶπεν ἐκ νέου ὁ συνταγματάρχης δεικνύων τὸν μπέην; πῶς ὀμιλεῖς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον!

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ μουεζιμ ἐκάλει ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ παρκειμένου μιναρέ τοὺς πιστοὺς εἰς τὴν ἐσπερινὴν προσευχὴν. Ὁ μπέης σηκωθείς περιέφερον ἀλληλοδιοδόχως; βλέμματα ζοφερά ἐπὶ τοῦ συνταγματάρχου, τῆς Ζουδμίλλης καὶ τοῦ Βελογράδοφ.

— Καὶ διὰ τί νὰ μὴν ὀμιλήσω! ἐπανέλαβεν ὁ μωρός· ἰδοὺ ἡ ὥρα κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ πλυθῇ καὶ θὰ προσευχηθῇ.

— Κύριε ὑπολοχαγέ, εἶπεν ὁ μπέης ἐρπιάσας τὸν βραχίονά του, ὁ Θεὸς ἤξεύρει τίς τῶν δύο μας ἔχει περισσοτέρους λόγους διὰ νὰ προσευχηθῇ· ἐν τοσούτῳ, ἀγαπᾶς νὰ πιυθῆς μαζὶ μου κατὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν συνθήειάν σας;

Ὁ ἀξιωματικὸς ὠπισθοχώρησε καταπτοηθεὶς ἀπὸ τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην πρότασιν.

— Τί λοιπὸν, ἀνέκραξε, τί ζητεῖς ἀπὸ ἐμέ;

— Ἀπόδειξιν τῆς γενναιότητος τοῦ μέλλοντος σταυροφόρου· θέλω νὰ μάθω ἂν ἡ χεὶρ σου εἶναι τόσῳ ἀκλόνητος ὅσῳ δηκτικὴ εἶναι ἡ γλῶσσά σου.

— Μονομαχίαν! καὶ μὲ Τάρταρον! ὠραῖον πρᾶγμα! ὁ νόμος τῆς 21 Ἀπριλίου ἀπαγορεύει τὰς μονομαχίας.

— Τὴν ἀποποιεῖται λοιπὸν; ἐσιώπησα σεβόμενος τὴν οἰκαγένειαν ταύτην, ὅταν προσέβαλες τὸν τόπον καὶ τοὺς ὀμοθρήσκους μου. Τώρα προσβάλλεις καὶ ἐμὲ τὸν ἴδιον. Ἐντροπή σου ν' ἀπορρίπτῃς τὴν πρότασιν μου.

Ὁ συνταγματάρχης ἐπροσπάθει νὰ κατευνάσῃ τὴν ὀργὴν τοῦ μπέην, καὶ παρεκίνει συγχρόνως τὸν Βελογράδοφ νὰ ζητήσῃ συγχώρησιν.

— Κάμμια αἴτησις συγχωρήσεως, εἶπεν ὁ Τάρταρος, δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐξαλείψῃ τὴν προσβολὴν ἀπὸ τὴν πρώτην συνάντησίν μας ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς μ' ἐπέφθη ἀθαδῶς ἐσυγχώρησα τὴν βαρβαρότητά του· ἀλλ' αὐτὸς ἐξακολουθεῖ νὰ μὲ προσβάλλῃ. Ἄλλος ἂντ' ἐμοῦ θὰ τοῦ ἐξερρίζωνε τὴν γλῶσσαν! Δὲν θέλω νὰ μιᾶνω μὲ αἷμα τὴν οἰκίαν σας· πλὴν πρέκει νὰ μὲ δώσῃ ἱκανοποίησιν κατὰ τὰ ἔθιμά σας.

Ὅλαι τοῦ συνταγματάρχου αἱ παρακλήσεις ἀπέβησαν ἀτελεσφόρητοι. Ὁ Ὄθωμανὸς ἐμείνετο καὶ ὁ Βελογράδοφ δὲν ἤθελεν οὐδὲ νὰ δεχθῇ τὴν περὶ μονομαχίας πρότασιν οὐδὲ νὰ ζητήσῃ συγχώρησιν. Ὁ συνταγματάρχης τὸν ὠδήγησεν εἰς ἄλλον θάλαμον, ἡ

δὲ Ζουδμίλλα τρέμουσα ἔκλαιεν. Ὁ μπέης πλησιάσας ὑποβάλω εἰς αὐτὸν, σήμερον ὅτε αἰσθάνομαι ὅτι ἀγα-

— Ἐκούσατε, εἶπεν, ὅσα ἐβρέθησαν καὶ κλαίετε. Βεβαίως φοβεῖσθε μὴ πάθῃ τίποτε.

— Ὅχι, μπέη! ἀλλ' ἡ μονομαχία εἶναι τόσῳ φρικτῆ· ὁ ἓνας φονεύεται, ὁ ἄλλος στέλλεται εἰς τὴν Σιβηρίαν. Ἄ! φρικτὴν ἐντύπωσιν μ' ἔκαμεν ἡ σημερινὴ ἡμέρα! πῶς ἀνταποκρίνεσθε εἰς τὴν φιλοξενίαν μας!

— Ζητεῖτε χάριν δι' αὐτόν!

— Ὅχι δι' αὐτόν, ἀλλὰ δι' ἐμέ, διὰ τὴν ἡσυχίαν τοῦ πατρός μου. Σὰς ἐξορκίζω, μπέη, νὰ συγκατατεθῆτε εἰς συνδιαλλαγὴν. Ἐπὶ ζωῆς μου δὲν ἐζήτησα τίποτε ἀπὸ κἀνένα, καὶ τώρα βλέπετε τὰ δάκρυα μὲ πνίγουν.

— Καὶ διὰ τί τόσα δάκρυα, τόση ἀνησυχία; τὸν ἀγαπᾶτε; Καὶ ταῦτα εἰπὼν προσήλωσεν ἐπὶ τῆς νέας βλέμμα δέξάτου· ἡ δὲ Ζουδμίλλα, ἀνασηκώσασα τὴν κεφαλὴν,

— Ἐκεῖνον! ἀνέκραξεν, δὲν τὸν ἠγάπησα ποτὲ μου· σήμερον μάλιστα τὸν μισῶ.

— Ἐκτός ἑαυτοῦ ὁ Τάρταρος ἤρπασε τὴν χεῖρά της τρέμουσαν, καὶ βάλων αὐτὴν ἐπὶ τῆς καρδίας του, τὴν ἔφερε μετὰ ταῦτα εἰς τὰ χεῖλη του. Εἰς μάτην ἐπροσπάθησεν ἡ Ζουδμίλλα νὰ τὴν ἀποσύρῃ.

— Μπέη, εἶπε πρὸς αὐτόν, ἐγὼ ἀγαπᾶς τι εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, ἐὰν ὑπῆρξε κἀνὲν ὃν τὸ ὁποῖον ἠγάπησας, σ' ἐξορκίζω νὰ παραιτηθῆς ἀπὸ τὴν αἱματηρὰν ταύτην μονομαχίαν.

— ὦ Ζουδμίλλα, ὑπάρχει ὃν τὸ ὁποῖον ἀγαπῶ περισσότερο καὶ τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς τιμῆς μου. Εἶπέ, τί θέλεις νὰ κάμω; Πρόσταξέ, καὶ ἀμέσως προσπίπτω καὶ εἰς τοὺς πόδας τοῦ εχθροῦ μου.

— Νὰ συμφιλιωθῆτε

— Ἔστω, ἄς μ' ἐκλάβουν ὡς ἄνθρωπον. Συγχωρῶ χάριν σοῦ, Ζουδμίλλα, πᾶσαν προσβολὴν. Λοιπὸν ἐρώτησέ με τώρα ἐὰν ἀγαπῶ.

Ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ ἐπανῆλθεν ὁ συναγματάρχης παρακολουθούμενος ἀπὸ τὸν Βελογράδοφ. Ὁ δὲ Τάρταρος προχωρήσας ταχέως καὶ τείνας πρὸς αὐτόν τὴν χεῖρα,

— Θέλετε, εἶπε, νὰ συνδιαλλαχθῶ μὲ τὸν ἀξιωματικὸν τοῦτον· συγκατατίθεμαι· δὲν ἔχω ἀνάγκην νὰ μὲ ζητήσῃ συγχώρησιν.

Καὶ εὐθὺς ἐξῆλθε τοῦ θαλάμου, ἀφείς τοὺς δύο ῥώσους ἐκπεπληγμένους.

Μετὰ τινὰς ἡμέρας ἡ Ζουδμίλλα ἔγραφε πρὸς τὴν φίλην της τὰ ἐπόμενα·

« Ἐξέσπασε λοιπὸν ἡ ἰδέα ἐκείνη τὴν ὁποῖαν μόλις ἔφερα κατὰ νοῦν! Μὲ ἀγαπᾶ· ἡ χεῖρ καὶ ἡ καρδία μου τρέμουσιν ἐνῷ γράφω τὰς λέξεις ταύτας· ὦ! διὰ τί δὲν ἐμαχρόνθην ἀπὸ αὐτόν μετὰ τὴν πρώτην γνωριμίαν μας! Δὲν ὑπέθετον ὅμως ὅτι ἐδύνατο ποτὲ νὰ λησμονήσῃ τὸν μεταξύ αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ θρησκευτικὸν φραγμὸν. Διὰ τί νὰ ἐξηγηθῇ τόσῳ καθαρά; Διὰ τί δὲν ἤκουσεν ὁ Θεὸς τὰς παρακλήσεις μου, ὅταν ταραττομένη ἀπὸ προαισθήματα ἀόριστα, τὸν ἐξώρριζον νὰ σπεύτῃ εἰς βοήθειάν μου; Καὶ σήμερον ὁποῖαν δέησιν νὰ

πῶ καὶ ἐγὼ τὸν Μουσουλμάνον; Ἄ! πῶς νὰ σβέσω τὸν ἀμαρτωλὸν τοῦτον ἔρωτα; Δὲν μὲ μισεῖς τοῦ λοιποῦ, ἀγαπητῆ μου; ἀλλὰ, εἶμαι μόνη, ἔρημος, κἀνένα δὲν ἔχω διὰ νὰ μὲ συμβουλευθῇ καὶ ὅμως τὸ ἀπεράσιμα, δὲν θὰ τὸν ἐξαγαιδῶ πλέον. Ἄλλοίμονον! διὰ τί ἔχει ἄλλην θρησκείαν παρὰ τὴν ἰδικὴν μου! Δὲν θὰ τὸν ἐξαγαιδῶ πλέον.»

(Τὸ τέλος εἰς τὸ ἐπόμενον φύλλον)

ΡΟΒΕΡΤΟΣ ΛΟΡΔΟΣ ΚΑΙΒΗΣ.

Ο ΘΕΜΕΛΙΩΤΗΣ ΤΟΥ ΕΝ ΤΗ ΙΝΔΙΚΗ
ΒΡΕΤΑΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ.

(Μετάφρασις ὑπὸ Κ. Π.)

Ἀείποτε παράδοξον ἐράνη ἡμῖν τοῦτο, ὅτι, ἐνῷ ἡ ἱστορία τοῦ ἐν τῇ Ἀμερικῇ Ἰσπανικοῦ Κράτους εἶναι ἀκριβέστατα γνωστὴ εἰς ὅλα τὰ Εὐρωπαϊκὰ ἔθνη, τὰ κατὰ τὴν ἀνατολὴν μεγαλοεργήματα τῶν Ἀγγλων, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἀγγλίᾳ μικρὰς ἠξιώθησαν προσοχῆς. Ὁ ἐλάχιστος τοῦ σχολείου μαθητῆς γινώσκει τίς ὁ φυλακίσας τὸν Μοντεζούμαν καὶ τίς ὁ τὸν Ἀταύλπαν ἀπαγονίσας. Ἄλλ' ἀμειβιτλομεν ἂν, μεταξύ καὶ αὐτῶν τῶν λογιωτέρων Ἀγγλων εὐπατριδῶν, εἰς ἐπὶ τῶν δέκα ἠξέξυρι νὰ εἶπη, τίς ὁ νικήσας τὴν περὶ Βύξαρρον μάχην, τίς ὁ διενεργήσας τὴν ἐν Πάτην στραγὴν, ἂν ὁ Συραδζᾶ Δρούλας ἐβασίλευσεν εἰς Οὐβῆν, ἢ εἰς Τραυαχόρην, καὶ ἂν ὁ Ὀλκαρος ὑπῆρξεν Ἰνδός ἢ Μουσουλμάνος. Καὶ ὅμως ὁ Κορθῆσιος ἐνίκησεν ἀγρίους οἵτινες οὐδὲ γραφὴν τινα εἶχον, οὐδὲ τὴν χρῆσιν τῶν μετάλλων ἐγίνωσκον, οὐδὲ ζῶον οὐδὲ ἐν πρὸς ἐργασίαν ἐτιθάσσευσαν, οὐδὲ ὅπλα ἄλλα βελτίονα ἔφερον τῶν ἀπὸ ξύλων, λίθων καὶ ἀκανθῶν ἰχθύος πεποιημένων, οἵτινες, τὸν μὲν ἐριππον στρατιωτῆν ἐθεώρουσαν ὡς τέρας, ὡς ἵπποκένταυρον, τὸν δὲ πυροβόλον πεζόν, ὡς μάγον, γινώσκοντα νὰ διαδίδῃ τὸν κεραυνοῦ καὶ τὴν ἀστραπὴν τοῦ οὐρανοῦ. Ὅταν δὲ οἱ Ἀγγλοι κατέβησαν τὸ τῶν Ἰνδῶν ἔθνος, τὸ ἔθνος τοῦτο ἦτο δεικνύς πολυαριθμότερον τῶν Ἀμερικανῶν, τοὺς ὁποῖους ἐνίκησαν οἱ Ἰσπανοί. Καὶ συγχρόνως ἵστατο τοῦλάχιστον εἰς ἡν βαθμίδα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ οἱ νικηφόροι ἐκεῖνοι Ἰσπανοί. Εἶχε κατασκευάσει πόλεις μεγαλητέρας καὶ χαριεστέρας τῆς Σαραγόσσης (Καισαρείας Αὐγούστης τῶν ἀρχαίων) καὶ τοῦ Τωλήτου, κτίρια δὲ ὠραιότερα καὶ πολυτιμότερα τῆς καθ' Ἰσπανίαν (Σευιλλίαν) μητροπόλεως. Οἱ τραπεζίται αὐτοῦ ἦσαν πλουσιώτεροι τῶν πλουσιωτάτων οἰκῶν τῆς Βαρκελώνης (Βαρκίνου) καὶ τῶν Γαδεῖρων· οἱ ἀντιβασιλεῖς ὑπερέβαλλον πολὺ κατὰ τὴν λαμπρότητα τοὺς βασιλεῖς τῆς Ἰσπανίας· καὶ αἱ μυριάδες τῶν Ἰνδῶν ἱππέων καὶ τὸ μέγεθος τῶν πυροβόλων αὐτῶν ὅπλων ἠδύνατο νὰ φέρωσιν εἰς ἔκστασιν τοὺς Ἰσπανοὺς ἀρχιστρατήγους. Ἦτο λοιπὸν πιθανώτατον, ὅτι πᾶς Ἀγγλος ὁπωσοῦν

φιλόστοιχον θέλει ζητήσῃ μετὰ πολλῆς περιεργείας νὰ ἐκμάθῃ, πῶς εὐάριθμοί τινες ὁμογενεῖς αὐτοῦ, ἀπὸ τῆς ἰδίας πατρίδος ὑπὸ ἀγαντοῦ ὠκεανοῦ κερχωρισμένοι, κατῶρθωσαν, ἐν διαστήματι ὀλίγων ἐνιαυτῶν, νὰ καθυποτάξωσιν ἐν τῶν μεγίστων κρατῶν τοῦ κόσμου. Καὶ ὅμως τὸ ἀντικείμενον τοῦτο εἶναι, ἐὰν δὲν ἀπατώμεθα πολὺ, εἰς τοὺς πλείστους τῶν ἀναγνωστῶν οὐ μόνον ἀδιάφορον, ἀλλὰ καὶ ὄλως ἀηδές.

Ἰσως αἷτιοι τούτου εἶναι ἐν μέρει οἱ ἱστοριογράφοι· διότι ἢ μὲν τοῦ Μιλλίου περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου συγγραφή, εἰ καὶ πολλοῦ θεβαίως λόγου ἀξία, δὲν εἶναι ἀποχρόντως ζωηρὰ καὶ γραφικὴ, ὥστε νὰ ἐλκύσῃ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς χάριν τέρψεως ἀναγινώσκοντας· ὁ δὲ Ὀρμης, ὅστις λόγῳ ὕψους καὶ εἰκονογραφικῆς τέχνης οὐδεὸς τῶν Ἀγγλων ἱστορικῶν εἶναι ὑποδεέστερος, μακρηγορεῖ μέχρι κόρου· καὶ ἐντεῦθεν ἡ ἱστορικὴ αὐτοῦ ἀφήγησις, καὶ περ οὕσα μία τῶν ἀξιοπιστοτέρων καὶ τῶν κάλλιστα γεγραμμένων ἐν τῇ Ἀγγλικῇ γλώσσῃ, οὐδέποτε ἀπέβη προσφιλῆς εἰς τοὺς πολλοὺς, ἤδη δὲ σπανιώτατα μόλις ἀναγινώσεται.

Φοβούμεθα δὲ ὅτι καὶ ἡ νεωτέρα τῶν περὶ τούτου πραγματειῶν δὲν θέλει προσηλώσει πολὺ τοὺς ἀναγνώσας, ὅτους δυσηρέσθησεν ὁ Ὀρμης καὶ ὁ Μίλλιος. Ἡ ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Λόρδου Ποουίσιου εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ὑποστρατήγου Ἰωάννου Μαλκόλμου τεθείσα ὕλη ἦτο τῶντι πολυτιμοτάτη· ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ὅτι ἐγένετο ἐπιτηδεῖα αὐτῆς χρῆσις. Ἐν τούτοις εἶναι ἀδικον νὰ κρίνωμεν αὐστηρῶς ἔργον, τὸ ὁποῖον, ἐὰν ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ ἤθελεν ἐπιζήσῃ, ἔμελλε πιθανώτατα νὰ τελειοποιηθῇ, γινόμενον ἐπιτομώτερον καὶ ἐπὶ τὸ βέλτιον διατασσόμενον· τὸ καθ' ἡμᾶς προτιμώμεν νὰ ἐκφράσωμεν τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν εἰς τὸν εὐγενῆ οἶκον, εἰς ὃν τὸ κοινὸν ὀφείλει τοσοῦτον ἐπωφελεῖς καὶ ἀξιολόγους εἰδήσεις.

Ὅσα δὲ καὶ ἂν μετριάσωμεν τὴν φιλοπροσωπίαν τῶν ἀνθρώπων οἵτινες παρέδωκαν τὴν ὕλην τῆς προκειμένης συγγραφῆς, καὶ τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἐπεξεργάσθησαν τὴν ὕλην ταύτην, ἡ βίβλος, ἐν γένει λαμβανομένη, συντελεῖ εἰς τὸ νὰ ἀνυψώσῃ τὸν χαρακτήρα τοῦ Λόρδου Κλίβου. Ναι μὲν ἀπέχομεν πολὺ τοῦ νὰ συμφωνήσωμεν μετὰ τοῦ Ἰωάννου Μαλκόλμου, τοῦ ὁποῖου ὁ πρὸς τὸν ἥρωα αὐτοῦ ἔρωσ ὑπερβαίνει τὸν συνήθη βιογραφικὸν ἔρωτα, καὶ ὅστις θεωρεῖ ἀπάσας τὰς πράξεις τοῦ παρ' αὐτοῦ θεοποιουμένου ἀνδρὸς πλήρεις σοφίας καὶ διναισύνης· ἀφ' ἑτέρου ὅμως ἐπίσης τούλάχιστον ἀπέχομεν τοῦ νὰ παραδεχθῶμεν τὴν αὐστηρὰν τοῦ Μιλλίου γνώμη, ὅστις, περὶ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ Κλίβου, δεικνύει, νομίζομεν, κρίσιν ὀλιγώτερον ἀσφαλῆ ἢ εἰς τὰ λοιπὰ ἅπαντα μέρη τῆς πολυτίμου αὐτοῦ συγγραφῆς. Ὁ Κλίβος, ὡς οἱ πλείστοι ἄνθρωποι οἱ μετὰ σφοδρῶν παθῶν γεννηθέντες καὶ δι' ἰσχυρῶν δοκιμασθέντες πειρασμῶν, περιέπεσεν εἰς μεγάλα ἁμαρτήματα. Ἀλλὰ πᾶς ὁ ἀμερολήπτως καὶ νουνεχῶς ἀποβλέψας εἰς τὸ ὄλον αὐτοῦ στάδιον ὀφείλει νὰ δημολογήσῃ, ὅτι ἡ τοσοῦτον γόνιμος ἡρώων καὶ πολιτικῶν ἀνδρῶν ἡμετέρα νῆσος (ὁ γράφων Ἀγγλος) δὲν παρήγαγεν ἄ-

δρα δεινότερον ἀναδειχθέντα περὶ τε τὸ πολεμεῖν, περὶ τε τὸ βουλευέσθαι.

Οἱ Κλίβου κατῶκου πάντοτε ἀπὸ τῆς 12^{ης} ἑκατονταετηρίδος ἐπὶ κτήματος μετρίου μὲν τὴν ἑκτασιν καίμενος· δὲ πλησίον τῆς ἐν Σαλοπία (Shropshire) Μαρκετ-Δραυτόνης. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Γεωργίου Α' οὐ, τὸ ἀρχαῖον τοῦτο κληρονομήμα ἀνήκεν εἰς τὸν Ῥιχάρδον Κλίβον, ὅστις ἦτον, ὡς φαίνεται, ἄνθρωπος ἀπλοῦς καὶ ἀπεστερημένος πολλῆς ἐπιτηδειότητος ἢ ἰκανότητος. Εἶχε δὲ σπουδάζει τὴν νομικὴν καὶ διήγε τὸν βίον ἀσχολούμενος ἐν μέρει περὶ τὰ ἔργα τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτοῦ, ἐν μέρει περὶ τὰ ἔργα τοῦ μικροῦ γαιοκτήτου. Γήμας κυρίαν τινα ἐκ Μακχεστρίας· ὀνόματι Γισκέλλην, ὑπῆρξε πατὴρ πολυαριθμοῦ οἰκογενείας· καὶ αὐτοῦ πρεσβύτερος υἱὸς εἶναι ὁ Ῥοβέρτος Κλίβος, ὁ θεμελιωτὴς τοῦ ἐν τῇ Ἰνδικῇ Βρετανικῷ κράτους, ὅστις ἐγεννήθη ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τῶν προγόνων αὐτοῦ ἔδρᾳ τῇ 29 Σεπτεμβρίου 1725.

Ἐτι ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἀνεδείχθη ὁ ἰδιόβρυθος τοῦ ἀνδρὸς χαρακτήρ· διότι σώζονται ἐπιστολαὶ γραφεῖσαι ὑπὸ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ καθ' ἣν ἐποχὴν οὗτος ἦτον ἑπτὰ μόλις ἐτῶν καὶ ἀπὸ τῶν ὁποίων ἐξάγεται, ὅτι ἔκτοτε ἡ ἰσχυρὰ αὐτοῦ θέλησις καὶ τὰ πυρῶδη πάθη, ἔτι δὲ ἡ ἐμρυτος ἀρσθία, ἣτις ἐνίοτε μόλις ἐραίνεται δυναμένη νὰ συμβιβασθῇ μετὰ τῶν φρενῶν, εἶχον ἀρχίσει νὰ προσενῶτι πολλὴν εἰς τοὺς οἰκείους αὐτοῦ ἀνησυχίαν. « Ἡ ὀπλασχία », λέγει εἰς τῶν θείων του, « εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι μὲ ἀμτρον ὀρμὴν παραδεδομένος, παρέχει εἰς τὸν χαρακτήρα αὐτοῦ ἀγριότητά τινα καὶ ὑπερσφίαν, ἐκρηγνυομένη εἰς πᾶσαν ἐλαχίστην ἀρορμὴν. » Οἱ πρεσβύτεροι τῆς γειτονίας ἄνθρωποι ἐνθυμοῦνται ἀκόμη, ὅτι ἤκουσαν τοὺς γονεῖς αὐτῶν διηγουμένους, πῶς ὁ Βῶβ (ὑποκοριστικὸν τοῦ Ῥοβέρτου) Κλίβος ἀνεβρίχῃ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὕψηλοῦ ἐν Μαρκετ-Δραυτόνῃ κωδονοστασίου, καὶ μετὰ κόσου τρόμου οἱ κάτοικοι ἐβλεπον αὐτὸν καθήμενον παρὰ τὴν ὑπερτάτην ἄκραν λιθίνης ὑδροχόης. Διηγούνται πρὸς τούτους πῶς εἶχε συγκροτήσῃ ἀφ' ὅλων τῶν ἀργῶν νεανίσκων τῆς πόλεως στρατὸν ληστρικόν, δι' οὗ ἠνάγκασε τοὺς παντοπώλας εἰς πληρωμὴν φόρου μῆλων καὶ πενταλέπτων, ἐγγυηθεὶς ἀντὶ τούτου εἰς αὐτοὺς τὴν ἀσφάλειαν τῶν παραθύρων. Περιήχθη δὲ ἀπὸ σχολείου εἰς σχολεῖον, ὀλίγον ἐπρόκοψεν εἰς τὰ μαθήματά του καὶ ἀπέκτησε παντοῦ ὑπόληψιν ἀθλιεστάτου νέου. Εἶναι ἀληθές, ὅτι εἰς τῶν διδασκάλων του, ἀνὴρ ἐξυδαρμένος προεῖπεν, ὅτι ὁ ἀργὸς ἐκεῖνος νεανίας θέλει ἀναδειχθῆ μέγας ἐν τῷ κόσμῳ· ἀλλ' ἡ κοινὴ γνώμη ἦτον, ὡς φαίνεται, ὅτι ὁ δυστυχὴς Ῥοβέρτος θέλει ἀποθῆ βλάξ, ἂν ὄχι βάραθρος. Ἡ οἰκογένειά του οὐδὲν περιέμενεν ἀγαθὸν ἀπὸ τοσοῦτον μικρῶν προτερημάτων καὶ τοσοῦτον πεισματώδους χαρακτήρος· ὅθεν δὲν εἶναι παράδοξον, ὅτι, ἀμὰ γενομένου τοῦ νέου ὀκτωκαιδεκαετοῦς, εὐχαρίστως παρεδέχθη ὑπὲρ αὐτοῦ θέσιν γραμματέως εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς κατὰ τὴν ἀνατολικὴν Ἰνδικὴν Ἑταιρείας καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὴν διαπόντιον ταύτην χώραν, διὰ νὰ εὕρῃ τὴν τύχην του εἰς Μαδράσῃ ἢ ν' ἀποθάνῃ ἀπὸ πυρετοῦ.

Αἱ ἐλπίδες τοῦ Κλίβου ἦσαν ὅλως διάφοροι τῶν ἐλπίδων τὰς ὁποίας ἔχουσιν οἱ νέοι, οἱ σήμερον ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ Συνεδρίου εἰς τὸ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐκεῖνο Βρετανικὸν κράτος κατ' ἔτος πεμπόμενοι. Ἡ Ἰνδική ἐταιρεία ἦτο τότε ἀπλῶς σωματεῖον ἐμπορικόν. Ἡ χώρα αὐτῆς συνέκειτο ἀπὸ ὀλίγων τετραγωνικῶν μιλιῶν, διὰ τὰ ὁποῖα ἐπληρόνετο τέλος εἰς τὰς ἐγ χωρίους κυβερνήσεις. Τὰ στρατεύματά της μόλις ἐξήκουν εἰς τὴν φύλαξιν τῶν κανονοστασιῶν 3 ἢ 4 ἀθλίων ὀχυρωμάτων, τὰ ὁποῖα κατεσκευάσθησαν πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν ἐμπορικῶν ἀποθηκῶν. Οἱ ἰθαγενεῖς, ἐξ ὧν συνέκειτο τὸ πλεῖστον οἱ εὐάριθμοι αὐται φρουραὶ, δὲν εἶχον ἐτι διδαχθῆ τὴν Εὐρωπαϊκὴν πειθαρχίαν καὶ ἦσαν ὠπλισμένοι ἄλλοι μὲν μὲ ξίφη καὶ μὲ ἀσπίδας, ἄλλοι δὲ μὲ τόξα καὶ μὲ βέλη. Οἱ ὑπάλληλοι τῆς ἐταιρείας δὲν εἶχον νὰ φροντίσωσιν, ὡς σήμερον, περὶ τῆς διεξαγωγῆς τῶν δικαστικῶν, οικονομικῶν καὶ διπλωματικῶν ὑποθέσεων χώρας μεγάλης, ἀλλὰ περὶ εἰςχομιδῆς τροφῶν, περὶ προκαταβολῶν εἰς τοὺς ὑφαντάς, περὶ φορτώσεως πλοίων καὶ πρὸ πάντων περὶ τῆς ἐπιτηρήσεως τῶν ἰδιωτῶν ἐμπόρων, οἵτινες ἐτόλμων νὰ προσβάλωσι τὸ μονοπώλιον. Οἱ νεώτεροι γραμματεῖς τοσοῦτον ἀθλίως ἐμισθοδοτοῦντο, ὥστε μόλις ἀπέζων, μὴ περιπίπτοντες εἰς χρέη· οἱ πρεσβύτεροι πλούτου ἐμπορευόμενοι δι' ἴδιον λογαριασμόν, οἱ δὲ ἐπιζήτῳντες καὶ φθάσαντες εἰς τὰ ἀνώτατα τῆς ὑπηρεσίας ἀξιώματα, ἐδημιούργουν πολλάκις ἀξιόλογον περιουσίαν.

Ἡ Μαδράση (ἴσως ἡ Μαλάγγα τῶν ἀρχαίων), εἰς ἣν διευθύνετο ὁ Κλίβος, ἦτο κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν τὸ ἀξιολογώτερον ἴσως τῶν καταστημάτων τῆς ἐταιρείας. Ἐν τῇ προηγουμένῃ ἑκατονταετηρίδι εἶχε κατασκευασθῆ ἐπὶ ἐρήμου καὶ βασιχῶδους χώρου τὸ ὀχυρῶμα τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, καὶ κλησίον αὐτοῦ ἡ γέφυρα ἐκ τοῦ προχείρου πόλις ὑπὸ πολλῶν χιλιάδων ἰθαγενῶν κατοικουμένη. Ἡδὴ ὑπῆρχον εἰς τὰ προάστεια πολλαὶ λευκαὶ καὶ ὑπὸ κήπων περιστοιχισμέναι ἐπαύσεις, εἰς τὰς ὁποίας οἱ πλοῦσοι τῆς ἐταιρείας ὑπάλληλοι ἀπεχώρουν, ἵνα, μετὰ τὰς γραφικὰς καὶ ἄλλας ἐμπορικὰς αὐτῶν ἐργασίας, ἀπολαύσωσι τὸν ελαφρὸν θαλάσσιον ἀέρα τὸν περὶ δυσμὰς ἡλίου ἀπὸ τοῦ Γαγγητικοῦ (Βεγγαλικοῦ) κόλπου πνέοντα. Αἱ ἔξεις τῶν ἐμπορικῶν τούτων μεγιστάνων ἦσαν, ὡς φαίνεται, δαπανηρότεραι, ἀστωτότεραι καὶ μεγαλοπρεπέστεραι τῶν ἔξεων τὰς ὁποίας ἔχουν οἱ διαδεξάμενοι αὐτοὺς ἀνώτεροι δικαστικοὶ καὶ πολιτικοὶ ἄρχοντες· ἀλλὰ ἀνεῖσις βίου ὑπῆρχε πολὺ ὀλιγωτέρα. Πολλὰ ἐφευρέσεις, αἵτινες, μετριάξουσαι σήμερον τὴν θερμότητα τοῦ κλίματος, συντηροῦσι τὴν υγείαν καὶ παρατείνουσι τὴν ζωὴν, ἦσαν ἐτι ἄγνωστοι. Ἡ μετὰ τῆς Εὐρώπης σχέσις ἦτο πολὺ ὀλιγωτέρα ἢ σήμερον. Ὁ διὰ τῆς Εὐέλπιδος ἄκρας πλοῦς, ὁ εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους συνήθως εἰς τρεῖς μῆνας ἐπιτελούμενος, σπανίως ἀνεπληροῦτο τότε εἰς μῆνας ἕξ καὶ ἐνίστη παρατείνετο ὑπὲρ τὸ ἔτος. Ἐντεῦθεν ὁ ἐν τῇ Ἰνδικῇ Ἁγγλος ἀπέξενουτο τότε τὴν πατρίδα αὐτοῦ πολὺ μᾶλλον, καὶ πολὺ πλεόν ἐνεδύετο τὰς ἀνατολικὰς συνθηεῖας, καὶ μετὰ τὴν εἰς τὴν Εὐρώπην καθόδον

πολὺ δυσχερέτερον ἀνελάμβανε τὸν πάτριον βίον ἢ ὁ ἐν τῇ Ἰνδικῇ Ἁγγλος τῶν σημερινῶν χρόνων.

Ἐντὸς τοῦ ὀχυρωματος καὶ περίεξ αὐτοῦ οἱ Ἁγγλοι διοικηταὶ μετήρχοντο, ἀδεία τοῦ ἐπιχωρίου ἡγεμόνος, ἐξουσίαν πολλήν, οἷαν πᾶς μέγας Ἰνδὸς γαιοκτῆτης μετήρχετο ἐπὶ τοῦ ἰδίου κτήματος. Ἀλλὰ οὐδέποτε ὠνεῖρουντο νὰ ἀπαιτήσωσι κράτος ἀνεξάρτητον. Ἡ παρακειμένη χώρα ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ τοῦ Ναβῶβ τῆς Καρνατικής, τοποτηρητοῦ τοῦ ἀντιβασιλείως τῆς Δεκανῆς (τοῦ παρὰ τῶν ἀρχαίων Δαχινάβαδου) τοῦ συνήθως Νιζάμ ἐπικαλουμένου, ὅστις καὶ αὐτὸς δὲν ἦτον ἄλλο εἰμὴ τοποτηρητῆς τοῦ ἰσχυροῦ ἡγεμόνος, τοῦ τότε γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου Μογούλ. Τὰ πάλαι τοσοῦτον περιθλεπτα καὶ φοβερά ταῦτα ὀνόματα ὑπάρχουσιν ἐτι. Σῶζεται ἐτι Ναβῶβ τις τῆς Καρνατικής, ζῶν ἀπὸ συντάξεως τὴν ὁποίαν ἀποδίδουσιν εἰς αὐτὸν οἱ Ἁγγλοι ἀπὸ τῶν εἰσοδημάτων τῆς ἐπαρχίας τὴν ὁποίαν ἐκυβέρνων ποτὲ οἱ προπάτορες αὐτοῦ. Σῶζεται ἐπίσης καὶ τις Νιζάμ, τοῦ ὁποίου ἡ πρωτεύουσα χαλιναγωγεῖται ὑπὸ ἀγγλικῆς στρατοπέδου καὶ εἰς τὸν ὁποῖον Βρετανὸς ἀντιπρόσωπος, φέρων τοῦ συμβούλου τὸ ὄνομα, δίδει προσταγὰς, ἐκτελουμένας ἀνευ ἐναντιολογίας. Σῶζεται τελευταῖον καὶ Μογούλ τις ὅστις ἔχει μὲν τὴν ἄδειαν νὰ παίξῃ συντηρῶν αὐτὴν καὶ δεχόμενος ἀναφορὰς, ἀληθῆ ὅμως ἐξουσίαν τοῦ εὐπραγεῖν ἢ κακοπραγεῖν δὲν ἔχει πλεῖονα τοῦ ἐλαχίστου πολιτικοῦ ὑπαλλήλου τῆς ἐταιρείας.

Ἡ τοῦ Κλίβου θαλασσοπορία ὑπῆρξε, καὶ ὡς πρὸς ἐκείνην τὴν ἐποχὴν θεωρουμένη, παραδόξως μακρὰ· τὸ πλοῖον παρέμεινε μῆνας τινὰς εἰς Βρασιλίαν, ὅπου ὁ νέος τυχοδιώκτης ἤρπασεν ὀλίγας τινὰς γνώσεις τῆς Πορτογαλικῆς καὶ κατεδαπάνησεν ἅπαν αὐτοῦ τὸ χρημάτιον. Ὑπὲρ τὸ ἔτος δὲ παρῆλθεν ἀπὸ τῆς ἐκ τῆς Ἀγγλίας ἀναχωρήσεώς του πρὶν ἢ φθάσῃ εἰς τὴν Ἰνδικήν. Ἐν Μαδράσῃ περιέστη εἰς πολλὴν ἀμηχανίαν· τὰ κεφάλαιά του εἶχον ἐξαντληθῆ, ὁ μισθὸς ἦτο μικρὸς· τὸ κατάλυμά του ἄθλιον, πρᾶγμα δεινὸν εἰς κλίμα, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι ἀνεκτὸν εἰς Εὐρωπαίον, εἰμὴ τὸν ἔχοντα κατοικίαν εὐρύχωρον καὶ καλῶς κειμένην. Καὶ ἦτο μὲν συστημένος εἰς εὐπατρίδην ὅστις ἠδύνατο ἴσως νὰ παράσχη αὐτῷ συνδρομὴν τινα· ἀλλ' ἀποβιβάσθεις εἰς Ἁγίον Γεώργιον ἔμαθεν, ὅτι ὁ εὐπατρίδης οὗτος εἶχεν ἀποπλεύσει εἰς Ἀγγλίαν. Ἡ συστολὴ καὶ ἡ ὑπεροψία τοῦ νεανίου ἐκεῖνου τὸν ἀπέτρεπον ἀπὸ τοῦ νὰ πλησιάσῃ εἰς ξένους· καὶ πολλοὺς διέτριψεν ἐν τῇ Ἰνδικῇ μῆνας πρὶν ἢ γνωρισθῆ μὲ καμμίαν οἰκογένειαν. Τὸ κλίμα προσέβαλε τὴν υγείαν καὶ τὴν διάθεσίν του· αἱ ἐργασίαι του δὲν ἠδύναντο νὰ εὐχαριστήσωσι τὸν πυρῶδη ἐκεῖνον καὶ τολμηρὸν χαρακτῆρα. Ὅθεν ἐπόθησε τὴν πατρίδα καὶ ἐξέφρασεν, εἰς τὰς πρὸς τοὺς οἰκίους ἐπιστολάς, τὰ αἰσθηματὰ του τρυφερώτερον καὶ μελαγχολικώτερον παρ' ὅτι ἠδύνατο νὰ περιμένῃ τις ἀπὸ τοῦ ἰδιογνωμόνος χαρακτῆρος τῆς παιδικῆς του ἡλικίας καὶ ἀπὸ τῆς ἀνευδότου τραχύτητος τοῦ μετέπειτα βίου. « Οὐδέ» μίαν», λέγει, «ἐγνώρισα εὐτυχῆ ἡμέραν ἀφ' ἧς κατέλιπον τὴν πατρίδα.» καὶ παρακατιῶν « Ὁρεῖλω

« νὰ ὁμολογήσω, ὅτι ἐκ διαλειμμάτων, ἅμα ἐνθου-
 « μῆθῶ τὴν ποθητὴν μου Ἀγγλίαν, ἡ καρδιά μου
 « συγκινεῖται παραδόξως. . . Ἐὰν ἀξιωθῶ ποτε νὰ
 « ἴδω καὶ πάλιν τὴν πατρίδα μου, μάλιστα δὲ τὴν
 « Μαγχεστρίαν, τὸν πρὸς δὴ ὄρον ὄλων τῶν πύθων μου,
 « πᾶσαι αἱ εὐχαί μου θέλουν διὰ μιᾶς ἐκπληρωθῆ. »

Ἔτυχε δὲ πολυτιμοτάτης παραμυθίας, διότι ὁ δι-
 οικητὴς, ἔχων καλὴν βιβλιοθήκην, ἐπέτρεψεν εἰς τὸν
 Κλίβην τὴν εἰς αὐτὴν εἰσοδόν. Ὁ νέος ἐκεῖνος ἀφιέρωσε
 τὸν πλεῖστον τῆς ἀνέσεως αὐτοῦ χρόνον εἰς τὴν ἀνά-
 γνωσιν καὶ τότε ἔμαθεν ὅτι ἔμαθέ ποτε ἀπὸ τῶν βι-
 βλίων, καθότι παῖς μὲν ὢν, δὲν ἐνησχολήθη περὶ τὰ
 γράμματα διὰ τὴν ἀμέλειαν, ἀνὴρ δὲ γενόμενος, διὰ
 τὸ πολυάσχολον.

Ἄλλ' οὔτε τὸ κλίμα, οὔτε ἡ πενία, οὔτε ἡ σπου-
 δὴ, οὔτε ἡ νοσταλγία ἠδυνήθησαν νὰ δαμάσῃ τὴν ἀ-
 πεγνωκυῖαν τόλμην τοῦ φρονήματος αὐτοῦ. Πρὸς τοὺς
 ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ἀνωτέρους προσηνέχθη ἀπαράλλα-
 κτα, καθὼς εἶχεν ἄλλοτε φερθῆ πρὸς τοὺς διδασκάλους
 του, καὶ πολλάκις ἐκινδύνευσε νὰ ἀποβάλῃ τὴν
 θέσιν του. Δις δ' ἀπεράσισε νὰ γίνῃ αὐτόχειρ καὶ δις
 τὸ πιστόλιον, τὸ ὁποῖον διεύθυνε κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐ-
 τοῦ, δὲν ἐπυροβόλησε. Τὸ περιστατικὸν τοῦτο προξέ-
 νησεν εἰς αὐτὸν τὴν αὐτὴν ἐντύπωσιν, τὴν ὁποίαν ὁ-
 μοία σύμπτωσις εἶχε προξενήσει εἰς τὸν μέγαν Γερ-
 μανὸν στρατηγὸν Οὐάλλεστεινόν· ὁ ὅτι ἀπὸ ἐσθεαίω-
 θη, ὅτι τὸ πιστόλιον ἦτο τῶνόντι καλῶς ὠπλισμένον,
 ἀνέκραξεν, ὅτι βεβαίως ἐσώθη διὰ νὰ πράξῃ μέγα τι.

Περὶ τὴν ἐποχὴν ταύτην συνέβη γεγονός, τὸ ὁποῖον,
 ἐνῆ κατ' ἀρχὰς ἐφαίνετο ἀπειλοῦν τὴν καταστροφὴν
 ὄλων αὐτοῦ τῶν ἐλπίδων, ἠέωφεν ἐξ ἐναντίας εἰς
 αὐτὸν νέον διακρίσεως στάδιον. Ἡ Εὐρώπη ἐσπαράσ-
 σέτο πρὸ ἐτῶν ὑπὸ τοῦ περὶ κληρονομίας τοῦ Αὐ-
 στριακοῦ θρόνου πολέμου. Ὁ Γεώργιος Β'ος (βασι-
 λεὺς τῆς Ἀγγλίας) ἦτον ὁ σταθερὸς τῆς Μαρίας Θυ-
 ρεσίας (αὐτοκρατορίσεως τῆς Αὐστρίας) σύμμαχος·
 ὁ δὲ τῶν Βουρβώνων οἶκος ἐτάσσετο μετὰ τῆς ἀντι-
 πάλου μερίδος. Ἡ Ἀγγλία ἦτο μὲν καὶ τότε θαλασσο-
 κράτωρ, ἀλλ' ὄχι, ὡς βραδύτερον, ὅτε κατέστη πλεόν
 ἢ ἐνάμιλλος ὄλων τῶν ναυτικῶν δυνάμεων τοῦ κό-
 σμου· τότε μετὰ δυσκολίας ἀντεῖχεν εἰς τοὺς ἠνωμέ-
 νους εὐλοὺς τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἰσπανίας· εἰς δὲ τὰς
 ἀνατολικὰς θαλάσσας ἡ Γαλλία ἀνεδείχθη ὑπερέχουσα.
 Ὁ Λαβουρδονναῖσιος, ἀνὴρ διακεκριμένων προτερημάτων
 καὶ ἀρετῶν, ἐσφράτευσε, καὶ περ ἀντιζάντων εἰς αὐτὸν
 τῶν Βρετανικῶν εὐλοῶν, ἐπὶ τὴν Ἰνδικὴν ἤπειρον, ἀ-
 πεβιβάσθη εἰς αὐτὴν, ἠθροισε στρατὸν, προσῆλθεν εἰς
 Μαδράσην καὶ ἠνάγκασε τὴν πόλιν καὶ τὸ φρούριον νὰ
 παραδοθῶσι διὰ συνθήκης. Αἱ κλεῖς παρεδόθησαν, ἡ
 Γαλλικὴ σημαία ἀνεπετάσθη εἰς τὸ φρούριον τοῦ Ἀγί-
 ου Γεωργίου καὶ αἱ ἐμπορικαὶ ἀποθήκαι τῆς ἐταιρείας
 κατελήφθησαν ὑπὸ τῶν κατακτητῶν, ὡς λεία τοῦ
 πολέμου. Ἐν τῇ συνθήκῃ ὠρίσθη, ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ
 κάτοικοι θέλουν θεωρηθῆ ὡς αἰχμάλωτοι ἐπὶ λόγῳ
 τιμῆς καὶ ὅτι ἡ πόλις θέλει διαμείνει εἰς χεῖρας τῶν
 Γάλλων μέχρι οὗ ἐξαγορασθῆ. Ἐδωκε δὲ λόγον τι-
 μῆς ὁ Λαβουρδονναῖσιος, ὅτι δὲν θέλουν ἀπαιτηθῆ εἰ-
 μὴ μέτρια λύτρα.

Ἄλλ' ἡ ἐπιτυχία τοῦ Λαβουρδονναῖσιου ἐκίνησε
 τὴν ζηλοτυπίαν τοῦ ὁμογενοῦς αὐτοῦ Δυπλεξίου, δι-
 οικητοῦ Πονδιχέρους. Ὁ Δυπλεξίος εἶχεν ἐκτὸς τού-
 του ἀρχίσει νὰ μελετᾷ πολλὰ καὶ μεγάλα, μεθ' ὧν
 παντάπασι δὲν συνεβιβάζετο ἢ εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς ἀ-
 πόδοσις τῆς Μαδράσης. Ὁθεν ἀπεφάνετο, ὅτι ὁ Λα-
 βουρδονναῖσιος ὑπερέβαλε τὴν ἐπιτραπέισαν αὐτῷ ἐξ-
 ουσίαν, ὅτι τὰ ὑπὸ τῶν Γάλλων ἐπὶ τῆς Ἰνδικῆς ἡ-
 πείρου κατακτηθέντα ὑπόκεινται εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ
 διοικητοῦ Πονδιχέρους καὶ ὅτι ἡ Μαδράση πρέπει νὰ
 κατεδαρισθῆ. Ὁ Λαβουρδονναῖσιος ἠναγκάσθη νὰ ἐνδώ-
 σῃ ἡ δὲ ὀργὴ τὴν ὁποίαν ἐκίνησε παρὰ τοῖς Ἀγγλοῖς
 ἡ ῥῆξις τῆς συνθήκης, ἐπιπαρωξύνθη διὰ τοῦ ἐξευτε-
 λιστικοῦ τρόπου μὲ τὸν ὁποῖον ὁ Δυπλεξίος προση-
 νέχθη πρὸς τοὺς πρώτους τῆς ἐταιρείας ὑπαλλήλους·
 ὁ ὅτι ὁ διοικητὴς καὶ πολλοὶ τῶν ἐγκριτοτέρων κατ-
 τοίκων τοῦ Ἀγίου Γεωργίου μετεφέρθησαν φρουρούμε-
 νοι εἰς Πονδιχέρην καὶ ἤχθησαν διὰ τῆς πόλεως
 ἐν θριάμβῳ ἐπὶ παρουσίᾳ 50.000 θεατῶν. Ὁθεν μετὰ
 λόγου ἐθεωρήθη, ὅτι ἡ αὐστηρὰ αὐτὴ παραβίασις τῆς
 δημοσίας πίστεως ἀπέλυε τοὺς κατοίκους τῆς Μαδρά-
 σης τῶν ὑποχρεώσεων τὰς ὁποίας πρὸς τὸν Λαβουρ-
 δονναῖσιον ἀνέλαβον· καὶ ὁ Κλίβης ἐδραπέτευσε διὰ
 νυκτὸς ἀπὸ τῆς πόλεως, μετημριεσμένος ὡς Μου-
 σουλμᾶνος καὶ κατέφυγεν εἰς τὸ φρούριον τοῦ Ἀγ-
 Δαυὶδ, ἐν τῶν μικρῶν Ἀγγλικῶν καταστημάτων, τῶν
 ἀπὸ Μαδράσης ἐξηρητημένων.

Αἱ περιστάσεις εἰς τὰς ὁποίας ἤδη εὐρίσκετο, τὸν
 ἠνάγκασαν νὰ λάβῃ ἐπάγγελμα συμβιβάζομενον μὲ
 τὸ ἀκοίμητον καὶ ἀτρόμητον πνεῦμά του πολὺ μάλ-
 λον ἢ τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἄχρι τοῦδε εἶχε τοῦ νὰ ἐξε-
 τάξῃ φακέλλους καὶ νὰ συντάσῃ λογαριασμούς· διότι
 ἐξήγησε καὶ ἔλαβε θέσιν σηματοφόρου εἰς τὴν ὑπηρεσίαν
 τῆς ἐταιρείας καὶ ἤρχιτεν οὕτως, εἰς ἡλικίαν 21 ἔτους,
 τὸ στρατιωτικὸν αὐτοῦ στάδιον. Διὰ τὴν ἀνδρίαν του,
 τῆς ὁποίας, ἔτι εἰς τὴν πολιτικὴν ὑπηρεσίαν ὢν, εἶχε
 δώσει λαμπρὰν ἀπόδειξιν δι' ἀπληπισμένης μονομα-
 χίας πρὸς ἀλαζόνα στρατιωτικόν, ὅστις ἦτο τὸ φό-
 βητρον τοῦ Ἀγίου Δαυὶδ, διεκρίθη τάχιστα μετὰ
 πολλῶν ἄλλων γενναίων ἀνδρῶν. Μετ' ὀλίγον δὲ ἤρ-
 χισε νὰ ἀναδεικνύῃ εἰς τὸ νέον αὐτοῦ ἐπάγγελμα
 καὶ ἄλλα προτερήματα τὰ ὁποῖα δὲν εἶχον παρατη-
 ρηθῆ πρότερον εἰς αὐτὸν, κρίσιν, δξύνουαν, πειθαρχίαν.
 Διεκρίθη δὲ λαμπρῶς εἰς διαφόρους κατὰ τῶν Γάλ-
 λων ἐπιχειρήσεις καὶ ἐπέστησε τὴν ἰδιαιτέραν προσ-
 οχὴν τοῦ ταγματάρχου Λαουρεγγίου, ὅστις ἐθεωρεῖ-
 τὸ τότε ὡς ὁ ἄριστος τῶν ἐν τῇ Ἰνδικῇ Βρετανῶν
 ἀξιωματικῶν.

Ἦτο δὲ ἤδη ὁ Κλίβης μὴνὰς τινὰς ἐν τῷ στρα-
 τῷ, ὅτε ἐφθασεν ἡ εἰδησις, ὅτι μετὰ τῶν Μ Βρετανίας
 καὶ Γαλλίας συνωμολογήθη εἰρήνη. Ἐντεῦθεν ὁ Δυ-
 πλεξίος ἠναγκάσθη νὰ ἀποδώσῃ τὴν Μαδράσην εἰς
 τὴν Ἀγγλικὴν ἐταιρείαν καὶ ὁ νέος σηματοφόρος ἡ-
 δύνατο ἤδη νὰ ἀναλάβῃ αὐθις τὴν προτέραν αὐτοῦ
 ὑπηρεσίαν. Ἐπανῆλθε λοιπὸν τῶνόντι ἐπὶ τινα χρόνον
 εἰς τὸ γραφεῖον αὐτοῦ· ἔπειτα ἐγκατέλειπεν αὐτὸ
 πάλιν διὰ νὰ παρακολουθῆσῃ τὸν ταγματάρχην Λαου-
 ρέγγιον εἰς τινὰς μικρὰς κατὰ τῶν ἰθαγενῶν ἐχ-

θροναζίας, καὶ πάλιν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πολιτικὴν ὑπηρεσίαν. Ἐνῶ δὲ ἐταλαντεύετο τοιοῦτοτρόπως μεταξὺ στρατιωτικοῦ καὶ ἐμπορικοῦ βίου, ἐπῆλθον γεγονότα ἐπαγαγόντα τὴν ὀριστικὴν αὐτοῦ ἐκλογὴν. Τὸ ἐν τῇ Ἰνδικῇ πολιτικὸν ἐμπόριον ἐκτῆσατο νέον ἀξίωμα διότι μεταξὺ μὲν τῶν στεμμάτων Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας ὑπῆρχεν εἰρήνη· ἀλλὰ μεταξὺ τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐμπορευομένων ἑταιρειῶν τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας πηρήχθη ἄγων πολυπραγμονέστατος καὶ ἀξιολογώτατος, ἄγων ὅχι βεβαίως περὶ μικροῦ πράγματος, διότι γέρας αὐτοῦ καὶ βραβεῖον ἔμελλε νὰ ᾔηται τὸ κράτος τοῦ Ταμερλανικοῦ οἴκου.

Τὸ κράτος τὸ ὁποῖον ὁ Βαβῆρ καὶ οἱ Μογγόλοι αὐτοῦ ἐν τῇ 16ῃ ἑκατονταετηρίδι ἱδρυσαν, ὑπῆρξεν ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἐν τῶν ἐπὶ γῆς ἐκτενεστάτων καὶ λαμπροτάτων. Οὐδενὸς Εὐρωπαϊκοῦ βασιλείου ὁ ἡγεμῶν εἶχε τοσοῦτους ὑπηκόους οὐδὲ εἰσοδήματα τοσαῦτα. Τὸ κάλλος καὶ ἡ πολυτέλεια τῶν ὑπὸ τῶν τῶν κυριαρχῶν τῆς Ἰνδικῆς κατασκευασθέντων οἰκοδομημάτων ἐξέπληξαν καὶ αὐτοὺς ἐκείνους τοὺς περιηγητὰς ὅσοι εἶδον τὴν ἐν Ῥώμῃ ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Πέτρου. Οἱ ἀναριθμητοὶ αὐλικοὶ καὶ ὁ πολυτελής κόσμος ὑπ' ὧν περιεστοιχίζετο ὁ εἰς Δελὶν θρόνος ἐξεθάμβωσαν καὶ αὐτοὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς ὅσοι ἦσαν συνειθισμένοι εἰς τὴν πολυτέλειαν τῆς Οὐερσαλλίας. Τινὲς τῶν μεγάλων αὐτῆς ἀντιβασιλέων, οἵτινες κατεῖχον τὸ ἀξίωμα αὐτῶν κατ' ἐντολὴν τοῦ Μογούλ, ἦρχον τοσοῦτων ὑπηκόων, ὅσων ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας ἢ ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας. Αὐτοὶ οἱ τοποτηρηταὶ τῶν τοποτηρητῶν τούτων ἠδύναντο κατὰ τὴν ἔκτασιν τῆς χώρας καὶ τὸ ποσὸν τοῦ εἰσοδήματος νὰ ἐξισθῶσι μὲ τὸν μέγαν δοῦκα τῆς Τοσκάνης ἢ μὲ τὸν ἐκλογέα τῆς Σαξονίας.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι τὸ μέγα τούτο κράτος, ὅσῳ ἰσχυρὸν καὶ ἀκμαῖον ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται, ἐκυβερνᾶτο ὁμῶς, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν καλητέραν αὐτοῦ ἐποχὴν, χειρότερον τῶν χειρίστα κυβερνωμένων τὴν σήμερον μερῶν τῆς Εὐρώπης. Τὴν διοικησιν ἐμίαινον πᾶσαι αἱ κακίαι τοῦ ἀνατολικοῦ δεσποτισμοῦ, καὶ πᾶσαι αἱ ἀπὸ τῆς κυριαρχίας μᾶς φυλῆς ἐπὶ ἄλλης ἀδιαχώριστα κακίαι. Αἱ ἐρίδες τῶν ἡγεμόνων τοῦ βασιλικοῦ οἴκου παρήγον ἀπίρους κακουργίας καὶ δημοσίους συμφοράς. Φιλόδοξοι τοποτηρηταὶ τοῦ κυριάρχου ἠγωνίζοντο ἐνίοτε νὰ γίνωσιν ἀνεξάρτητοι. Ἀγριαὶ Ἰνδικαὶ φυλαὶ, μὴ ὑποφέρουσαι τὸν ξένον ζυγόν, ἀπεποιοῦντο πολλάκις τὸν φόρον, ἀπέκρουον τὰ στρατεύματα τῆς κυβερνήσεως ἀπὸ τῶν δρόμων καὶ κατέβηον ἐνοπλοὶ εἰς τὰ γεωργημένα πεδία. Ἄλλ' ἂν καὶ ἡ κακὴ αὐτῆ διοίκησις ἦτον ἀδιὰλειπτος, ἂν καὶ ἐκ διαλειμμάτων συνέβαινον ταραχαὶ ἐκ θεμελιῶν ἀναστῆσαι τὸ κοινωνικὸν οἰκοδόμημα, ἡ μεγάλη αὐτῆ μοναρχία διεφύλαξεν ἐν γένει ἐπὶ τινὰς γενεὰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ἐνόητος, τῆς μεγαλειότητος καὶ τῆς δραστηριότητος. Ἐπὶ τῆς μακρᾶς ὁμῶς κυβερνήσεως τοῦ Αὐρεγγζέβου, τὸ κράτος κατεφέρθη πρὸς τὴν παραλυσίαν, καὶ περ πολλὰ μοχθήσαντος τοῦ ἡγεμόνος πρὸς ἀναχαίτισιν τοῦ κακοῦ. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ κυριάρχου ἐκείνου,

τοῦ ἐν ἔτει 1707 συμβάντος, ἡ ταχύτης μὲ τὴν ὁποίαν ἐπῆλθεν ἡ ἀπώλεια ὑπῆρξε φοβερά. Δεῖναι ἐξωτερικαὶ ἐπιθέσεις συμπεσοῦσαι μετὰ ἀνιάτου καὶ ἀδιὰλειπτου ἐσωτερικῆς παρακμῆς ἔμελλον νὰ ἐπιφέρωσιν ἐντὸς ὀλίγων ἐνιαυτῶν τὴν ἐντελὴν τοῦ κράτους διάλυσιν.

Ἡ ἱστορία τῶν διαδόχων τοῦ Θεοδοσίου παρίστην ὅχι ὀλίγην δυσιότητα πρὸς τὴν τῶν διαδόχων τοῦ Αὐρεγγζέβου· ἀλλ' ἴσως ἡ τῶν Καρολιδῶν πτώσις δύναται μᾶλλον νὰ συγκριθῆ πρὸς τὴν πτῶσιν τοῦ Μογούλ. Ὁ Κάρολος ὁ μέγας εἶχε μόλις κηδευθῆ, ὅτε αἱ ἀσθένειαι καὶ αἱ διενέξεις τῶν διαδόχων τοῦ ἤρχισαν νὰ ἐπάγωνται κατ' αὐτῶν μὲν περιφρόνησιν, εἰς δὲ τοὺς ὑπηκόους αὐτῶν συμφοράς. Ἡ εὐρεία τῶν Φράγκων χώρα κατεκερματίσθη εἰς χίλια κλάσματα. Ψιλὸν μόνον τὸ ὄνομα τοῦ ἀξιώματος ἐλείπετο εἰς τοὺς ἀδόξους κληρονόμους ὀνόματος λαμπροῦ, εἰς Κάρολον τὸν Φλακρὸν, Κάρολον τὸν Παχὺν, Κάρολον τὸν Εὐῆθη. Ἐχθροὶ βάρβαροι, καὶ διαφέροντες ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τε τὴν φυλὴν, τὴν γλῶσσαν καὶ τὸ θρησκευμα συνέβησαν, ὡς ἐκ συνθήκης, ἀπὸ τῶν ἀπωτάτων γωνιῶν τῆς γῆς, διὰ νὰ λεηλατήσωσιν ἐπαρχίας, τὰς ὁποίας ἡ κυβέρνησις δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ὑπερασπισθῆ. Οἱ πειραταὶ τῆς Βαλτικῆς ἐξέτεινον τὰς ληστρικὰς αὐτῶν ἐπιδρομὰς ἀπὸ τοῦ Ἀλβίου μέχρι τῶν Πυρηναίων καὶ ἔστησαν τελευταῖον τὴν ἔδραν αὐτῶν ἐν τῇ πλουσίᾳ τοῦ Σηκουάνα κοιλάδι. Οἱ Οὐγγροὶ ἀπῆγον εἰς τὰ βῆθη τῶν Παννονείων δασῶν τὰ λάφυρα τῶν πόλεων τῆς Λομβαρδίας. Ὁ Σαρακηνὸς ἤρχε τῆς Σικελίας, ἐδῆου τὰς εὐφόρους πεδιάδας τῆς Καμπανίας καὶ διεδίκε τρόμον μέχρις αὐτῶν τῶν τειχῶν τῆς Ῥώμης. Ἐν μέσῳ δὲ τῶν συμφορῶν τούτων, μεγάλη ἐσωτερικὴ μεταβολὴ συνέβαινον ἐν τῷ κράτει. Ἀπὸ τῆς σηπεδόνος τοῦ θανάτου ἤρχισε νὰ παράγεται νέος βίου τύπος. Ἐνῶ τὸ σύνολον τοῦ μεγάλου σώματος ἐναρκοῦτο καὶ ἠδράνει, ἐν ἑκάστῳ αὐτοῦ μέλος ἤρχισε νὰ λαμβάνῃ ἴδια εἰς αὐτὸ αἰσθητά καὶ νὰ κινῆται μὲ ἰδιάζουσαν εἰς αὐτὸ δραστηριότητα. Εἰς τὰς ἐρημοτάτας ἐκείνας καὶ θλιβερωτάτας χώρας τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἱστορίας κείνται αἱ πηγαὶ ὄλων τῶν φεουδαλικῶν δικαιωμάτων ὄλων τῶν νεωτέρων εὐπατριδῶν. Αὐτόθι ἀνατρέχει ἡ δυναμὶς τῶν ἡγεμόνων ἐκείνων, οἵτινες, καλούμενοι μὲν ὑποτελεῖς, πραγματικῶς δὲ ὄντες ἀνεξάρτητοι, ἐπὶ μακρὸν χρόνον, ἤρξαν, ὡς δοῦκες, μαρκήμονες καὶ κόμητες, ὄλων σχεδὸν τῶν κλασμάτων τοῦ κράτους τὸ ὁποῖον ὑπετάσσεται ποτε εἰς τὸν Κάρολον τὸν Μέγαν. Τοιαυτὴ ἡ σχεδὸν τοιαυτὴ ὑπῆρξεν ἡ μεταβολὴ ἡ συμβᾶσα εἰς τὸ Μογουλικὸν κράτος ἐπὶ τῶν 40 ἐνιαυτῶν, τῶν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Αὐρεγγζέβου ἐπελθόντων. Ἡγεμόνες φέροντες ψιλὸν τὸ ὄνομα τῆς ἀρχῆς καὶ φθειρόμενοι ὑπὸ τῆς βῆθιμίας καὶ τῆς ἀσωτίας, κατέτριβον τὸν βίον εἰς κατακλείσα βασιλεία, μασσῶντες βέταλα (ἐρεθιστικὰ φυτὰ τῆς Ἰνδικῆς), θωπέοντες παλλακὰς καὶ ἀκρωμένοι γελωτοποιῶν. Ἐχθροὶ βάρβαροι εἰσεβάλλον διὰ τῶν δυτικῶν παρόδων, ἵνα λεηλατήσωσι τὸν ἀφύλακτον τῆς Ἰνδικῆς πλοῦτον. Πέρος κατὰκτητῆς περᾶσας τὸν Ἰνδὸν καὶ εἰσελάσας διὰ τῶν

Δελικῶν πυλῶν, ἀπήγαγεν ἐν θριάμβῳ τοὺς θησαυροὺς ἐκείνους, τῶν ὁποίων ἡ πολυτέλεια ἔφερεν εἰς ἐκστασιν τὸν Ῥόην καὶ τὸν Βερνιέρον· δηλαδὴ τὸν ταῶνθιον θρόνον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου οἱ πλουσιώτατοι λίθοι τῆς Γολκόνδης ἐκολλήθησαν ὑπὸ τῶν ἐπιτηδαιοτάτων χειρῶν τῆς Εὐρώπης, καὶ τὸ ἀτίμητον ὄρος τοῦ φωτός, τὸ ὁποῖον, μετὰ πολλὰς παραδόξους τροπὰς τῆς τύχης, ἔλαμψε τελευταῖον εἰς τὸ περιβραχιόνιον τοῦ Ῥουνδοῦ Σίγγου καὶ ἤδη εἶναι προωρισμένον νὰ κοσμήσῃ τὸ μισθὸν εἰδῶλον τοῦ Ὀρίσσου. Μετ' ὀλίγον ἐπῆλθον οἱ Ἀφγανοί, διὰ νὰ συμπληρώσωσι τὸ ὑπὸ τῶν Περσῶν ἀρχάμενον ἔργον τῆς ἐρημώσεως. Οἱ μάχιμοι Ῥαζιπούτοι (Radjepoutes) ἀπέβαλον τὸν Μουσουλμανικὸν ζυγόν. Στίφος μισθοφόρων ἐκυρίευσαν τὴν Ῥοῦλκούνδαν. Οἱ Σῖναι ἐπεκράτησαν τοῦ Ἰνδοῦ. Οἱ Δζαούται διέδιδον τρόμον παρὰ τὸν Δζούμαν ποταμὸν (τὸν δεξιόθεν εἰς τὸν Γάγγην ἐμβάλλοντα· εἶναι δὲ ὁ Ἰομάνης τοῦ Πλινίου καὶ Ἰωβάρης τοῦ Ἀρβιανῶ). Αἱ παρὰ τὴν ἐσπερίαν παρὰ τὴν Ἰνδικὴν ὄρειαι χῶραι ἐξέβρασαν φυλὴν ἔτι φοβερωτέραν, φυλὴν ἣτις ἐπὶ πολὺ ἐνέπνευσε τρόμον εἰς πάντα ἰθαγενῆ κυριάρχην, μετὰ δὲ πλείστους δεινοὺς καὶ ἀμυθόλους ἀγῶνας δὲν ἐνέδωκεν εἰμὴ εἰς τὴν τύχην καὶ τὴν μεγαλοφυίαν τῆς Ἀγγλίας. Ἡ ἀγρία αὕτη ληστρικὴ φυλὴ κατέρρευσε πρῶτον ἀπὸ τῶν ὀρέων αὐτῆς ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως τοῦ Αὐρεγγζέβου καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του πᾶσα γωνία τοῦ μεγάλου αὐτοῦ κράτους ἔλαβε πείραν τοῦ φοβεροῦ τῶν Μαραττῶν ὀνόματος. Πολλοὶ εὐφοροὶ Ἀντιβασιλέων ἐπικράτεια ὑπετάχθησαν εἰς αὐτοὺς ἐντελῶς. Τὸ κράτος τῶν ἐξηπλώθη ἀπὸ τῆς μιᾶς παραλίας τῆς χερσονήσου μέχρι τῆς ἄλλης. Μαραττῶν ἀρχόντες ἐκυβέρνων εἰς Πουναῖν, εἰς Γουαλιόρην, εἰς Γυζυράτην, εἰς Βεράρην καὶ εἰς Τανδσχόρην· καὶ περὶ δὲ γενόμενοι ἡγεμόνες μεγάλοι, δὲν ἔπαυον τοῦ νὰ ἦναι λαφυραγωγοί, καὶ διετήρουν τὰς ληστρικὰς ἐξείς τῶν πατέρων αὐτῶν. Πᾶσα χώρα, μὴ ὑποταγμένη εἰς τὴν κυριαρχίαν των, ἐδρούτο διὰ τῶν εἰσβολῶν αὐτῶν. Ἄμα ἠκούοντό που τὰ τύμπανά των, ὁ γεωργὸς ἔρριπτεν ἐπὶ τῶν ὄμων αὐτοῦ τὸν ὀδοπορικόν του σάκκον, ἐξησφάλιζεν εἰς τὴν ζώνην του τὰς μικρὰς του οἰκονομίας καὶ ἔφευγε μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων εἰς τὰ ὄρη, πρὸς τὴν προσγεωτέρα γειτονίαν τῆς ὕαινης καὶ τῆς τίγριδος. Πολλοὶ ἐπαρχίαι ἐξησφάλιζον τοὺς καρποὺς αὐτῶν διὰ πληρωμῆς λύτρων. Καὶ αὐτὸ τὸ ἐλεεινὸν φάσμα τὸ ὁποῖον ἔφερεν ἔτι τὸν αὐτοκρατορικὸν τίτλον κατεδέχθη νὰ πληρώσῃ τὸ ἐπονείδιστον τοῦτο βραβεῖον τῆς ληστείας. Τὰ πυρὰ ἐνὸς τῶν ἀρπάγων ἐκείνων ἡγεμόνων ἐθεάθησαν ἀπὸ τὰ τείχη τῶν Δελικῶν βασιλείων. Ἐτερος δὲ συνεπαγόμενος τὸ πολυάριθμον αὐτοῦ ἱππιόν, ἐπέσκηπτε καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν εἰς τοὺς ὄρους τῆς Βεγγάλης. Καὶ αὐταὶ αἱ ἀποθήκαι τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐμπορειῶν ἐκινδύνευον· οὐδὲ συνεπληρώθησαν εἰς ἑκατὸν ἐνιαυτοὶ ἀφ' οὗ ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον νὰ ὀχυρωθῇ ἡ Κιλκοῦττα κατὰ τῶν ἱππέων τῆς Βεράρης, καὶ τὸ ὄνομα τῆς Μαραττικῆς τάφρου σώζει μέχρι τῆς σήμερον τὴν μνήμην τοῦ κινδύνου ἐκείνου.

Οἱ δὲ ἀντιβασιλεῖς τοῦ Μογούλ ὅσοι διετήρησαν τὴν ἀρχὴν, ἀπέβησαν ἀνεξάρτητοι. Ναὶ μὲν ἀνεγνώριζον πάντοτε διὰ λόγων τὴν ἀνατέραν κυριαρχίαν τοῦ Ταμερλανικοῦ οἴκου, ἀπαραλλάκτως καθὼς ὁ Κόμης τῆς Φλανδρίας ἢ ὁ δούξ τῆς Βουργουνδίας ἀνεγνώριζον τὴν ὑπερτάτην κυριαρχίαν τοῦ ἀσθεστεροῦ καὶ μικροτέρου τῶν τελευταίων Καρολιδῶν· ναὶ μὲν ἔπεμπον ἔτι ἐκ διαλειμμάτων δῶρά τινα εἰς τὸν ἐπὶ φιλῶ ὀνόματι κυριάρχην των· ἀληθῶς ὅμως δὲν ἦσαν πλέον τοποτηρηταὶ παυόμενοι κατ' ἀρέσκειαν, ἀλλ' ἀνεξάρτητοι καὶ κληρονομικοὶ ἡγεμόνες. Τοιοῦτοτρόπως παρήχθησαν οἱ μεγάλοι Μουσουλμανικοὶ οἴκοι, οἵτινες πρότερον ἦρχον τῆς Βεγγάλης, καὶ τῆς Καρνατίκης, καὶ οἱ ἄλλοι ἐκεῖνοι· οἱ ἄχαι τοῦδε, εἰ καὶ ὡς ὑποτελεῖς, μετερχόμενοι ἔτι μέχρι τινὸς εἰς Λυκκνοούϊον καὶ εἰς Ὑδραβάδην (Ὑδραβάδη εἶναι πιθανώτατα ἡ Ἰσπόκουρα τῶν ἀρχαίων) τὸ κράτος τοῦ βασιλικῆς ἀξιώματος.

Ἦως ἐμελλε νὰ τελειώσῃ ἡ σύγχυσις αὕτη; ἐμελλεν ἄρα γε ὁ ἀγὼν νὰ διαρκέσῃ ἑκατονταετηρίδας ὅλας; Ἐμελλε νὰ καταπαύσῃ διὰ τῆς συστάσεως νέας τινὸς μεγάλης Μοναρχίας; τίς ἄρα ἐπέπρωτο νὰ ἀρξῇ τῆς Ἰνδικῆς, ὁ Μουσουλμᾶνος ἢ ὁ Μαραττης; Ἦ μήπως ἕτερός τις Βαβέρ, ἀπὸ τῶν ὀρέων κατερχόμενος, ἐμελλεν νὰ ὀδηγήσῃ τὰς τολμηρὰς φυλάς τοῦ Καβούλ καὶ τοῦ Χόρασάν κατὰ τῆς πλουσιωτέρας ἐκείνης ἀλλ' ὀλιγώτερον μαχίμου γενεᾶς; Οὐδὲν τῶν συμβεβηκότων τούτων ἐφαίνετο ἀπίθανον. Ἄλλὰ οὐδεὶς βεβαίως ἄνθρωπος, ὅσοι δὲξυδερχῆς καὶ ἂν ὑποτεθῇ, εἰμπόρει νὰ θεωρήσῃ ὡς δυνατόν, ὅτι ἐμπορικὴ ἔταιρεία, ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς διὰ 15000 θαλασσιῶν μιλίων κεχωρισμένη, καὶ ἐν τῇ Ἰνδικῇ μὴ κατέχουσα εἰμὴ ὀλίγα τινα πλέθρα γῆς ἐπὶ σκοπῶν ἐμπορίας, θέλει κατορθώσῃ, ἐν διαστήματι βραχυτέρῳ τῶν 100 ἐνιαυτῶν, νὰ ἐκτείνῃ τὸ κράτος αὐτῆς ἀπὸ τῆς Κομαρίας ἄκρας (κατὰ Πτολεμαῖον, σημερινὸν Cap Komorin) μέχρι τῶν αἰθίων χιόνων τοῦ Ἠμωδοῦ ὄρους (Himalaya), ὅτι θέλει ἀναγκάσει Μαραττας καὶ Μωαμεθανοὺς, νὰ λησμονήσωσι τὰς ἀμοιβαίας αὐτῶν ἐριδας, διὰ νὰ ὑποταθῶσιν ἀπὸ κοινοῦ εἰς αὐτὴν· ὅτι ἐμελλε νὰ δαμάσῃ καὶ αὐτὰς τὰς ἀγρίας ἐκείνας φυλάς, αἵτινες εἶχον ἀντισταθῆ εἰς τὸν ἰσχυρότατον τῶν Μογούλων, καὶ ὅτι μὴ ἀρκουμένη εἰς τὸ νὰ ἐνώσῃ ὑπὸ τὸ κράτος αὐτῆς 100 ἑκατομμύρια ψυχῶν, θέλει προαγάγει τὰ νικηφόρα αὐτῆς ὄπλα πολὺ μὲν ἀνατολικώτερον τοῦ ποταμοῦ Βραγμαπούτρα (Burrampooter) καὶ πολὺ δυτικώτερον τοῦ Ὑδάσπου, ἐπιβάλλουσα τὴν θέλησίν της εἰς τὰς πόλεις τῆς Αὔρας (πρωτευούσης τῆς Βιρμανικοῦ κράτους τοῦ κειμένου εἰς τὴν ἐκτὸς Γάγγου Ἰνδικῆν) καὶ ἀναβιβάζουσα τοὺς ὑποτελεῖς αὐτῆς εἰς τὸν θρόνον τοῦ Κανδαχάρ (ἐν τῇ ἀνατολικῇ Περσίᾳ). Πρῶτος ἀνεγνώριεν, ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ἰδρυθῇ εὐρωπαϊκὸν κράτος ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς Μογουλτικῆς Μοναρχίας, ὁ Δυπλεξίσιος. Τὸ ἀκοίμητον, τὸ εὐφυές, τὸ πολυμήχανον αὐτοῦ πνεῦμα εἶχε βάλει κατὰ νοῦν τὸ βούλευμα τοῦτο, εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν οἱ ἐπιτηδαιότεροι ὑπάλληλοι τῆς Ἀγγλικῆς ἔταιρείας δὲν ἐνησχο-

λοῦντο εἰμὴ περὶ φορτωτικὰς καὶ περὶ τιμολόγια πραγματειῶν. Καὶ δὲν περιωρίσθη εἰς τὸ νὰ συλλάβῃ μόνον τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἀλλ' ἐμελέτησεν ἀκριβῶς καὶ τίνι τρόπῳ δύναται νὰ ἐπιτύχῃ αὐτοῦ. Ἐνόησε δὲ καλῶς, ὅτι ἡ μεγίστη δύναμις τὴν ὁποίαν εἰμποροῦν νὰ συγκροτήσωσιν οἱ Ἴνδοι ἡγεμόνες δὲν εἶναι ἐνάμιλλος ὁμίλου εὐαριθμοῦ μὲν, ἀλλὰ ἐξησκημένου τὴν στρατιωτικὴν τέχνην τῆς δύσεως καὶ ὀδηγούμενου ὑπὸ ἀνδρῶν ἐμπείρων περὶ τὴν τακτικὴν ἐπιστήμην. Ἐνόησε πρὸς τοῦτους, ὅτι οἱ Ἰθαγενεῖς τῆς Ἰνδικῆς ἠδύναντο, ὑπὸ εὐρωπαϊκῶν ἡγεμόνων, νὰ συγκροτήσωσι στρατὸν, τῶν ὁποίων ὁ Φρεδερίκος ὁ μέγας καὶ ὁ Γάλλος στρατάρχης τῆς Σαξονίας ἤθελον θεωρήσει καύχημα αὐτῶν νὰ ἄρχωσιν. Ἐνόητε τελευταῖον, ὅτι ἡ ἀσφαλεστέρα καὶ ἡ ἀρμολιωτέρα ὁδὸς, δι' ἧς Εὐρωπαῖος τυχοδιώκτης ἠδύνατο νὰ κυριαρχήσῃ ἐν τῇ Ἰνδικῇ, ἦτο νὰ κατορθώσῃ νὰ ὀδηγῇ τὰ κινήματα κἀνεὸς τῶν λαμπρῶν ἐκείνων νευροσπλάστων τὰ ὁποῖα ἔφερον τὸν τίτλον τοῦ Ναβῶβ ἢ τοῦ Νιζάμ καὶ νὰ διημιλῇ διὰ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Τὰ μηχανήματα τοῦ τε πολέμου καὶ τῆς πολιτικῆς, τὰ ὁποῖα ὀλίγους ἐνιαυτοὺς βραδύτερον μετεχειρίσθησαν οἱ Ἄγγλοι μετὰ πλείστης ἐπιτυχίας, ἐπενοήθησαν κατὰ πρῶτον καὶ ἐβλήθησαν εἰς ἐνέργειαν ὑπὸ τοῦ ἀγγιουστᾶτου καὶ φιλοδόξου ἐκείνου Γάλλου.

Τὰ κατὰ τὴν Ἰνδικὴν εἶχον οὕτως, ὥστε πᾶσα ἐπιθεσις ἠδύνατο νὰ εὕρῃ τὴν πρόφασιν αὐτῆς εἴτε ἐν τοῖς ἀρχαίοις νόμοις, εἴτε ἐν τῇ νεωτέρᾳ πράξει. Ἄπαντα τὰ δικαιώματα περιέστησαν εἰς παντελῆ σύγχυσιν καὶ ἀβεβαιότητα, οἱ δὲ Εὐρωπαῖοι, οἱ ἀναμιχθέντες εἰς τὰς τῶν Ἰθαγενῶν ἔριδας, ἐσύγχυσαν τὴν σύγχυσιν ταύτην, ἐφαρμόσαντες εἰς τὴν Ἀσιανὴν πολιτικὴν τὸ δημόσιον δίκαιον τῆς δύσεως καὶ ἀναλογίας ληφθείσας ἀπὸ τοῦ φεουδαλικοῦ πολιτεύματος. Ὁ ἔχων συμφέρον νὰ μεταχειρισθῇ Ναβῶβ τινὰ ὡς ἡγεμόνα ἀνεξάρτητον εἶχεν ἰσχυρὸν πρὸς τοῦτο λόγον τοῦτον, ὅτι ὁ Ναβῶβ ἐκείνος ἦτο πραγματικῶς ἀνεξάρτητος. Ὁ δ' ἔχων πάλιν συμφέρον νὰ μεταχειρισθῇ αὐτὸν ὡς ἀπλοῦν τοποτηρητὴν τῆς Δελικῆς αὐλῆς, μηδεμίαν εἶχε πρὸς τοῦτο δυσκολίαν, διότι θεωρητικῶς τὸ πρᾶγμα εἶχεν οὕτως. Ὁ ἔχων τελευταῖον συμφέρον νὰ θεωρήσῃ τὸ ἀξίωμα τοῦτο ὡς κληρονομικόν, ἢ ὡς ἰσόβιον μόνον ἢ καὶ μόνον ὡς ἐνηρημένον, κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ, ἀπὸ τῆς ἀρεσκείας τοῦ Μογούλ, εἶχε λόγους καὶ προφάσεις ν' ἀναφέρῃ ὡς πρὸς ἐκάστην τῶν ἐπόψεων τούτων. Ἡ μερίς ἡ ἔχουσα εἰς χεῖράς της τὸν κληρονόμον τοῦ Βαβέρ ἀπεφάνετο αὐτὸν ὡς τὸν ἀναμφισβήτητον, τὸν νόμιμον, τὸν ἀπεριόριστον κυριάρχην, εἰς δὲ πᾶσαι αἱ δευτερεύουσαι ἀρχαὶ ὄφειλον ὑποταγῆν. Ἡ δὲ μερίς κατὰ τῆς ὁποίας ἡ προηγουμένη μετεχειρίζετο τὸ ὄνομά του, δὲν ἐστερεῖτο εὐλογωφάνων προφάσεων εἰς τὸ νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι τὸ κράτος ἦτο πρᾶγματι διαλελυμένον, καὶ ὅτι εὐλογον μὲν βεβαίως ἦτο νὰ τιμᾶται ὁ Μογούλ ὡς λείψανον σεβαστῶν παρεληλυθίας τάξεως πραγμάτων, ἀλλ' ἄτοπον παντάπασιν καὶ τὸ νὰ θεωρῆται ὡς πραγματικὸς κυριάρχης τῆς Ἰνδικῆς.

Τὸ ἔτος 1748 ἀπεβίωσεν εἰς τῶν ἰσχυροτάτων νέων τῆς Ἰνδικῆς ἡγεμόνων, ὁ μέγας Νιζάμ ἢ Μούλκ ἀντιβασιλεὺς Δεκάνης (Δαχινάβαδου) καὶ τὸ κράτος αὐτοῦ μετεβίβασθη εἰς τὸν υἱὸν του, Ναζίρ Δζούγγ. Ἐκ δὲ τῶν ἐπαρχιῶν ὅσαι ἦσαν ὑποτεταγμέναι εἰς τὸν ἀνώτερον τοῦτον ἀξιωματικόν, ἡ Καρνατική ἦτον ἡ πλουσιωτάτη καὶ ἐκτενεστάτη, καὶ διοικεῖτο ὑπὸ γηραιοῦ τινος Ναβῶβ, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα διέφθειραν οἱ Ἄγγλοι εἰς Ἀναυερδὺ Χάν.

Ἐπῆρχον ἐν τούτοις ἀντίζηλοι τοῦ τε ἀντιβασιλέως καὶ τοῦ διοικητοῦ τῆς ὑποτεταγμένης ἐπαρχίας. Ἐγγονός τις τοῦ Νιζάμ ἢ Μούλκ, ὁ Μιρζαφᾶ Δζούγγ, παρέστη ὡς ἀνταγωνιστῆς τοῦ Ναζίρ Δζούγγ. Ὁ δὲ Χούνδα Σαχίβ, γαμβρὸς ἐπὶ θυγατρὶ προηγουμένου τινος Ναβῶβ τῆς Καρνατικῆς, διημιψίσθη τὸ δικάριμα τοῦ Ἀναυερδὺ Χάν. Ἐπειδὴ, ὡς προείρηται, τὸ Ἰνδικὸν δίκαιον ἦτο παντάπασιν ἀόριστον καὶ ἀσαφές, καὶ ὁ Μιρζαφᾶ Δζούγγ, καὶ ὁ Χούνδα Σαχίβ εὐκόλον ἦτο νὰ ἀνεύρωσι λόγον τινὰ ἔχοντα τὴν ἐπιφάνειαν νομικῆς ἀξιώσεως, ἐπειδὴ δὲ ἡ κοινωνία ἦτον ὅλως παραλελυμένη, δύσκολον δὲν ἦτον εἰς αὐτοὺς νὰ ἀνεύρωσι τυχοδιώκτας τινὰς προθύμους νὰ ἀκολουθήσωσι τὰς σημάδας των. Ὅθεν ἤνωσαν τὰ συμφέροντά των, ἐνέβαλον εἰς Καρνατικὴν καὶ ἐζήτησαν τὴν συνδρομὴν τῶν Γάλλων, τῶν ὁποίων πολλὴ ἦτον ἡ ἐπί τῆς Κορομανδελικῆς παραλίας φήμη διὰ τὴν κατὰ τῶν Ἄγγλων ἐπιτυχίαν ἐν τῷ πρὸ μικροῦ γενομένῳ πολέμῳ.

Οὐδὲν ἀρεστότερον ἠδύνατο νὰ συμβῇ εἰς τὸν πανοῦργον καὶ φιλοδόξον Δυπλεξίον. Τῶνόντι ἐπαγωγὸν ἦτον ἡ ἐλπίς τοῦ νὰ ἐγκαταστήσῃ αὐτὸς τὸν Ναβῶβ τῆς Καρνατικῆς, νὰ δημιουργήσῃ αὐτὸς τὸν ἀντιβασιλέα τῆς Δεκάνης καὶ ἐν ὀνόματι αὐτῶν νὰ ἄρξῃ ἀπάσης τῆς μεσημβρινῆς Ἰνδικῆς. Συνεμάχησε λοιπὸν μετὰ τῶν μνηστῆρων ἐκείνων καὶ ἐπεμψεν εἰς ὑποστήριξίν των 400 Γάλλους στρατιώτας καὶ 2000 κατὰ τὴν Εὐρωπαϊκὴν στρατιωτικὴν τέχνην γεγυμνασμένους Σεπούους. Συγκροτηθείσης δὲ μάχης, οἱ Γάλλοι διεκρίθησαν λαμπρῶς, ὁ Ἀναυερδὺς Χάν ἠττήθη καὶ ἐφονεύθη, ὁ υἱὸς του Μαχομέτ Ἄλῆς διέφυγε μετὰ ὀλίγων λειψάνων τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ εἰς Τριτσχινόπολιν, οἱ δὲ νικηταὶ ἐγένοντο διὰ μιᾶς κύριοι ὀλοκλήρου σχεδὸν τῆς Καρνατικῆς.

Τοῦτο ὑπῆρξεν ἡ ἀρχὴ μόνον τοῦ μεγαλείου τοῦ Δυπλεξίου. Μετὰ τινὰς μῆνας ἀγώνων, διαπραγματεύσεων καὶ βραδιουργιῶν, ἡ ἐπιτηδειότης καὶ ἡ εὐτυχία αὐτοῦ ἐφαίνοντο παντοῦ ὑπερισχύουσαι. Ὁ Ναζίρ Δζούγγ ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν ἰδίων ὀπαδῶν, ὁ δὲ Μιρζαφᾶ Δζούγγ κατέστη κύριος τῆς Δεκάνης καὶ ὁ θρίαμβος τῶν Γαλλικῶν ὀπλων καὶ τῆς Γαλλικῆς πολιτικῆς ἦτο πλήρης. Εἰς Πονδίχερον ἐπεκράτει. χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις, κανονοβολισμοὶ ἀνήγγελλον τὰ κατορθώματα ἐκεῖνα καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐψάλλοντο δοξολογίαι. Ὁ δὲ Νιζάμ ἦλθε νὰ ἐπισκεφθῇ τοὺς συμμάχους του καὶ ἡ τελετὴ τῆς ἐγκαθιδρύσεώς του ἐτελέσθη μετὰ πλείστης πομπῆς. Ὁ Δυπλεξίος, περιβεβλημένος τὴν στολὴν τὴν ὁποίαν φέρουσι παρὰ Μωαμεθανοῖς οἱ ἐν τέλει, εἰσήλασεν εἰς τὴν πόλιν ἐν τῷ

αὐτῷ μετὰ τοῦ Νιζάμ φορεῖω καὶ εἰς τὴν ἐπακολουθήσασαν πανήγυριν προΐστατο ἀπάσης τῆς αὐλῆς· ἐπετράπη δὲ ἰσχύον μεγαλύτεραν καὶ αὐτῆς τῆς τοῦ Χούνδα Σαχίβ ἰσχύος, καὶ προεχειρίσθη κυβερνήτης τῆς Ἰνδικῆς ἀπὸ τοῦ Μαισιώλου ποταμοῦ (οὗτω καλεῖ αὐτὸν ὁ Πτολεμαῖος, σήμερον δὲ ὀνομάζεται Kistnah ἢ Krichna) μέχρι τῆς Κομαρίας ἄκρας, ἣτοι χώρας ἐχούσης ἴσην σχεδὸν ἕκτασιν μὲ τὴν τῆς Γαλλίας, καὶ ἀνεγνωρίσθη στρατηγὸς 7000 ἰππέων· ἐψηφίσθη δὲ, ὅτι ἐν Καρνατίκῃ οὐδὲν θέλει ὑπάρξει νομισματοκοπιεῖον ἄλλο παρὰ τὸ τῆς Πονδιχέρους· καὶ μέγα μέρος τῶν θησαυρῶν ὅσους εἶχον σωρεύσει οἱ προηγουμένοι τῆς Δεκάνης ἀντιβασιλεῖς εἰσῆλθον ἤδη εἰς τὰ κιβώτια τοῦ Γάλλου διοικητοῦ, ὥστε ἐρέθη, ὅτι παρέλαβε 200,000 λιρῶν στερλινῶν εἰς χρυσὸν, ἐκτὸς πολλῶν πολυτίμων λίθων. Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι αἱ πρόσδοί του ἦσαν ἤδη ἀπεριόριστοι, διότι ἦρχε σχεδὸν ἀπολύτως 30 ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, οὐδεμίαν δὲ χρηματικὴν ἢ ἄλλην ἀμοιβὴν ἠδύνατό τις νὰ ἐπιτύχη παρὰ τῆς κυβερνήσεως εἰμὴ διὰ τῆς μεσιτείας του, καὶ ὁ Νιζάμ οὐδεμίαν ἀνεγίνωσκεν ἀναφορὰν παρ' αὐτοῦ μὴ ὑπογραφείσαν.

Ὁ Μιρζαφά Δζούγγ δὲν ἔζησε πολὺ μετὰ τὴν ἀνυψώσιν του· ἀλλ' ἕτερος ἡγεμὼν τοῦ αὐτοῦ οἴκου, ἀνυψωθείς διὰ τῆς Γαλλικῆς ἐπιβροχῆς εἰς τὸν θρόνον, ἐπεκύρωσεν ἀπάσας τὰς ὁμολογίας τοῦ προκατόχου. Ὁ Δυπλεϊξίος ἦτον ἤδη ὁ κραταιότατος ἐν τῇ Ἰνδικῇ κυριάρχης· οἱ ὁμογενεῖς του ἐκαυχῶντο, ὅτι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς Δελικοῖς βασιλείοις εὐλαβῶς ἐπροφέρετο. Οἱ ἰθαγενεῖς ἀπέβλεπον μὲ ἔκστασιν πρὸς τὸ μέγεθος τῆς ἐξουσίας τὴν ὁποίαν Εὐρωπαῖος τυχοδιώκτης, ἐν τῷ βραχεῖ διαστήματι τεσσάρων ἑνιαυτῶν, κατεσκεύασεν εἰς τὴν Ἀσίαν. Οὐδὲ ἤρκειτο ὁ δοξομανὴς Γάλλος εἰς τὸ πρᾶγμα τῆς ἀρχῆς· ἀλλ' ἐπέβουλε νὰ ἐπιδεικνύη εἰς τε τοὺς ὑπάρχους αὐτοῦ καὶ εἰς τοὺς ἀντιζήλους μετ' ἀλαζονείας πλείστης τὸ μεγαλεῖόν του. Ὅθεν ἀπεφάσισε νὰ ἐγείρῃ πλησίον τοῦ χώρου ὅπου ἡ πολιτικὴ αὐτοῦ ἐπέτυχε τὸν κύριον αὐτῆς θρίαμβον διὰ τῆς πτώσεως τοῦ Ναζίρ Δζούγγ καὶ τῆς ἀνυψώσεως τοῦ Μιρζαφά, στήλην, εἰς τῆς ὁποίας τὰς τέσσαρας πλευράς, τέσσαρες πομπῶδεις ἐπιγραφαί, εἰς τέσσαρας γλώσσας ἐμελλον νὰ ἀναγγέλλωσι τὸ κλέος αὐτοῦ εἰς ὅλα τὰ ἔθνη τῆς γῆς. Νομισματοδόμημα φέροντα τὰ σύμβολα τοῦ κατορθώματος αὐτοῦ παρακατετεθεισὰν ὑπὸ τὸν θεμέλιον λίθον τῆς μεγαλοπρεποῦς ταύτης στήλης, κύκλω δὲ αὐτῆς ἠγέρθη πόλις φέρουσα τὸ ἀγέρωχον ὄνομα Dupleix Fatihabat, ὅπερ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον Δυπλεϊξίου Νικόπολις.

Οἱ Ἄγγλοι ἔπραξαν μὲν ἀσθενεῖς τινὰς καὶ ἀμφιβόλους ἀποπειράς πρὸς ἀναστολὴν τῆς βραχδαίας καὶ λαμπρᾶς ταύτης πρὸς τὰ πρόσω φορᾶς τῆς ἀντιζήλου ἐταιρείας καὶ ἐξηκολούθησαν θεωροῦντες τὸν Μαχομέτ Ἀλῆν ὡς Ναβῶβ τῆς Καρνατίκῆς· ἀλλὰ τὸ κράτος τοῦ Μαχομέτ Ἀλῆ τούτου συνέκειτο ἀπλῶς ἀπὸ τῆς Τριτοχινοπόλεως, ἣ δὲ Τριτοχινοπόλις ἐπολιορκεῖτο ἤδη ὑπὸ τοῦ Χούνδα Σαχίβ καὶ τῶν ἐπικουρικῶν αὐτοῦ Γαλλικῶν στρατευμάτων. Ἡ

διάλυσις τῆς πολιορκίας ἐφαίνετο ἀδύνατος· ἡ μικρὰ δύναμις ἣ ἐν Μαδράτῃ τότε εὐρισκομένη οὐδένα εἶχε στρατηγόν. Ὁ ταγματάρχης Λαουρέγκιος εἶχεν ἐπανελθεῖ εἰς Ἀγγλίαν, οὐδεὶς δὲ ἀξιωματικὸς ὁμολογουμένης ἱκανότητος ὑπελείπετο ἐν τῇ ἀποικίᾳ. Οἱ ἰθαγενεῖς εἶχον συνειθίσει νὰ θεωρῶσι μὲ περιφρόνησιν τὸ ἰσχυρὸν ἔθνος τὸ ὁποῖον ἐμελλε μετ' ὀλίγον νὰ τοὺς δαμάσῃ καὶ νὰ ἄρξῃ αὐτῶν. Εἶδον τὴν Γαλλικὴν σημαίαν κυματίσασαν ἐπὶ τοῦ φρουρίου τοῦ Ἀγ. Γεωργίου· εἶδον τοὺς προϊσταμένους τοῦ Ἀγγλικοῦ ἐμπορίου ἐν θριάμβῳ διὰ τῶν ὁδῶν τῆς Πονδιχέρους ἀγομένους· εἶδον τὰ ὄπλα καὶ βουλευμάτα τοῦ Δυπλεϊξίου ἀπανταχοῦ εὐδοούμενα, ἐνῶ ἡ ἀντίστασις, τὴν ὁποίαν αἱ ἐν Μαδράτῃ ἀρχαὶ ἐπεχείρησαν εἰς τὴν πρόδόν του, εἰς οὐδὲν ἄλλο ἐχρησίμεισεν εἰμὴ εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ μὲν ἐκδηλον τὴν ἀσθένειαν αὐτῶν, τὴν δὲ φήμην αὐτοῦ νὰ ἀνυψώσῃ. Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα ὅτε τὸ θάρρος καὶ ἡ μεγαλοφύα ἀκατονομάστου Ἀγγλοῦ νεανίου ἔτεζαν ἔδωκαν εἰς τὴν τύχην βοήθην.

Ὁ Κλίβης ἦτο τότε εἰκοσιπενταετής· ἀφοῦ δὲ ἐπὶ τινα χρόνον ἐταλαντεύθη μεταξὺ ἐμπορικοῦ καὶ στρατιωτικοῦ βίου, εἶχε λάβει τελευταῖον θέσιν μετέχουσαν ἀμφοτέρων τῶν σταδίων, τὴν θέσιν καταλυματίου μὲ βαθμὸν λοχαγοῦ. Ἡ δυσχερεία τῶν περιστασιῶν ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ἀναπτύξῃ ἀπάσας τὰς διανοητικὰς αὐτοῦ δυνάμεις. Παρέστησε δὲ εἰς τοὺς προϊσταμένους, ὅτι ἂν δὲν ἀγωνισθῶσι σπουδαίως, ἡ Τριτοχινοπόλις θέλει πέσει εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν, ὁ οἶκος τοῦ Ἀναυερδὸ Χάν θέλει καταλυθῆ, οἱ δὲ Γάλλοι θέλουν ἀποβῆ οἱ ἀληθεῖς κύριοι ἀπάσης τῆς Ἰνδικῆς Χερσονήσου· ὅθεν ἀπαραίτητον εἶναι νὰ ἐπιχειρήσωσι γενναῖόν τι πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ κακοῦ· φρονεῖ δὲ, ὅτι, ἂν ἐπιτεθῶσι κατὰ τοῦ Ἀρκότου, τῆς πρωτεύουσας τῆς Καρνατίκῆς, καὶ μάλιστα ἀγαπητῆς τοῦ Ναβῶβ πόλεως, δὲν εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπιφέρωσι τὴν διάλυσιν τῆς πολιορκίας τῆς Τριτοχινοπόλεως. Οἱ προϊστάμενοι τῆς Ἀγγλικῆς ἀποικίας, οἵτινες πολὺ ἤδη ἐταράσσοντο διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ Δυπλεϊξίου καὶ ἐφοβῶντο, ὅτι ἐκρηγνυμένου νέου μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας πολέμου, ἡ Μαδράτῃ θέλει ἀμέσως κυριευθῆ καὶ καταστραφῆ, ἐνέκριναν τὸ σχέδιον τοῦ Κλίβου καὶ ἀνέθεσαν εἰς αὐτὸν τὴν ἐκτέλεσιν, ἐπιτρέψαντες εἰς τὸν νέον λοχαγὸν 200 Ἀγγλοὺς στρατιώτας καὶ 300 κατ' Εὐρωπαϊκὸν τρόπον ὀπλισμένους καὶ πειθαρχοῦντας Σεπούους. Ἐκ τῶν ὀκτῶ ἀξιωματικῶν, οἵτινες ἦρχον ὑπ' αὐτὸν τοῦ μικροῦ τούτου τάγματος, δύο μόνον παρευρέθησαν ποτε εἰς μάχην καὶ τέσσαρες ἐκ τῶν ὀκτῶ ἦσαν ὑπάλληλοι τῆς ἐταιρείας οἵτινες, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Κλίβου, ἀντήλλαξαν τὴν στρατιωτικὴν ἀντὶ τῆς πολιτικῆς ὑπηρεσίας. Ὁ καιρὸς ἦτο θυελλώδης, ἀλλ' ὁ Κλίβης ἔσπευσεν, ἀνὰ μέσον τῶν κεραυνῶν, τῶν ἀστραπῶν καὶ τῶν ὑετῶν, ἐπὶ τὰς πύλας τοῦ Ἀρκότου τοῦ ὁποίου ἡ φρουρὰ, ὑπὸ πανικοῦ κυριευθεῖσα φόβου, ἐξεχώρησε τοῦ φρουρίου, ἀμαχητὶ ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν καταληφθέντος.

Ἄλλ' ὁ Κλίβης ἤξευρε κάλλιστα, ὅτι δὲν θέλει μεί-

νει κύριος ανενόχλητος τῆς κατακτῆτεως αὐτοῦ ὄθεν ἤρχισεν ἀμέσως νὰ συλλέγη τροφάς, νὰ κατασκευάζῃ προχώματα καὶ νὰ προπαρασκευάζεται εἰς τὸ νὰ ὑπομείνῃ πολιορκίαν. Ἡ φρουρὰ, ἣτις ἐδραπέτευσεν, ἅμα πλησιάσαντος αὐτοῦ, συνελθοῦσα ἤδη ἀπὸ τοῦ τρόμου καὶ, διὰ πολυαριθμοῦ ἐπικουρίας, τὴν ὁποίαν ἀπὸ τῆς πέριξ γῶρας ἔλαβεν, εἰς στρατὸν 3000 ἀνδρῶν συγκροτηθεῖσα, περιετοίχισε στενωῶς τὴν πόλιν. Ὁ δὲ Κλίβης ἐκβάλλει ἀπὸ τοῦ φρουρίου περὶ μέσας νύκτας, ἐπιτίθεται κατὰ τοῦ στρατοπέδου ἀπροσδοκῆτως, φονεῖει πολλοὺς, τοὺς δὲ λοιποὺς διαλύει καὶ ἀνακάλυπτει εἰς τοὺς σταθμοὺς αὐτοῦ, μηδένα ἀποβαλὼν ἄνδρα.

Ἄμα ἡ περὶ τῶν συμβεβηκότων τούτων ἀγγελία ἔφθασεν εἰς τὸν Σούνδα Σαχίβ, ὅστις, μετὰ τῶν Γάλλων αὐτοῦ συμμάχων, ἐπολιόρκει τὴν Τριτοσχινόπολιν, οὗτος ἐξέπεμψεν ἀμέσως ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου αὐτοῦ εἰς Ἄρκον τετρακισχιλίους ἄνδρας, εἰς οὓς προσετέθησαν μετ' ὀλίγον τὰ λείψανα τοῦ ὑπὸ τοῦ Κλίβου διαλυθέντος στρατοῦ. Προστούτοις ἐνισχύθησαν καὶ διὰ 2000 ἀνδρῶν ἀπὸ Οὐελλόρης σταλέντων καὶ διὰ τῆς ἔτι ἀξιολογωτέρας προσθήκης 150 Γάλλων στρατιωτῶν, τοὺς ὁποίους ἔπεμψεν ὁ Δυπλείσιος ἀπὸ Πονδύγερον τοῦ δὲ ὅλου αὐτοῦ στρατοῦ, συμποσούμενου ἤδη εἰς μυρίους ἄνδρας, ἐστρατήγει ὁ τοῦ Χούνδα Σαχίβ υἱὸς Ράδζα Σαχίβ.

Ὁ Ράδζα Σαχίβ ὤρμησε ἐπὶ τὸ φρούριον τοῦ Ἄρκου τοῦ ὁποῖον μηδὲν εἶχε εἰς κατάστασιν νὰ ὑπομείνῃ πολιορκίαν. Τὰ τείχη ἦσαν σαθρά, αἱ τάφροι ξηραὶ, τὰ προχώματα ἰσχυρότερα ἢ ὥστε φέρειν πυροβόλα, ἢ τὰ ὀχυρώματα ταπεινότερα ἢ ὥστε καλύπτειν ἀποχρώντως τοὺς στρατιώτας. Ἡ μικρὰ φρουρὰ, διὰ τυχαίων περιστατικῶν, ἀπέβη ἔτι μικρότερα διότι δὲν συνέκειτο ἤδη εἰμὴ ἀπὸ 120 Εὐρωπαίους καὶ 200 Σεπούους, καὶ δὲν εἶχεν εἰμὴ τέσσαρας ἀξιωματικούς· αἱ τροφαὶ ἦσαν ὀλίγαι, ὁ δὲ ἡγεμὼν ὅστις ἔμελλε νὰ διευθύνῃ τὴν ἄμυναν ἐν μέσῳ τοσοῦτον ἀμηγάνων περιστάσεων, ἦτο νεανίας εἰκοσιπενταετῆς μὲν τὴν ἡλικίαν, ἀνατραφεὶς δὲ διὰ νὰ κρατῆ κατάστιχα.

Πεντήκοντα ἡμέρας διήρκεσεν ἡ πολιορκία καὶ ἐπὶ πενήκοντα ἡμέρας διετέλεσεν ὁ νέος λοχαγὸς ἀμυνομενος μετὰ καρτερίας, ἐγρηγόρσεως καὶ ἐπιτηδειότητος, ἣτις ἤθελε τιμῆται καὶ αὐτὸν τὸν πρεσβύτερον στρατάρχη τῆς Εὐρώπης. Τὸ ῥῆγμα τοῦ τείχους ἀπέβαινε καθεκάστην μεγαλήτερον, εἰς τοιαύτας δὲ περιστάσεις πᾶς στρατὸς, τοσοῦτον ὀλίγους ἔχων τοὺς ἀξιωματικούς, ἦτο πιθανώτατον νὰ δώσῃ δειγμάτα ἀπειθείας, καὶ μάλιστα στρατὸς συγκείμενος ὑπὸ ἀνδρῶν διαφερόντων ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τε τὴν καταγωγὴν, τὴν γλῶσσαν, τὰ ἔθνη καὶ τὸ ὄργανον. Ἄλλ' ἡ ἀφοσίωσις τοῦ μικροῦ ἐκείνου στίφους εἰς τὸν ἡγεμὼνα αὐτοῦ ὑπερέβαλε πᾶν τὸ θρυλλούμενον περὶ τοῦ δεκάτου λεγεῶνος τοῦ Καίσαρος ἡ περὶ τῆς πρεσβυτέρας φρουρᾶς τοῦ Ναπολέοντος. Οἱ Σεπούοι ἤλθον πρὸς τὸν Κλίβην ὄχι διὰ νὰ παραπονεθῶσιν ἕνεκα τοῦ φειδωλοῦ αὐτῶν ὄψωνίου, ἀλλὰ διὰ νὰ προτείνωσιν, ὅτι ἅπας ὁ στίτος πρέπει νὰ δίδεται εἰς τοὺς

Εὐρωπαίους, οἵτινες ἔχουσιν ἀνάγκην πλείονος τροφῆς ἢ οἱ Ἰθαγενεῖς τῆς Ἀσίας· εἰς τούτους, εἶπον, ἀρκεῖ ἡ λεπτὴ οὐσία ἡ ἀπὸ τοῦ ὄρυζου ἐξαγομένη. Ἡ ἱστορία δὲν ἀναφέρει δεῖγμα κατανοκτικώτερον τῆς στρατιωτικῆς πίστεως ἢ τῆς ἰσχύος τὴν ὁποίαν νεὺς ἡγεμονικὸς δύναται νὰ λάβῃ ἐπὶ τοὺς πολλοὺς.

Ἡ ἐν Μαδράτῃ κυβέρνησις ἀπεπειράθη νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν, ἀλλ' ἀπέτυχεν ὑπῆρχεν ὁμῶς ἔτι ἑτέρα τις ἐλπίς. Ἐξακισχίλιοι Μαράτται, ἐν μέρει στρατιῶται, ἐν μέρει λησταί, ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν ἡγεμόνος ὀνόματι Μοραρὶ Ρούου, εἶχον μισθωθῆ ὡς ἐπίκουροι τοῦ Μαχομέτ-Ἀλή· ἐπειδὴ ὁμῶς ἐθεώρουν τὴν Γαλλικὴν δύναμιν ὡς ἀκαταγώνιστον καὶ ὡς βέβαιον τὸν θρίαμβον τοῦ Χούνδα Σαχίβ, ἔμειναν μέγχι τοῦδε ἄπρακτοι εἰς τὰ σύνορα τῆς Καρνατίκης. Ἄλλ' ἡ περὶ τῆς ἀμύνης τοῦ Ἄρκου φήμη ἐξύπνισεν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ναρκώσεώς των. Ὁ Μοραρὶ Ρούου εἶπεν, ὅτι ἄχρι τοῦδε δὲν ἐπίστευέ ποτε, ὅτι οἱ Ἄγγλοι δύναται νὰ πολεμήτωσι, προθύμως δὲ ἤδη θέλει τοὺς βοηθήσει ἅμα ἰδὼν, ὅτι ἔχουσι τὴν γενναϊότητα νὰ βοηθήσωσιν ἑαυτούς. Ὁ Ράδζα Σαχίβ μαθὼν, ὅτι οἱ Μαράτται κινοῦνται, ἐνόμισεν ἀπαράιτητον νὰ ἐπιταχύνῃ τὴν κρίσιν. Καὶ πρῶτον ἐδοκίμασε τὰς διαπραγματεύσεις, προτείνας μὲν εἰς τὸν Κλίβην δῶρα μεγάλα, μετὰ περιφρονησεως ἀποβλήθοντα, ἐπαγγειλόμενος δὲ, ὅτι, ἂν αἱ προτάσεις του δὲν γίνωσι δεκταὶ, θέλει ἀμελλητὶ ὀρμήσει κατὰ τοῦ φρουρίου καὶ κατασφάξει ἅπαντας τοὺς ἐν αὐτῷ ἄνδρας, εἰς ὃν Κλίβης ἀγερώχως ἀπήνησεν, ὅτι ὁ πατὴρ τοῦ Ράδζα Σαχίβ εἶναι ἄρπαξ, ὅτι ὁ στρατὸς του εἶναι ὄχλος καθαυμάτων καὶ ὅτι καλὸν εἶναι νὰ σκεφθῇ ὀρίμως πρὶν ἢ ἐκπέμψῃ ἀνδράρια μοχθηρὰ εἰς ἐκπόρθησιν ῥήγματος ὑπὸ Ἄγγλων στρατιωτῶν κατεχομένου.

Ὁ Ράδζα Σαχίβ ἀπεφάσισε νὰ ὀρμήσῃ κατὰ τοῦ φρουρίου. Ἡ ἡμέρα ἦτον ἀρμυδιωτάτη εἰς τολμηρὸν πολεμικὸν ἐπιχείρημα, διότι τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπαηγυρίζετο ἡ μεγάλη Μωαμεθανικὴ ἑορτὴ, ἡ εἰς μνήμην τοῦ Χασσάν, υἱοῦ τοῦ Ἀλή, τελουμένη. Ἡ ἱστορία τοῦ Ἰσλάμ οὐδὲν περιέχει κατανοκτικώτερον τοῦ γεγονότος τοῦ δόντος ἀφορμὴν εἰς τὴν πανηγυριν ταύτην· τὸ πένθιμον διήγημα λέγει, πῶς ὁ ἀρχηγὸς τῶν Φατιμιδῶν, ἀφ' οὗ ἔπεσον πέριξ αὐτοῦ ἅπαντες οἱ γενναῖοι σύντροφοί του, ἐπὶ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ πόσιν ὕδατος καὶ εἶπε τὴν τελευταίαν αὐτοῦ προσευχὴν, πῶς οἱ φονεῖς περιήγαγον ἐν θριάμβῳ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, πῶς ὁ τύραννος ἔπληξε διὰ τῆς βακτηρίας του τὰ νεκρὰ ἐκείνου γείλη καὶ πῶς ὀλίγοι τινὲς γηραῖοι ἄνδρες μετὰ δακρύων ἐνεθυμοῦντο, ὅτι εἶχον ἰδεῖ ποτε τὰ χεῖλη ἐκεῖνα ἐντετυπωμένα εἰς τὰ χεῖλη τοῦ προφήτου. Μετὰ παρέλευσιν 12 περίπου ἑκατονταετηρίδων, ἡ ἀμφιτετρῆς τῆς πανηγυρῆως ταύτης παρήγαγε τὰ ἀγριώτερα καὶ θλιβερώτερα αἰσθήματα εἰς τὰ στήθη τῶν πιστῶν Μουσουλμάνων τῆς Ἰνδικῆς· διότι εἰς τοσοῦτον μανίας καὶ ὄδυσμων παρωξύνθησαν, ὥστε τινὲς, μόνον ὡς ἐκ τοῦ πνευματικοῦ ἐκείνου πυρετοῦ, πασέδωκαν τὸ πνεῦμα. Ἐπίστευον δὲ ἅπαντες, ὅτι πᾶς ὅστις, διαρκούσης τῆς

πανήγυριος ταύτης, πέση μαχόμενος κατὰ τῶν ἀπίστων, θέλει διὰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐξαλείψει ἅπαντα τῆς ζωῆς αὐτοῦ τὰ ἀμαρτήματα καὶ μεταβῆ αἰώνως εἰς τοὺς παραδείσους τῶν Οὐραίων. Τότε λοιπὸν ὁ Ράδζα Σαχίβ ἀπεραίει νὰ ὀρμήτη ἐπὶ τὸ Ἄσκοτον. Ἐρεθιστικαί ὕλαι συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ ἐξάψωσιν ἐτι μᾶλλον τὸν θρησκευτικὸν ζήλον καὶ οἱ πόλιορρηται, μεθύοντες ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ, καὶ ὑπὸ βεταλῶν μεθύοντες, ὤρμησαν μακρικῶς ἐπὶ τὰ τείχη.

Ὁ Κλίβης εἶχε λάβει κρυφίως τὴν περὶ τοῦ σχεδίου εἰδήσιν, εἶχε δεικτεῖ τὰ δεόντα, καὶ, κεκμηκῶς ὑπὸ τοῦ κόπου, ἐβρίβη εἰς τὴν κλίνην του Ἡγέρθη δὲ ἀκούσας τὸ σημεῖον τῆς ἐφόδου καὶ ἐν ἀκαρεὶ εὐρέθη εἰς τὴν θέσιν του. Ὁ ἐχθρὸς ὤρμησε, προελαύνων ἐλέφαντας, τῶν ὁποίων τὰ μέτωπα ἦσαν ἐσωπλισμένα μὲ σιδηρὰ πέτπλα, καὶ ἐλπίζων ὅτι αἱ πύλαι τοῦ φρουρίου θέλουσι ἐνδώσει εἰς τὴν καταφορὰν τῶν ἐμβίων ἐκείνων πολιορκητικῶν μηχανῶν. Ἀλλὰ τὰ πελώρια θηρία, ἅμα αἰσθανθέντα τῆς σφαίρας τῶν Ἀγγλικῶν ὀπλῶν, ἐστράφησαν πρὸς τὰ ὀπίσω, καὶ, μακρικῶς χωροῦντα, κατεπάτησαν τὸ πλῆθος, τὸ ὅποιον εἶχεν ὠθήσει αὐτὰ πρὸς τὰ πρόσω. Οἱ ἐχθροὶ ἐπήγαγον σχεδίαν ἐπὶ τοῦ ὕδατος, τὸ ὅποιον ἐπλήρου μέρος τῆς τάφρου, ὃ δὲ Κλίβης βλέπων, ὅτι οἱ πυροβολισταὶ του, οἱ εἰς τὸ μέρος τοῦτο ταχθέντες, δὲν ἤξευρον τὸ ἔργον των, ἀνέλαβεν αὐτὸς τὴν διεύθυνσιν ἐνὸς πυροβόλου καὶ ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν ἀπεδίωξε τὴν σχεδίαν. Ὅπου δὲ ἡ τάφρος ἦτο ξηρὰ, οἱ πολιορκηταὶ ὤρμησαν μετὰ πολλῆς τόλμης ἀλλὰ τοσοῦτον πυκνὸν καὶ ἐπιτήδειον ἦτο τὸ πῦρ τὸ ὅποιον ὑπεδέχθη αὐτοὺς, ὥστε τάχιστα ἀπέσβεσε τὸ θάρρος ἐκεῖνο τῆς δεισιδαιμονίας καὶ τῆς μέθης. Οἱ ὀπίσθιοι τῶν Ἀγγλῶν σίχαι παρεῖχον εἰς τοὺς ἐμπροσθίους ἀδιαλείπτως πλήρη ὄπλα, πᾶσα δὲ βολὴ κατέβαλεν ἕνα πολέμιον καὶ μετὰ τρεῖς ἀπεγνωκυίας ἐπιθέσεις ἀνέκαμψαν οἱ πολιορκηταὶ ὀπισθεν τῆς τάφρου.

Ὁ ἀγὼν διήρκεσε περὶ τὴν μίαν ὥραν, καθ' ἣν ἐχθροὶ μὲν ἔπεσαν 400, ἡ δὲ φρουρὰ δὲν ἀπέβαλεν εἰμὴ 5 ἢ 6 ἄνδρας. Οἱ πολιορκούμενοι διήγαγον νύκτα ἀλγεινὴν, ἀπεκδεχόμενοι τὴν ἐπανάληψιν τῆς ἐφόδου· ἀλλ' ὅτε ἐξημέρωσεν, ἐχθρὸς οὐδαμοῦ ἐφαίνετο, διότι εἶχεν ὑποχωρήσει, καταλείπων εἰς τοὺς Ἀγγλους πολλὰ πυροβόλα καὶ πλῆθος μέγα πολεμοφοδίων.

Ἡ περὶ τούτου εἰδήσις παρήγαγεν εἰς Ἄγιον Γεώργιον ὑπέμετρον ἀγαλλίασιν καὶ μεγαλοφροσύνην. Ὁ Κλίβης ἐθεωρήθη δικαίως ἄξιος πάσης στρατηγίας, καὶ ἐστάλησαν αὐτῷ 200 Σεπούοι, τοὺς ὁποίους παραλαβὼν ἐκεῖνος ἐπεχείρησεν ἀμελλητί πόλεμον ἐπιθετικὸν ἐκυρίευσεν τὸ φρούριον Τιμερον, κατάρθωσε νὰ ἐνωθῆ μετ' ἐνὸς ἀποσπάσματος τοῦ στρατοῦ τοῦ Μοραρί Ροοῦου καὶ ἐπῆλθε δρομαίως κατὰ τοῦ Ράδζα Σαχίβ, ὅστις πρῶτον 5000 περίπου ἀνδρῶν, ἐν οἷς ἦσαν 300 Γάλλοι. Ἡ μάχη ὑπῆρξε δεινὴ, ἀλλὰ ὁ Κλίβης ἐπέτυχεν νίκην ὀλοσχερῆ. Τὸ

στρατιωτικὸν ταμεῖον τοῦ Ράδζα Σαχίβ ἔπεσεν εἰς χεῖρας τοῦ νικητοῦ 600 Σεπούοι, οἵτινες ὑπηρετοῦν ἐν τῷ ἐχθρικῷ στρατῷ, ἠτύωμολήσαν πρὸς τὸν Κλίβην καὶ ἐγένοντο δεκτοὶ εἰς τὴν Βρετανικὴν ὑπηρεσίαν. Τὸ Κονδογευέρμον παρεδόθη ἀμαχητί. Ὁ δὲ τοποτηρητὴς τῆς Ἀρνής, ἐγκαταλείπων τὸν Χούδα Σαχίβ, ἀνεγνώρισε τὸ δικαίωμα τοῦ Μαχομέτ Ἀλή.

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ ἀκόλουθον φυλλάδιον).

ΟΙ ΔΥὸ ΥἱΟΙ.

Μικρὸν διήγημα διὰ τὰ παιδιά.

Εἰς τὴν *Eudaimira Arabiar* ἐξοῦσε τὸν παλαιὸν καιρὸν ἄνθρωπός τις, ὃ ὁποῖος ἐλέγετο καὶ θεωρεῖτο ἐπίσης εὐδαίμων καθὼς ὁ τόπος ὅπου κατοῦκε. Τοῦ ἀνθρώπου τούτου τὰ κτήματα ἐξετείνοντο εἰς λόφους καὶ εἰς κοιλάδας, εἶχεν ὀλόκληρα δάση ἀλόγης καὶ φοινικοδένδρων, αἱ ἀγέλαι του καὶ τὰ ποιμανιὰ του ἐμετρῶντο κατὰ χιλιάδας, καὶ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν διέσχιζον τὰ πλοῖά του, πωλοῦντα τὰ προϊόντα του εἰς μακροκρυσμένους τόπους, καὶ ἐπιστρέφοιτα μὲν φορτίον χρυσοῦ καὶ ἀργύρου. Ἀλλ' ἡ μεγαλύτερα του εὐτυχία, καὶ τὴν ὁποῖαν ὁ ἴδιος ἐξετίμα περισσότερο ἀφ' ὅλας τὰς ἄλλας, συνίστατο εἰς τὰ δύο παιδιά του, δύο υἱοὺς, τοὺς ὁποίους τῷ ἀφῆκεν εἰς μικρὰν ἡλικίαν ἢ γυνήτου, ὅταν ὁ θάνατός τῆς τῷ ἔδωκε τὴν πρώτην καὶ μόνην λύπην τῆς ζωῆς του. Ἐκ τῶν υἱῶν τούτων ὁ πρωτότοκος ὠνομάζετο Ἀστάν, ὃ δὲ νεώτερος Ἰωναθάν.

Καὶ τὰ δύο ἦσαν παιδιά ὠραία καὶ χαριέττατα. Ἀλλ' ὁ Ἰωναθάν πρὸ πάντων ἦτον ὁ φίλτατος τοῦ πατρὸς του. Ὅταν ἐκάθητο εἰς τὰ γόνατά του, καὶ αἱ μικραὶ χεῖρές του ἤγγιζον ἐκείνου τὸ γένειον, καὶ οἱ μαῦροι καὶ ζωηροὶ ὀφθαλμοὶ του τὸν ἠτένιζον παρὰ κλητικῶς, τότε ὁ πατὴρ εἶχε τὴν ἀδυναμίαν νὰ μὴ ἠμπορῆ τίποτε νὰ τῷ ἀρνηθῆ καὶ τὸ πονηρὸν παιδίον ἐγνώριζε τὴν ἰσχύν του, καὶ κατεχρᾶτο πολυλάκις αὐτῆς.

Ἡῶς ἂν καὶ οἱ δύο ὡς ἀυξάνουν εἰς τὸν κῆπον δύο ἄνθη καλλιεργούμενα μ' ἐπιμέλειαν. Ἀλλ' ὁ χαρακτήρ των διέφερεν. Ὁ Ἀστάν ἦτον ἀγαθός, ἡσυχός, σκεπτικὸς, καὶ ἐπιμελής· ὃ δὲ Ἰωναθάν ζωηρός, θορυβώδης καὶ ἄττατος. Ὅταν ὁ πατὴρ των εἰς θερινὰς ἐσπέρας ὑπὸ τὰ δένδρα καθήμενος, τοῖς ἐδίδα καλὰς συμβουλάς περὶ τῶν χρῶδων των καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος βίου των, τότε ὁ μὲν Ἀστάν ἤκουεν ἀτενῶς, ἔχων τὸ βλέμμα προσηλωμένον εἰς τὸν πατὴρ του τὰ χεῖλη, ὃ δὲ Ἰωναθάν ἔτρεχεν ἄνω καὶ κάτω, εἰπαίε μετ' οὗ κῆπου τὰ λιθάρια καὶ τὰ ἄνθη, καὶ ὅταν ὁ γέρον τὸ ἐπέπληττε μειδιῶν ὅτι δὲν ἀκούει τὸν λόγον του, τὸ παιδίον, δρέπον βοδοδάφνας, τὸν ἐλιθοβολεῖ μ' αὐτάς, καὶ ἔπειτα ριπτόμενον εἰς τὰς ἀγκάλας του,

ἔκλειε τὸ στόμα του μὲ φιλήματα. Καθ' ὅσον δὲ ἤϋξανον καὶ οἱ δύο εἰς ἡλικίαν, μεταβάλλοντο μὲν αἱ ἀσχολίαι των, ὄχι ὅμως καὶ αἱ διαθέσεις των· καὶ ὁ μὲν πρωτότοκος μόνην του εὐχαρίστησιν εἶχε νὰ μὲν ὥρας ὀλοκλήρους ἀκροώμενος τῶν λόγων τῶν πεπαιδευμένων ἀνδρῶν, ἢ ἀναγινώσκων τὰς γνώμας αὐτῶν εἰς τὰ βιβλία, ὁ δὲ ἄλλος ἔτρεχε μὲ τοὺς συνηλικιώτας του ἔφιππος εἰς τοὺς ἀγρούς, ἢ κυνηγῶν εἰς τὰ ὄρη τὰς δορκάδας καὶ τὰς υἰάνας· καὶ ἂν ἐνόστο τὸν παρακίνει ὁ πατήρ του νὰ μὴν ἀμελήσῃ τὴν ἀνατροφὴν του, καὶ τὸν προσεκάλει εἰς τὰ χρέη του, αὐτὸς εὗρισκε πάντοτε προφάσεις διὰ νὰ διαφεύγῃ καὶ ν' ἀναβάλλῃ τὴν ἐκπλήρωσίν των, καὶ τοῦ πατρὸς του ἢ φιλοστοργία ἦτον τόσον τυφλή, ὥστε ἀντὶ αὐστηρᾶς ἐπιμονῆς ἐδείκνυεν ἀνόητον συγκατάβασιν.

Τέλος μίαν ἡμέραν ἀπέθανεν ὁ πατήρ, καὶ οἱ δύο ἀδελφοὶ ἔμειναν ἀνεξάρτητοι. Ὁ Ἀσσάν εἶχε τὸ δικαίωμα, ἂν ἤθελε, νὰ κληρονομήσῃ ὅλα τὰ πατρικὰ κτήματα, καὶ νὰ διδῇ εἰς τὸν ἀδελφόν του μόνον ὅσον νὰ ζῆ. Ἀλλὰ δὲν ἠθέλησε, καὶ καλέσας τὸν Ἰωνᾶθάν, «εἶσαι», τῷ εἶπεν, «ἀδελφός μου· εἶται ἄλλος ἐγὼ τὸ αὐτὸ γάλα ἐθηλάσαμεν, ἢ αὐτὴ ἀγάπη μᾶς περιέβαλεν ὅταν ἤμεθα μικροὶ, ἐπίσης μᾶς ἠγάπων ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ μας, καὶ δὲν θέλω εὐτυχίαν τῆς ὁποίας δὲν μετέχεις καὶ σύ. Διὰ τοῦτο ἐμοίρασα εἰς δύο τοῦ πατρὸς μας τὴν κληρονομίαν· ἔκλεξε ὁποίαν μερίδα θέλεις.»

Ὁ Ἰωνᾶθάν ἔκλεξε τὴν καλιέραν. Ἀλλ' ἦτον ἡ περιουσία τόσον μεγάλη, ὥστε ἕκαστος τῶν ἀδελφῶν, ἂν καὶ τὸ ἥμισυ μόνον ἔλαβεν, ἔγινεν ὅμως πλούσιος ἀνθρώπος. Ἀλλ' ὁ Ἀσσάν οἰκονομῶν τὴν μερίδα του μὲ φρόνησιν, ἐπιμελούμενος μὲ προσοχὴν καὶ δραστηριότητα τὴν καλλιέργειαν τῶν γαιῶν του, τὴν πώλησιν τῶν προϊόντων των καὶ τὴν διευθέτησιν τῶν ὑποθέσεών του, ἔχων γνώσεις πολλὰς περὶ ὄλων τούτων, ὧν δὲ καὶ ἐξ ἀρχῆς συνειθισμένος εἰς ὀλιγάρκειαν καὶ ἐγκράτειαν, ὄχι μόνον δὲν ἐλάττωσεν ὅσα ἐκκληρονόμησεν, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας εἰς ὀλίγον διάστημα χρόνου τὰ ἐδιπλασίασε, καὶ ἔγινε πλουσιώτερος τοῦ πατρὸς του.

Ὅπως διόλου ἐναντία αὐτῆς ἦτον τοῦ ἄλλου υἱοῦ ἡ διαγωγὴ. Ἀνεκάθεν συνηθίσας εἰς ἀργίαν καὶ ὀνηρίαν, ὅταν εἶδε, ὅτι ἀπέκτησε καὶ θησαυρὸν μέγαν, ἐνόμισεν ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς κάμμιν ἀνάγκη δὲν εἶχε νὰ ἐργάζηται εἰς οὐδὲν, καὶ ὅτι ἄλλο δὲν τῷ ἔμεινεν εἰμὴ νὰ ζῆ ἀπόνως, καὶ ν' ἀπολαμβάνῃ ἀνέτως τὰ καλὰ ὅσα ἔλαβε διὰ κληρονομίας χωρὶς νὰ τ' ἀποκτήσῃ διὰ φροντίδων. Καὶ ἂν ἤθελε δὲ νὰ ἐργασθῇ εἰς βελτίωσιν τῶν κτημάτων του καὶ εἰς αὐξήσιν τῆς ἀξίας αὐτῶν, οὔτε τὰς ἀναγκαίας γνώσεις εἶχε πρὸς τοῦτο, διότι ποτὲ δὲν εἶχε σπουδάσει, οὔτε τὴν ἀπαιτουμένην καρτερίαν. Τὸ ἀληθές ὅμως εἶναι ὅτι ἡ ἰδέα αὐτῆ οὔτε τῷ ἦλθε διόλου. Ἐβλεπεν ὅτι ἔχει πλούτον ἀκένωτον, ὡς ἐνόμιζε, καὶ θεώρει ὡς ἀφροσύνην, καὶ ὠνόμαζε φιλαργυρίαν τὸ νὰ φειδωλεύηται ἢ νὰ θέλῃ νὰ προσθέσῃ εἰς αὐτὸν καὶ ἄλλον, ἀντὶ ν' ἀπολαμβάνῃ ἀνεμποδίστως ὅσα αὐτὸς ἐνόμιζε τοῦ κόσμου τούτου καλά.

Καθὼς λοιπὸν ἔμεινεν αὐτοκέφαλος συγχρόνως καὶ πλούσιος, προσεκάλεσεν ὄλους τοὺς παλαιούς συμπαίκτορας καὶ συντρόφους του, καὶ ἤρχισεν νὰ διάγῃ ζωὴν σκανδαλοῦ καὶ ἀπονοίας. Οἱ ἵπποι του, τὰ δὲ χήματά του, τὰ φαγοπότια, τὰ κυνήγια του ἐπροξέουν θαυμασμὸν εἰς ὄλους τοὺς ἀνοήτους, καὶ λύπην εἰς ὄλους τοὺς φρονίμους. Τὸν ἀδελφόν του, ἂν ἐνόστο ἐτόλμα νὰ τῷ ἀπευθύνη κάμμιν συμβουλήν ἐκ πλαγίου, τὸν ἐχλεύαζε κατ' ἀρχὰς ὡς μεμφίμορον καὶ ὡς φιλόσοφον, καὶ ὡς τέλος τῷ εἶπε μίαν ἡμέραν ἀποτόμως ὅτι, καθὼς αὐτὸς δὲν ἐπεμβαίνει εἰς ἐκείνου τὸν βίον, οὕτω πρέπει καὶ ἐκεῖνος νὰ μὴν ἀναμιγνύηται εἰς ὅ,τι δὲν τὸν ἀφορᾷ.

Ὁλίγον κατ' ὀλίγον τὰ συμπόσια τὸν κατέστησαν λαίμαργον, ἢ οἰνοποσία μέθυσον, ἢ ἀργία ὀνηρόν· διότι εἰς τὰ ἐλαττώματα, ὡς εἰς τοὺς τραχεῖς κατηφόρους, ἕκαστον βῆμα καθιστᾷ τὴν κατάβασιν ταχύτεραν, καὶ δυσκολωτέραν τὴν ὁδὸν τῆς ἐπιστροφῆς. Ὁ Ἀσσάν τόσον ἐθλίβετο διὰ τοῦ ἀδελφοῦ του τὴν διαγωγὴν, κατὰ τῆς ὁποίας κάμμιν συμβουλή του πλέον δὲν ἴσχυεν, ὥστε κατήντησε νὰ βλέπῃ σχεδὸν μὲ χαρὰν τὴν ταχεῖαν καταστροφὴν τῆς περιουσίας αὐτοῦ, διότι συνέλαβε τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ πτωχεία ἴσως ἤθελε τὸν ἀποσπάσει ἀπὸ τὸ βάραθρον ὅπου τὸν εἶχε βυθίσει ἡ κατάχρησις τοῦ πλούτου καὶ ἡ ἀσωτία, καὶ ὁ καιρὸς ἤθελεν ὠριμάσει τὸν νοῦν του.

Ἀλλ' ὁ καιρὸς παρήρηγετο, καὶ τοῦ Ἰωνᾶθάν ὁ βίος ἐγίνετο καθ' ἡμέραν πλέον παράφορος. Ἡ ἀσωτία του ἦτον τὸ κοινὸν σκάνδαλον, καὶ ἡ πολυτέλειά του ὄριον δὲν ἐγνώριζεν. Ἀλλὰ μίαν ἡμέραν ἔκραξε τὸν ἐπιστάτην του καὶ τῷ εἶπεν.

— Αὔριον, μέγα συμπόσιον.

— Τότε δότε με χρήματα, εἶπεν ὁ ἐπιστάτης.

— Πῶς! εἶπεν ὀργισμένος ὁ Ἰωνᾶθάν· δὲν ἔχεις σὺ τὸ κλειδίον τοῦ ταμείου μου;

— Ναί, ἀπεκρίθη ὁ ἐπιστάτης· ἀλλ' εἰς τὸ ταμεῖον πρὸ πολλοῦ δὲν ὑπάρχει οὐδ' ὄβολος.

— Πώλησε λοιπὸν ἀπὸ τὰ ποίμνια, ἀπὸ τὰς ἀγέλας μου.

— Ποίμνια καὶ ἀγέλαι πρὸ πολλοῦ ἐπωλήθησαν.

— Δὸς τοὺς ἀγρούς καὶ τοὺς οἴκους μου· θέλω τὸ συμπόσιον.

— Οἱ οἴκοι καὶ οἱ ἀγροὶ, εἶπε στεναζῶν ὁ ἐπιστάτης πρὸ πολλοῦ ἐδόθησαν ὑποθήκην.

— Λοιπὸν δανείσου!

— Οὐδεὶς δανείζει πλέον, ἐξ ἐναντίας οἱ δανεισταὶ ζητοῦσιν ἐπιμόνως καὶ ἀπειλητικῶς τὰ χρήματά των, διότι ἡ ποσότης ὑπερέβη πολὺ τῶν κτημάτων σας τὴν ἀξίαν.

Ὁ Ἰωνᾶθάν ἐκυριεύθη ἀπὸ μεγάλην ὀργὴν, ὅταν ἤκουσε τὰς λέξεις αὐτάς, ἐδίωξε τὸν ἐπιστάτην του ἀπ' ἐμπρός του, καὶ ἠπέλησεν ὅτι θὰ φονεύσῃ ὄλους ὅσοι τολμοῦν νὰ ζητοῦν ν' ἀποδώσῃ τὰ δάνεια, ἢ τολμοῦν νὰ μὴ τῷ δίδουν ἄλλα. Ἀλλ' ἐνόησας μέχρι τέλους ὅτι ἡ παραφορὰ αὐτῆ δὲν ἐχρησίμευεν εἰς οὐδὲν, ἀπεφάσισε καὶ ἦλθε πρὸς τὸν ἀδελφόν του, καὶ ἐζήτησεν ἀπ' αὐτὸν νὰ τὸν βοηθήσῃ, διὰ δανείων τοὺς ἀλάχιστον.

— Ἀδελφε, τῷ εἶπεν αὐτὸς, πολλάκις σ' ἔδωκα

θησαυρὸν πολυτιμώτερον ἀπὸ τὸν χρυσὸν, σ' ἔδωκα καλὰς συμβουλὰς, ἀλλὰ δὲν σὲ ὠφέλησαν· ὁ πλοῦτος ἦτον ὁ μέγας ἐχθρὸς σου, αὐτὸς σὲ ἐτύφλωσεν. Σὲ ἀγαπῶ, καὶ δὲν θέλω νὰ γίνω ὄργανον τῆς καταστροφῆς σου. Χρήματα δὲν σοὶ δίδω· ἀλλὰ ἡ τράπεζά μου εἶναι τράπεζά σου, ὁ οἶκός μου οἶκός σου. Ζῆσε πλησίον μου. Ἔως ὅτου ν' ἀλλάξῃς τὰς ἐξέεις σου, νὰ γίνῃς φιλεργὸς καὶ φρόνιμος, καὶ ν' ἀποκτήτῃς τὴν ἰκανότητα καὶ τὰς γνώσεις τὰς ὁπίας παρημέλησας ὅταν ἦτον ὁ καταάλληλος καιρὸς νὰ τὰς καλλιεργήσῃς.

Αἱ λέξεις αὗται παρώξυναν εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν τὸν Ἰωναθάν, ὅστις ἐξῆλθε χωρὶς ν' ἀποκριθῆ, καὶ τρέμων ἀπὸ τὸν θυμὸν του. Οἱ φίλοι του ἤρχισαν νὰ βλέπουν ὅτι τὰ συμποσία ἔπαυταν, ὅτι ἡ πολυτέλεια τῆς οἰκίας ἀνελύετο ταχέως ὡς κηρίον εἰς πῦρ, καὶ οἱ ὀδυδερχέστεροι καὶ ταχύτεροι, ἐννοήσαντες τί συμβαίνει, ἔσπευταν νὰ μακρυνθῶσιν ἀπὸ τοῦτον ὡς ἂν δὲν τὸν εἶχαν γνωρίσει ποτέ. Ἄλλοι ὁμως εἶχον συνηθίσει τὸν κακὸν αὐτὸν βίον τῆς παραλυσίας, εἶχον φάγει μὲ τὸν Ἰωναθάν τὰς μεγάλας ἢ μικρὰς περιουσίας των. εἶχον φορτωθῆ καὶ αὐτοὶ ὑπέρογκα δάνεια, ὥστε ἡ τύχη του ἦτον τύχη των. Διὰ τοῦτο ὅταν μίαν ἡμέραν ἐλθὼν ὁ ἐπιστάτης ἀνήγγειλεν ὅτι, φόβος καὶ τρόμος! ὅτι οἱ δανεισταὶ ἔλαβον ἀπὸ τὸν δικαστὴν τὴν ἀδειαν νὰ φυλακίσουν αὐτὸν καὶ τοὺς συντρόφους του, καὶ ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἔλθουν μετὰ λαμπάδων καὶ ξύλων, συλλέξας ὅσα χρήματα καὶ πολυτίμα πράγματα εἶχε πλησίον τοῦ ἐδραπέτευσε μὲ τοὺς φίλους του ἐκ τῆς πόλεως τῆς γεννήσεώς του, ἀφήσας ἀπαραμύθητον λύπην εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀδελφοῦ του.

Κατ' ἀρχὰς ἀπεσύρθησαν εἰς τὴν Ἐρημον Ἀρβίαν, καὶ ἐκεῖ τὰ ὀνόματά των μεταβαλόντες, κατώκησαν ἐν μεμακρυσμένον χωρίον, ὅπου ἤρχισαν τὸν ἴδιον βίον τῆς κραυπάλῃς εἰς τὸν ὁποῖον εἶχον συνηθίσει. Κατ' ὀλίγον ὁμως ἤρχισαν καὶ ἐδῶ νὰ στερεοῦν οἱ πόροι, ὥστε μίαν ἑσπέραν, ἐνῶ ἐκάθηντο μεθύοντες εἰς τὴν τράπεζαν,

— Ἀκόμη πέντε, ἀκόμη δέκα ἡμέρας ἐδῶ, εἶπεν εἰς ἐξ αὐτῶν, καὶ ἔπειτα ποῦ θὰ πρέπει νὰ φύγωμεν;

— Καὶ ἔπειτα πῶς θὰ ζήσωμεν; ἐπρόσθεσεν ὁ Ἰωναθάν, διότι τὰ χρήματά μας ἐτελείωσαν· τί θὰ κάμωμεν;

— Τί ἄλλο; εἶπεν ἄλλος τρίτος. Θὰ ὑπάγωμεν ἀπὸ θύρας εἰς θύραν μὲ τὸν δίκτυον εἰς τὴν χεῖρα, νὰ ἐπιπλήτσωμεν.

— Ἡ θ' ἀτλωθῶμεν εἰς τὸν ἥλιον, ἐπρόσθεσεν ἄλλος, νὰ προσμεινωμεν ὡς ν' ἀποθάνωμεν ἀπὸ πείναν.

— Καλλήτερα, ἀπεκρίθη ὁ Ἰωναθάν, νὰ δώσωμεν τοὺς τελευταίους μας ὀβολούς, ὅσοι σώζονται ἀκόμη, ν' ἀγοράσωμεν πίθους κρατίου, καὶ εἰς αὐτοὺς νὰ πνιγῶμεν.

— Ἄν ἤμην ἐγὼ εἰς τὴν θέσιν σου, εἶπεν ὁ προλαλήσας, ἄλλην μορφήν θὰ εἶχον τὰ πράγματα.

— Καὶ ποῖα εἶναι ἡ θέσις μου; ἠρώτησεν αὐτός.

— Πῶς! ἀνέκραξεν ὁ προλαλήσας, νὰ εἶχα ἀδελφὸν ὅστις κυλιέται εἰς τὰ πλούτη, καὶ ν' ἀποθάνω

ὡς τὸν σκύλον εἰς τὴν ἔρημον ἀπὸ πείναν, ἢ νὰ ζῶ ἐπαίτων τὸν ἄρτον μου! ποτέ δὲν ἤθελε γίνεαι.

— Ἄλλὰ ἤξεύρετε, εἶπεν ὁ Ἰωναθάν, ὅτι ἐξήγησα ἀπὸ τὸν ἀδελφόν μου χρήματα καὶ δὲν μ' ἔδωκεν.

— Ἄν δὲν μ' ἔδιδε, τὰ ἐλάμβανα, εἶπεν ὁ ἄλλος. Ἐκεῖνος νὰ θησαυρίζῃ καὶ ὁ ἀδελφός του νὰ στερεῖται καὶ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου, εἶναι καταχθόνιον, εἶναι ἀπαίσιοι. Τί τὰ θέλει τὰ τόσα πλοῦτη; εἰς τὸν τάφον θὰ τὰ λάβῃ μαζὶ του; εἶναι πρεσβύτερός σου, καὶ ὅταν θ' ἀποθάνῃ ἐδικά σου θὰ εἶναι. Ἄλλὰ τότε τί θὰ σὲ χρησιμεύσουν, ὅταν θὰ εἶσαι γέρον χωρὶς ὀδόντας, ἢ θὰ κῆσαι καὶ σὺ νεκρὸς εἰς τὸν τάφον. Ἐκεῖνος μὲ τὰ βιβλία του οὔτε ἤξεύρει νὰ μεταχειρισθῆ τοὺς θησαυρούς, οὔτε ἔχει ἀνάγκην αὐτῶν. Ἄν δὲ σοὶ τοὺς δίδῃ πρέπει νὰ τοὺς λάβῃς ἐν ὅσῳ ἡμποροῦν νὰ σὲ χρησιμεύσουν.

Τοιοῦτοι ὀλέθριοι λόγοι ἐλέγοντο καθ' ἑσπέραν, καὶ ἐσκήρυνον εἰς τὸ ἐγκλημα τὰς καρδίας, διότι αἱ κακίαι εἶναι ἄλυσις ἀλληλένδετος, καὶ ἡ μία φέρει τὴν ἄλλην. Τέλος ἀφ' οὗ ἐξηγητήθησαν καὶ οἱ τελευταῖοι των πόροι, ἡ βδελυρὰ συντροφία ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὸ χωρίον. Δύω ἡμέρας ἐπεριπάτησαν, καὶ τὴν νύκτα τῆς τρίτης ἔφθασαν εἰς τὴν πόλιν τῆς γεννήσεώς των. Ἀπὸ τὸ σκότος κρυπτόμενοι, ἐπροχώρησαν περὶ τὸ μεσονύκτιον πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀσσάν, εἰσῆλθον ἀθροῦδως διὰ κερυμμένης θύρας, γνωστῆς εἰς τὸν Ἰωναθάν, εἰσεχώρησαν εἰς τὸν κοιτῶνα ὅπου αὐτὸς ἤξευρεν ὅτι ὁ ἀδελφός του ἐκοιμάτο μόνος, καὶ ὁ μὲν Ἰωναθάν, ἀφ' οὗ ἔτβυσε τὸν λύχνον, διευθύνθη πρὸς τὴν γωνίαν ὅπου ἔκειτο τὸ κιβώτιον τοῦ ταμείου, οἱ δὲ σύντροφοί του, δύω τὸν ἀριθμὸν, ἐρρίφθησαν πρὸς τὴν κλίνην, καὶ συλλαβόντες τὸν Ἀσσάν, ἤθελον νὰ τῷ δέσουν τὰς χεῖρας καὶ νὰ τῷ κλείσουν τὸ στόμα. Ἄλλ' αὐτὸς ἀθλητικὴν ἔχων ἐκ φύσεως δύναμιν, δι' ἐνὸς βιαίου κινήματος ἀπεσπάσθη ἀπὸ τὰς χεῖράς των, καὶ σύρων τὸ ξίφος του, τὸ ὁποῖον ἐρέματο ὑπεράνω τῆς κλίνης του, ὤρμησε πρὸς τὸ ταμεῖον ὅπου ἤκουσε θόρυβον, καὶ ὅπου ἐνόησεν ὅτι ἐνεργεῖται κλοπὴ, καὶ ῥίψας κατὰ γῆς ἑκείνους τὸν ὁποῖον πῦρεν ἠτχολημένον ἐκεῖ, τὸν ἐπάτησε μὲ τὸ γόνυ του καὶ ἤγγισε τὸ στήθος του μὲ τοῦ ξίφους του τὴν ἀκμὴν.

— Βοήθεια! ἐκραξεν ὁ Ἰωναθάν. Φονεύσατέ τον διότι θὰ μὲ φονεύτῃ!

— Πῶς! εἶπεν ὁ Ἀσσάν ἀνεγειρόμενος καὶ ἀφίπων αὐτόν. Σὺ εἶσαι λοιπόν! Λάβε, ἄθλιε, τὸ κιβώτιον ἐκεῖνο, καὶ φύγε ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς μου. Καὶ μὴ τολμήσῃς νὰ μ' ἐγγίσῃ κἀνεὶς σας, διότι θὰ πληρώσω ἀκριβὰ τὴν ζωὴν μου, καὶ θὰ γίνῃ γνωστὸν ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ πατρὸς μου εἶναι ληστής καὶ φονεὺς.

Ὁ Ἰωναθάν ἤρπασε τότε τὸ ταμεῖον, καὶ χωρὶς λέξιν νὰ προσέρῃ, χωρὶς νὰ στρέψῃ ὀπίσω τὴν κεφαλὴν, ἐρρίφθη ἔξω τῆς θύρας, ἀκολουθούμενος ἀπὸ τοὺς συνεργούς του,

Μετὰ τινὰς ἡμέρας ὁ Ἀσσάν προφασιζόμενος μεγάλην ἐμπορικὴν ζημίαν, καὶ ναυαγία πολλῶν πλοίων του εἰς τὴν Ἐρυθρὰν, ἐπώλησε τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰ

ΟΙ ΔΥΟ ΥΙΟΙ.

Κατ' εἰκόνα τοῦ Ὁσίου Βερρέτου.

κοίμιά του, μετέβαλε τὸν ἀνετον βίον του εἰς περιωρισμένον καὶ εὐτελῆ, καὶ τὸν εὐπρεπῆ του οἴκον εἰς πενιχρὰν καὶ ὑβην. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πτωχείαν καὶ ὑπὸ τὴν ἀχυρίνην στέγην, τὸν παρηκολούθει ἡ φρόνησις ἡ τιμιότης, τὸ πνεῦμα τῆς ταξέως καὶ τῆς φιλεργίας, καὶ ἐπομένως ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ὑπόληψις τῶν συμπατριωτῶν του. Καὶ ἐπειδὴ αὐτὰ κυρίως εἶναι, καὶ ὄχι ἡ τύχη, ὄχι ἡ ἀπάτη, ὄχι ἡ αἰσχροκέρδεια, τὰ φέροντα τὴν εὐπορίαν, διὰ τοῦτο ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ τύχη του ἤρχισε πάλιν νὰ βελτιοῦται, καὶ ὅλοι ἦσαν πρόθυμοι νὰ τὸν βοηθῶσιν εἰς τοῦτο. Ἐνίοτε, εἰς μακρὰ διαστήματα χρόνου, ἀπὸ ἐμπόρου ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἐρχομένους, ἤκουεν ὅτι ὁ ἀδελφός του κατώκει τὰς Αἰγυπτιακὰς Θῆβας, εἶχε πλοῦτον ἀπέραντον, καὶ ἐπεδείκνυε πολυτέλειαν περισσοτέραν ἀπὸ τοὺς Φαραῶ.

Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἔπαυσαν αἱ σπάνια αὐταῖ εἰδήσεις, καὶ εἰς τὰς ἐρεῦνας τοῦ Ἀσσάν περὶ τοῦ ἀδελφοῦ του οὐδεὶς ἤξευρε ν' ἀπαντήσῃ, ὥστε ἐσυμπέρανεν ἡ ὅτι ἀπέθανεν αὐτός, ἢ ὅτι μετέβη εἰς ἄλλον τόπον. Ἡ ἰδία του δὲ κατάστασις προῶδεν ἐν τούτοις καθ' ἡμέραν ἐπὶ τὸ χρεῖττον, καὶ εὐλογοῦμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ καὶ βοηθούμενος ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, κατώρθωσε διὰ τῆς ἐπιμελείας του ἂν ὄχι ν' ἀποκτήσῃ πάλιν ὅλον τὸν παλαιὸν πλοῦτόν του, ἀλλὰ νὰ φθάσῃ εἰς βαθμὸν ἀνέσεως, ὅστις ἦτον ἐπαρκέστατος δι' αὐτόν. Οὕτω κατώρθωσε κατ' ὀλίγον νὰ ἐξαγοράσῃ καὶ τοὺς πατρικοὺς ἀγρούς του, καὶ τὸν οἶκον εἰς ὃν ἐγεννήθη, καὶ ν' ἀποκτήσῃ πάλιν τὰς καμήλους του καὶ τοὺς ἵππους του.

Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἓνα τῶν ἵππων τούτων ἐπιβλίνων, ἐξῆλθε τῆς οἰκίας του, καὶ βραδέως καὶ σκεπτικῶς διευθύνετο πρὸς μίαν ἀπὸ τὰς παλαιὰς του ἐπαύλεις, τῆς ὁποίας τὴν ἐκ νέου ἀγορὰν διεπραγματεύετο. Ἦτον δὲ σκεπτικός, διότι διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς αὐτὴν τὴν ἐπαυλιν, ἐστράφη ὀπίσω τῆς οἰκίας, εἰς μικρὰν γλοερὰν πεδιάδα, τὴν ὁποίαν διέβρεε ρύαξ, καὶ ὅπου πρὸ χρόνων δὲν εἶχε στρέψει τὰ βήματά του, διότι ἐσπαράττετο ἡ καρδιά του ὁσάκις τὴν ἐβλεπε καὶ ἀνεπόλει ὅτι εἰς τὰς παιδικὰς του ἡμέρας ἐκεῖ συνέπαιζε μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, τὸν ὁποῖον ἐγκαρδίως τότε ἠγάπα, ὑπὸ τὰ βλέμματα τοῦ πατρὸς των, ὅστις εὐλόγει τὰ παιδιὰ του.

Αἶψης ὁ ἵππος ἀνεσκήρτησε, καὶ ὄρθων τὰ ὄτα, καὶ στηρίζων τὸ βλέμμα πρὸς ἐνὸς δένδρου τὴν ῥίζαν, ἤρχισε νὰ φυτᾶ σφοδρῶς. Ἀπὸ τῆς κινήματα ταῦτα πρῶσεκτικός γενόμενος καὶ ὁ Ἀσσάν ἐστρεψε τοὺς ὀφθαλμούς πρὸς τὴν ῥίζαν, καὶ εἶδεν ἰκτάδην κείμενον ἐπ' αὐτῆς ἄνθρωπον ἐντελῶς γυμνόν, διότι τὰ ὀλίγα ῥάκη τὰ ὁποία τὸν ἐκαλυπτον εἶχον πέσει ἀπὸ τοῦ σώματός του, κατὰ τὰ ἄλλα δὲ ἰσχνόν καὶ ὠχρὸν, ὥστε ἐφάνετο ὡς νεκρός. Πλήρης συμπαιθείας ἐπλησίασεν ὁ Ἀσσάν, ἀλλὰ παῖα ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς του, ὅταν ἀτενίσας τοὺς ἠλλοιωμένους χαρακτῆρας ἐκείνους ἐγγῶρισε τοῦ ἀδελφοῦ του τὸ πρόσωπον.

Ἡ πρώτη του ὁρμὴ ὑπῆρξε νὰ στρέψῃ τοὺς χαλινοὺς καὶ νὰ φύγῃ, διότι παρέστη ἐμπρὸς του ἡ εἰς τὴν τῆς ἀπαισιοῦ νυκτὸς ἐκείνης, ὅταν ὁ Ἰω-

ναθὰν ὡς κλέπτης εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ φονέων ξίφη κατ' αὐτοῦ κινήσας, τὸν ἐβύθισε δι' ἐγκλήματος εἰς πενίαν, καὶ πρὸ πάντων τῶ ἐπότισε τὴν ἀνίατον θλίψιν τοῦ νὰ γνωρίσῃ τοῦ ἀδελφοῦ του τὴν αἰσχύνην καὶ τὴν ἠθικὴν ἐξαχρείωσιν. Ἀλλὰ τὸ πικρὸν τοῦτο αἰσθημα δὲν διήρκεσεν οὐδ' ὅσον ριπὴ ἀστραπῆς· διότι τῶ ἐπῆλθε κατὰ νοῦν ὅτι ὁ ῥακενδύτης ἐκεῖνος, ὁ ἀποθνήσκων τῆς πείνας ἐπὶ τῆς ῥίζης ἐκεῖ, ἐκοιμήθη τοσάκις εἰς τὴν γλόην αὐτῆς ἄλλοτε, στηρίζων τὴν κεφαλὴν του εἰς τοῦ πατρὸς των τὸ στῆθος, καὶ κρατῶν ἀπὸ τὴν χεῖρα τὸν ἀδελφόν του μῆπως τῶ φύγῃ. Οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐπληρώθησαν δακρύων, καὶ ἀποβάς τοῦ ἵππου, ἐπλησίασεν εἰς αὐτόν, ἤγγισε τὴν χεῖρά του καὶ τὴν εὖρε ψυχρὰν, ἀλλ' ἔθεσε τὴν χεῖρα εἰς τὴν καρδίαν του, καὶ ἠσθάνθη ὅτι ἀκόμη κτυπᾷ. Τότε ἔλαβε τὸν ἡμιθανῆ εἰς τὰς ἀγκάλας του, τὸν ἔθεσεν εἰς τὸν ἵππον, καὶ στηρίζων αὐτόν, τὸν εἰσήγαγεν εἰς τὸν οἶκόν του, τὸν ἔθεσεν εἰς τὴν κλίνην του, τὸν ἐθέρμανε καὶ τὸν περιέθαψε.

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ ἐπόμενον φυλλάδιον)

ΝΕΙΛΟΜΕΤΡΙΟΝ

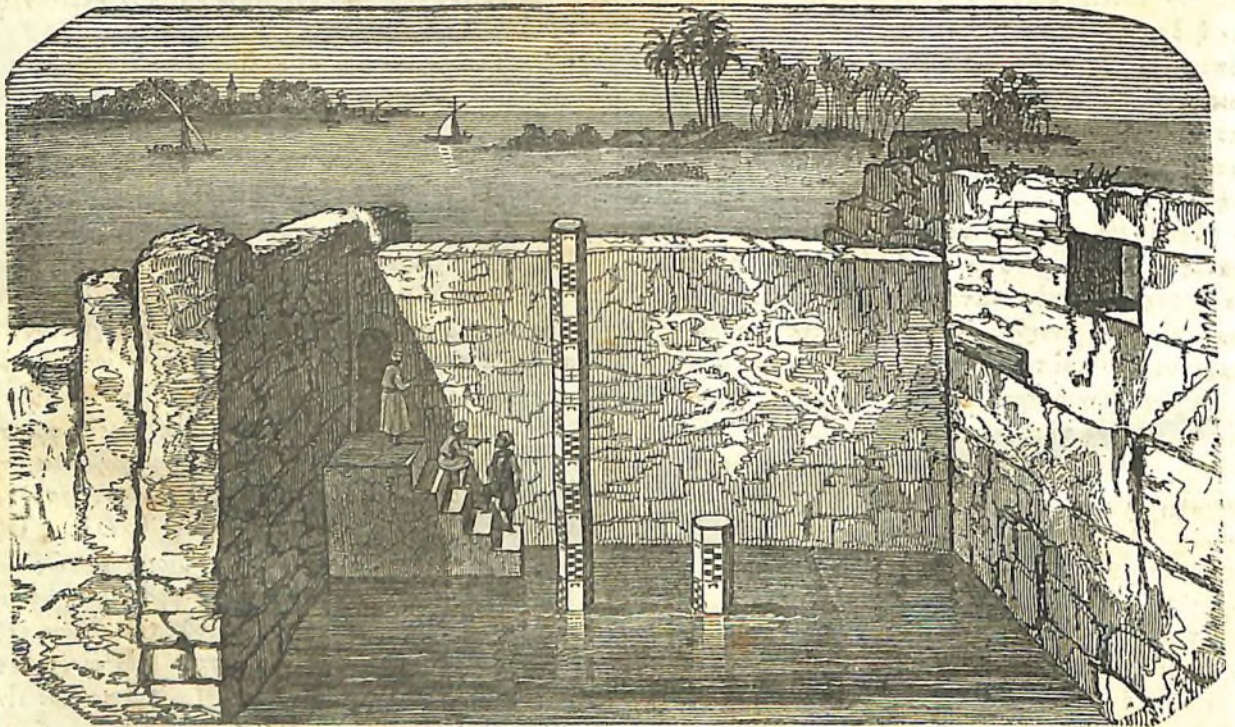
Πάντες γινώσκουμεν, ὅτι ὁ Νεῖλος κατακλύζει καθ' ἕκαστον ἑνιαυτὸν τὴν περίξ χώραν καὶ ὅτι ἄνευ τοῦ περιοδικοῦ τούτου κατακλυσμοῦ ἡ Αἴγυπτος ἄπασα ἤθελε περιέλθει εἰς ἡν κατάστασιν εἶναι ἅπαντα τὰ μέρη αὐτῆς ὅπου δὲν φθάνουσι τὰ ζωογόνα ὕδατα τοῦ ποταμοῦ ἤθελε, δηλαδὴ, μεταβληθῆ εἰς φρικτὴν ἀμμώδη ἐρημίαν. Ἡ Αἴγυπτος, στερηθεῖσα τοῦ Νεῖλου (καὶ ὑπῆρξαν ἄνθρωποι μελετήσαντες τοῦτο), ἤθελε καταδικασθῆ εἰς ἀφορίαν καὶ εἰς θάνατον. Ὅθεν λατρεύει τὸν ἅγιόν της, καθὼς τὸν ὀνομάζει, ὡς θεότητα καὶ μετὰ πλείστης προνοίας φροντίζει, νὰ μὴν ἄσωτεύῃ, ἐν τῇ μεγαλωσίᾳ αὐτοῦ, τὸν ὄγκον ἐκείνου τοῦ ὕδατος τὸν ὁποῖον ἀγνωστον μὲν εἶναι θετικῶς, ποῦ, πῶς καὶ πότε θησαυρίζει, βέβαιον δὲ εἶναι ὅτι κομίζει εἰς αὐτὴν τακτικῶς, κατὰ πάντα ἑνιαυτὸν, ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Περὶ τὴν ῥύθμισιν τῆς χρήσεως τοῦ ἀνεκτιμητοῦ ἐκείνου θησαυροῦ ἐπραχθησαν ἀνάκαθεν πολλά· ὥστε ὁ Νεῖλος δὲν εἶναι ἐλεύθερος νὰ κατακλύξῃ τὴν χώραν ὁ πότε καὶ ὅπως θέλῃ· ἀλλὰ προχώματα πολυάριθμα κρατοῦσιν αὐτόν δέσμιον ἐντὸς διπλοῦ ρείθρου, φυσικοῦ καὶ τεχνητοῦ, ἕως οὗ, αὐξήσαντος τοῦ ὕδατος ἀποχρῶντως, εἴμπορεῖ ἤδη νὰ ἐπιτραπῆ ἄνευ ἀτοπήματος εἰς τὸν πληθωροῦντα ποταμὸν νὰ ἀπλωθῇ ἐν ἀνέσει ἐπέκεινα τῶν ὄχθων αὐτοῦ· καὶ πάλιν ὁμως δὲν τὸν ἀφίνοσι νὰ ὑπάγῃ ὅπου θέλῃ, ἀλλὰ τὸν ὑποχρεοῦσι νὰ διανεμηθῇ εἰς ἀπείρους διώρυγας, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον εὐρείας, τῶν ὁποίων αἱ διάφοροι πύλαι δὲν ἀνοίγονται εἰμὴ εἰς ἐποχὰς ὀρισμένας καὶ καθ' ὀρισμένα μέτρα· διότι εἶναι ἄσωτος δεδόμενος κηδεμόνος, ἄνευ τοῦ διοικοῦ ἤθελε βεβαίως ποιήσει κακίστην χρῆσιν τῆς τερατώδους αὐτοῦ περιουσίας. Προςτούτοις τὰ εἰσο-

δήματά του δὲν εἶναι πάντοτε ὅμοια. Ἐνίοτε, δι' αἰτίας ἀγνώστους, ἐλαττοῦνται τοσοῦτον, ὥστε δὲν ἐξαρκοῦσιν εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς πολυαριθμοῦ αὐτοῦ οἰκογενείας· καὶ τούτου μάλιστα δοθέντος, ἀνάγκη ἢ διανομὴ νὰ γίνῃ ἴση καὶ νὰ ληρῆ φροντίς περὶ τῆς ἀναπληρώσεως τοῦ ἐλλείποντος. Καθότι ἡ Αἴγυπτος δὲν μοιάζει τὰς ἄλλας χώρας, ἢ πρόσδοξος τῆς ἐξαρτᾶται πάντοτε ἀπὸ τῆς πλημμύρας τοῦ Νείλου· πολὺ πρὶν εἶθῃ ἢ ὥρα τοῦ θερισμοῦ, ἢ αὔξεσις τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ ἀναγγέλλει εἰς αὐτὴν τὸ πρὸς τὸν σίτου τὸν ὅποιον θελεῖ συλλέξει· ὅθεν ἀείποτε μετρεῖ τὴν αὔξησιν ταύτην διὰ οἰκοδομῶν ἐξεπίτηδες μὲν κατασκευασθέντων, ὀνομαζομένων δὲ *Νειλομετρίων* καὶ τῶν πλείστων ἀνατρεχόντων εἰς τὴν ἀπωτάτω ἀρχαιότητα.

Τὸ περιφημότερον Νειλομέτριον, τὸ καὶ μόνον σήμερον σωζόμενον, εἶναι τὸ κατὰ πόδας εἰκονιζόμενον

• Ἐν καιρῷ τῆς λειψυδρίας, ὁ ποταμὸς δὲν ὑπερβαίνει τὴν δεξαμενὴν· ἀλλ' ἐν καιρῷ τοῦ ἀνωτάτου ὄρου τῆς πλημμύρας, φθάνει μέχρι τῶν υπερτάτων τοῦ οἰκοδομήματος κώλων. Ἡ κλίμαξ ἢ δεικνύουσα τὴν βαθμιαίαν τῶν ὑδάτων ἀνάβασιν, δὲν εἶναι προσηρημένη εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ τοίχου, ἀλλ' εἶναι ἐγκεχαραγμένη ἐπὶ στήλης ἐγειρομένης ἐν τῷ κέντρῳ. Ἡ στήλη αὕτη, ἢ κομψῶς ἅμα καὶ ἐλαφρῶς ἐξειργασμένη, φέρουσα δὲ κιονόκρανον Κορινθιακόν, καὶ ἐκ μαρμάρου ὑπολεύκου κατασκευασμένη, εἶναι ὀκτάπλευρος· καὶ ἡ μὲν βᾶσις αὐτῆς εἶναι ἰσόπεδος τοῦ πυθμένου τοῦ ποταμοῦ, τὸ δὲ ὄλον ὕψος συμποσοῦται εἰς 35 πόδας, 8 δακτύλους, 8 γραμμὰς, Παρισίων μέτρων. »

« Περὶ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, οἱ Κ^ο Χαβρῶλ καὶ Πέρης, ἐπιτετραμμένοι τὴν ἐπισκευὴν τοῦ Νειλομετρίου τούτου, κατεμέτρη-

κεῖται δὲ εἰς τὴν ἄκρην τῆς νήτου Ῥαουδᾶ, μεταξύ Γκιζῆ (ὅπου αἱ τρεῖς μέγισται τῶν πυραμίδων) καὶ Καίρου. Τὸ Νειλομέτριον τοῦτο ἦτον ἄλλοτε οἰκοδομημα κομψόν, διότι περιγητῆς, γράψας ἐν ἀρχῇ τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος, οὕτω πως περιγράφει αὐτό. • Εἶναι δὲ κτίσιον ὀκτάγωνον, εἰς τὸ μέσον τοῦ ὁποίου ὑπάρχει δεξαμενὴ εὐρεία, βαθεῖα καὶ κομψῶς κεκοσμημένη καὶ ἔχουσα εἰς τὸ κάτω αὐτῆς μέρος, ὀπήν πλατεῖαν, δι' ἣς εἰσέρχοντα ἐλευθέρως τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ ἀνωθεν τῆς δεξαμενῆς ταύτης, ὡς κωδομήθησαν πολλὰ δωμάτια ἢ κελλῖα, περίεργα διὰ τοὺς γωνιώδεις αὐτῶν θόλους· εἰσέρχεται δὲ εἰς αὐτὰ διὰ κλίμακος συγκειμένης ὑπὸ ἀρκετῶν βαθμίδων, ἀλλ' ἄνευ θυροράκτου. Ἐπὶ τῶν δωματίων τούτων, ὑψοῦται κιονοστοιχία κομψή, καὶ τὸ ὄλον οἰκοδομημα ἀποκορυφούται εἰς θόλον εὐρύν. »

στὴν ἀκριβῶς τὰς ὑποδιαίρέσεις αὐτοῦ. Καθαρίσαντες δηλαδὴ καλῶς τὴν δεξαμενὴν ἀπὸ τῆς σωρευθείσης διὰ τοῦ χρόνου ἰλύος, παρετήρησαν, ὅτι τὸ ἀπὸ τοῦ βάθρου μέχρι τῆς κορωνίδος μέρος τῆς στήλης ἦτο διηρημένον εἰς 16 πῆχεις· ἐκ τούτων οἱ μὲν ἕξ κατώτεροι δὲν ἦταν ὑποδιηρημένοι, οἱ δὲ 10 ἀνώτεροι ὑποδιηροῦντο εἰς 24 δακτύλους· ἕκαστος δὲ τῶν πῆχειν ἀντεστοίχει πρὸς 54 ἐκατόμετρα. Τὸ κιονόκρανον εἶχεν ἐνὸς πῆχεος καὶ τεσσάρων δακτύλων ὕψος. Προσεπίβησαν δὲ ἐπὶ τοῦ κιονοκράνου κύβον ἐκ μαρμάρου λευκοῦ, ἔχοντα ὕψος πῆχυν καὶ δύο δακτύλους· καὶ ὑποδιήρουν αὐτόν, διότι ἀπὸ πολλῶν ἑκατονταετηρίδων, ἢ αὔξεσις τοῦ Νείλου πολλακίς ὑπερέβαινε ὃν δέκατον ἕκτον πῆχυν. Προστούτοις, ἀντικατέστησαν μίαν ἐγκάρσιον δοκὸν ἐπικειμένην ἐπὶ τῆς στήλης, διὰ νὰ ὑποστηρίξῃ αὐτὴν, ἔβαψαν ἐκ νέου τὴν

στήλην, διατηρήσαντες ἐπιμελῶς τὰς ἀρχαίας Κουφικὰς καὶ Ἀραβικὰς ἐπιγραφὰς καὶ τελευταίον ἐνεχάραξαν ἐπὶ τῆς πύλης ἐπιγραφὴν γαλλικὴν καὶ ἀραβικὴν πρὸς καθιέρωσιν τῆς μνήμης τοῦ γεγονότος τούτου. »

Ἡ προκειμένη εἰκὼν πολὺ ἀπέχει τοῦ νὰ ἐνθυμίῃ τὴν κομψὴν ἐκείνην περιγραφὴν· διότι ἡ μετὰ τὴν Γαλλικὴν κατάκτησιν ἐπελθούσα Κυβέρνησις ἐθεώρησε, φαίνεται, περιττὴν τὴν συντήρησιν τοσοῦτον πολυδαπάνου οἰκοδομήματος, καὶ περιωρίσθη εἰς μόνην τὴν ἀπαραίτητον δεξαμενὴν καὶ στήλην. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἀρχαία Νειλομέτρια ἦσαν ἀπλούστατα, ἐὰν κρίνωμεν ἀπὸ τῆς περιγραφῆς, τῆς ἐν τῷ Στραβωνί σωζομένης τοῦ Νειλομετρίου τὸ ὅποιον ὑπῆρξεν ἐπὶ τῆς παρὰ τὴν Συήνην κειμένης νήσου. « Εἶναι δέ, λέγει, τὸ Νειλομέτριον φρέαρ ἀπὸ λίθου πελεκητὸν καὶ τετράγωνον, παρ' αὐτὴν τὴν ὄχθην τοῦ Νείλου, κατεσκευασμένον, καὶ χρησιμεῖον ἵνα σημειῶνται ἐν αὐτῷ ὅλαι αἱ ἀναβάσεις τοῦ Νείλου, αἱ μέγισται, αἱ ἐλάχισται καὶ αἱ μέσαι· διότι τὸ μὲν ἐν τῷ φρέατι ὕδωρ συναναβαίνει καὶ συνταπεινοῦται μὲ τὸν ποταμὸν, ἐν δὲ τῷ τοίχῳ τοῦ φρέατος ὑπάρχουσι σημεῖα δι' ὧν μετροῦνται αἱ τέλειαι καὶ αἱ ἄλλαι ἀναβάσεις· καὶ οἱ ἐφορεύοντες τὰ σημεῖα ἀναγγέλλουσι τοῖς πᾶσι πρὸς δόξηγιαν αὐτῶν. »

Κ. Π.

ΑΡΙΘΜΟΜΕΤΡΟΝ.

Ἡ ὑπερτάτη εὐδαιμονία εἰς ἣν φαίνεται τείνων ὁ ἄνθρωπος, εἶναι ἡ ὑπερτάτη ἀδράνεια, ὁ ἀνετος βίος τοῦ ζωοφύτου, τὸ γλυκὺ μὴδὲν πράττειν. Ἀφροντιν καθήμενον εἰς δωμάτιον πολυτελές καὶ ἀναπαυτικὸν μεταφέρει ὁ ἀτμός, μὲ ἀνέμου ταχύτητα, ἀπὸ πέρατος μέχρι πέρατος τῆς Εὐρώπης. Ἡ γῆ αὐτὴ προσκαλεῖται νὰ κλινῇ ὡς πειθῆνιος ἵππος τὸ νῶτον ὑπὸ τὸν ἀναβάτην τῆς, καὶ ἀντὶ αὐτὸς νὰ κοπιᾷ μεταβαίνων ἀπὸ μέρος εἰς μέρος, τὰ μέρη αὐτῆς νὰ ὀδοιπορῶσι πρὸς αὐτὸν ἅμα ἐπιθυμήσῃ. Ὁ ἠλεκτρισμὸς ταχύτερος τῆς ιδέας μεταφέρει τὰς ἀγγελίας του, καὶ αὐτοὶ οἱ νωθοὶ κοιλίαι μεταβάλλονται εἰς ὠκύποδας ταχυδρόμους μου. Μετ' οὐ πολὺ ὁ πεπολισμένος ἄνθρωπος, ὡς τρυφηλὸς τῆς Ἀσίας Σατραπῆς, θέλει κεῖσθαι ὑπτιος καὶ χαίνων ἐν τῇ ἀργίᾳ του εἰς παχέα στρώματα βόδων, καὶ αἱ δυνάμεις τῆς φύσεως, ὡς τόσαι ἀργυρώνητοι ὀδαλλισκαὶ θέλουσι περιστάσθαι μ' ἐσταυρωμένας τὰς χεῖρας, περιμένουσαι τὸ νεῦμα τοῦ ἡγεμόνος των. Διὰ τοῦ Κρωσώτου καὶ τοῦ Χλωροφοργίου πολεμεῖ τὴν ἀλγιδόνα, διὰ μυρίων δ' ἐφευρέσεων, αἵτινες ἐκπλήττουσι τὴν διάνοιαν, προσπαθεῖ ν' ἀπορροήσῃ τὸν ζυγὸν τοῦ κόπου καὶ τοῦ καμάτου.

Ἀλλ' ἂν καὶ κατισχύσῃ νὰ κατατροπώσῃ τὸν δαίμονα τοῦ ὀλικοῦ πόνου, δύναται δι' οἷας δήποτε ἐφευρέσεως ποιεῖ ν' ἀποκόψῃ καὶ τὸν ἄλλον πόνον ἐκείνον, ὅστις δάκνει ὄχι τὸ σῶμα ἀλλὰ τὴν ψυχὴν, θέλει δυνηθῆ διὰ σταγῶνων ἐπισταλαξέως, ἢ δι' ἐμπνεύσεως αἰθερίου νὰ καταστήσῃ ἀνώδυνον τὴν καρδίαν, ἢ θέ-

λει ἐφευρεῖ μηχανὴν ἐλαττοῦσαν τὸν νοερὸν κάματον, ὃν ἐπιβάλλει καὶ ἡ θιβρώσκουσα σκεψίς; Τοῦτο τῷ ὄντι φαίνεται ὅτι εἶναι τὸ ἔσχατον ὄριον, μέχρις οὗ δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὴν ἀνθρωπινὴν ἀγχίνοιαν νὰ προβῆ· καὶ ὅμως ἰδοῦ, ἐπάτητε καὶ αὐτό! Ἡ ἐνταῦθα δημοσιευμένη εἰκὼν παριστᾷ μηχανὴν, ἣτις θέλει ἐκτελεῖ ὄχι σωματικὴν, ἀλλὰ νοερὰν ἐργασίαν, καὶ ταύτην μίαν τῶν ἐπιπονωτέρων. Ἡ μηχανὴ αὕτη εἶναι τὸ ἀριθμόμετρον, ἐφευρεθὲν μὲν τὸ πρῶτον ἐν 1818, τελειοποιηθὲν δὲ καὶ εὐχρηστότερον γενόμενον ἐν 1849 ὑπὸ τοῦ Γάλλου Ἰωάννου τοῦ Κολμάρου καὶ ἐπαγγελόμενον νὰ ἐκτελεῖ μὲ τὴν μεγίστην ἀκρίβειαν καὶ μὲ πολλὴν ταχύτητα τὰς τέσσαρας πράξεις τῆς ἀριθμητικῆς, καὶ ἀκόμη καὶ τὴν ἐξαγωγὴν τῶν ριζῶν.

Δὲν θέλομεν παντάπασιν ἐπιχειρήσει νὰ ἐξηγήσωμεν πῶς ἐντὸς τοῦ ἐνταῦθα ἀπεικονιζομένου κιβωτίου κρύπτονται πέντε κύλινδροι ἔχοντες ἀνὰ ἐννέα ραβδώσεις ἀντιστοιχοῦσας εἰς ἐννέα μονάδας, καὶ ἄλλην δεκάτην κινουμένην δι' ἐλατηρίου· πῶς ἄλλος ἔκτος κύλινδρος ἔχει τὰς ραβδώσεις ἐλικοειδεῖς, πῶς οἱ κύλινδροι οὗτοι ἀλληλουχοῦνται καὶ μεταδίδουσι τὰς κινήσεις των ἀμοιβαίως. Ἡ τοιαύτη μηχανικὴ περιγραφή οὔτε καταληπτὴ ἤθελε γίνεαι οὔτε ἤθελε χρησιμεῖσαι, διότι ἐκτὸς τοῦ ἐφευρετοῦ καὶ τῶν ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ κατὰ τὰς δόξηγιας αὐτοῦ ἐργαζομένων οὐδεὶς ἐπὶ ἀπλῆς περιγραφῆς δύναται νὰ ἐπιτύχῃ εἰς τὴν κατασκευὴν μηχανήματος πολυπλόκου, καὶ δυσνοήτου. Θελεῖ δ' ἀρκέσει νὰ ἐκθέσω βραχέως τὰς ἐνεργείας τοῦ ἀριθμομέτρου.

Ἡ μηχανὴ αὕτη, ὅποια παριστᾶται ἐνταῦθα, καὶ ὅποια μέχρι τοῦδε κατεσκευάσθη, δύναται νὰ ἐνεργήσῃ μόνον δι' ἀριθμῶν ἀναβαινόντων μέχρι μυριάδων, καὶ οὐχὶ ἐπέκεινα. Προκειμένης λοιπὸν ἐργασίας προσθέσεως, αἱ μετάλλιναι λαβίδες αἵτινες κινουνοῦνται ἐντὸς τῶν ἐκ δεξιῶν πέντε γραμμῶν ἢ σχισμᾶδων ὠθοῦνται μέχρι τῶν ἀντιστοιχῶν χαρακτῆρων τοῦ πρώτου προσθετοῦ. Ἄν, φέρ' εἰπεῖν, ὁ προσθετός οὗτος ᾖναι 76948, ἡ τῆς πρώτης σχισμᾶδος (πρὸς δεξιὰ) λαβὴ τίθεται εἰς τὸν ἀρ. 8, ἡ τῆς δευτέρας εἰς τὸν 4 ἢ τῆς τρίτης εἰς τὸν 9, καὶ οὕτω καθεξῆς, καὶ τότε στρέφεται ὁ ἐμπρὸς τοῦ κιβωτίου στρόφιγξ, καὶ ἀμέσως εἰς τὰς στοργγύλας ὀπάς, τὰς ἄνωθεν τῶν σχισμᾶδων, φαίνονται γεγραμμένοι οἱ αὐτοὶ ἀριθμοὶ. Μετὰ τοῦτο αἱ λαβίδες μετατίθενται εἰς τοὺς ἀριθμοὺς τοῦ δευτέρου προσθετοῦ. Οὕτως ἂν εἰς τὸν προβῆθέντα πρόκηται νὰ προστεθῇ ὁ ἀριθμὸς 35784 ἡ λαβὴ τῆς αἰ. σχισμᾶδος μετατίθεται εἰς 4 ἢ τῆς β'. εἰς 8 καὶ οὕτω καθεξῆς· καὶ δι' ἄλλης στροφῆς τοῦ στρόφιγγος φαίνεται γεγραμμένον τὸ κεφαλαῖον τῶν δύο ἀριθμῶν, καὶ οὕτω καθεξῆς, δι' ὅλους τοὺς ἀριθμοὺς ὅσοι πρόκειται νὰ προστεθῶσι, γινομένης ὅμως πάντοτε προσοχῆς ὥστε ἡ λαβὴ τῆς αἰ. σχισμᾶδος πρὸς τ' ἀριστερὰ νὰ μένη εἰς τὸν ἀρ. 1.

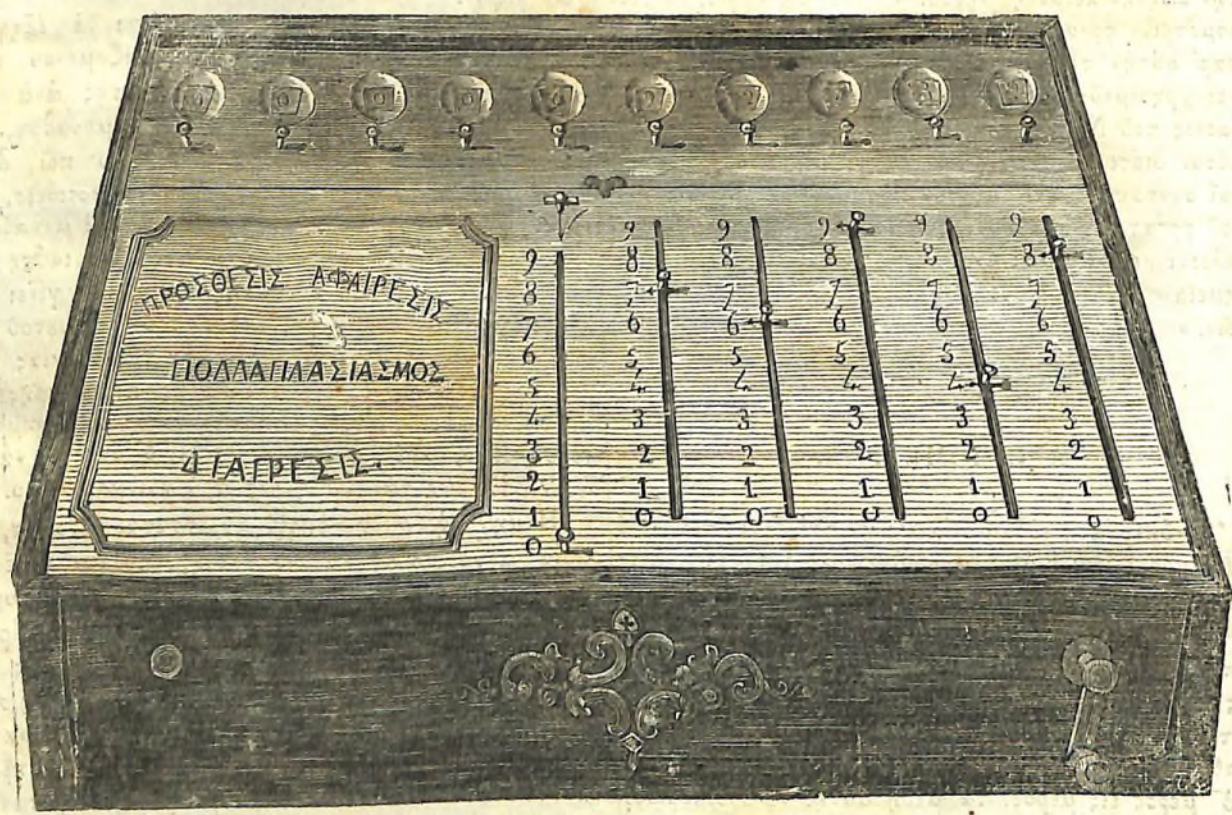
Προκειμένου περὶ κολλαπλασιασμοῦ, οἱ χαρακτῆρες τοῦ κολλαπλασιαστέου σημειοῦνται διὰ τῶν λαβίδων εἰς τὰς 5 σχισμᾶδας ἐκ δεξιῶν, ἐκ δὲ τοῦ πολ-

λαπλασιαστού δ α. χαρακτήρ, δ τῶν μονάδων σημει-
 οὔται διὰ τῆς λαβίδος εἰς τὴν πρὸς ἀριστερὰ σχισμᾶδα.
 ἔπειτα δὲ στρέφεται ὁ στρόφιγξ καὶ ἐπειδὴ ὁ πολ-
 λαπλασιασμός εἶναι μόνον πρόσθεσις ἀριθμοῦ τινὸς
 τοσάκις ἐφ' ἑαυτοῦ, ὅσας μονάδας ἔχει ὁ πολλαπλα-
 σιαστής, διὰ τοῦτο ἡ στροφή αὕτη φέρει, διὰ τοῦ εὐ-
 σουῶς μηχανισμοῦ τοῦ ἀριθμομέτρου εἰς ἀποτέλεσμα,
 ὅτι εἰς τὰς στρογγυλὰς ὅπας γράφονται ἀλληλοδια-
 δόγως καὶ ταχύτατα τὰ διάφορα κεφάλαια τοῦ πολ-
 λαπλασιασμοῦ προστεθειμένου ἐφ' ἑαυτὸν ἄπαξ, δις,
 τρίς, καὶ τέλος τοσάκις ὅσας μονάδας δεικνύει ἡ λα-
 βὴς τῆς πρώτης σχισμῆδος ἀριστερᾶ. Μετὰ ταῦτα
 ἡ αὕτη ἐργασία ἐπαναλαμβάνεται διὰ τοῦ δευτέρου
 χαρακτήρος τοῦ πολλαπλασιαστοῦ τοῦ χαρακτήρος

ἐπὶ διλιουνίων, καὶ ἡ τιμὴ αὐτῆς νὰ ᾖ μόνον 100
 μέχρι 125 φρ. Τότε θέλομεν εἰπεῖν ὅτι ἀπηλλάγη ὁ
 ἀνθρώπινος νοῦς ἐνὸς τῶν μεγαλητέρων, τῶν βασι-
 νιστικωτέρων καὶ τῶν συνεχεστέρων ἀγώνων του, καὶ
 τότε δὲν θέλομεν ἀπελπισθῆναι νὰ ἰδῶμεν ποτὲ ἐφευ-
 ριτικομένην καὶ μηχανὴν ἄλλην, ὧ! κόσμον χρήσιμον
 ἐνίοτε ταύτην, ἣτις καὶ νὰ σκέπτηται ἀντὶ τῶν ἀν-
 θρώπων. Α. Ρ. Ρ.

ΔΙΩΡΥΓΕΣ.

Οἱ πρῶτοι τῶν κεφαλαιούχων τῆς Ἀγγλίας ἠνώ-
 θησαν ἤδη εἰς ἐπιχειρήσιν τῆς διώρυγος δι' ἧς ὁ Εἰρη-
 νικός καὶ ὁ Ἀτλαντικός μέλλουσι νὰ βληθῶσιν εἰς
 συγκοινωνίαν. Ἐπὶ κεφαλῆς τῶν κεφαλαιούχων αὐτῶν

τῶν δεκάδων, ἀλλ' ἀρῶ ὁ ἄβαξ ἐφ' οὗ εἰσὶν ἠνεωγ-
 μέναι αἱ στρογγύλαι ὅπαι σπρωχθῆ ὀλίγον πρὸς τὰ
 δεξιά. Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ διὰ τὰς ἑκατοντάδας.
 Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀφαίρεσις εἶναι ἡ ἐναντία πράξις τῆς
 προσθέσεως, ἡ διαίρεσις εἶναι συνεχῆς ἀφαίρεσις, ἀ-
 φαιρουμένου δηλαδὴ τοῦ διαιρέτου ἀπὸ τὸν διαιρέτον
 τοσάκις ὅσας μονάδας περιέχει τὸ πηλίκον, καὶ ἡ
 ἐξαγωγή τῆς ῥίζης τέλος εἶναι διαίρεσις καὶ αὕτη
 ὅπου διαιρέτης καὶ πηλίκον εἶναι ἴσα, διὰ τοῦτο αἱ
 τρεῖς αὗται πράξεις γίνονται κατὰ τὸν αὐτὸν τρό-
 πον, ἀντιθέτως τῆς προσθέσεως καὶ τοῦ πολλαπλα-
 σιασμοῦ, στρεφόμενου δηλαδὴ τοῦ ἄβακίου τῶν στρογ-
 γύλων ὁπῶν κατ' ἐναντίαν διεύθυνσιν.
 Ἐκαστος ἐννοεῖ ὅποια ἡ εὐχαριστία τῆς μηχανῆς
 ταύτης, ἣτις ὑπολογίζει ταχύτητα καὶ δὲν ὑπόκειται
 εἰς οὐδεμίαν ἀπάτην. Ὁ ἐφευρετὴς ὑπόσχεται ἐντὸς
 ὀλίγου νὰ τελειοποιήσῃ αὐτὴν εἰς βαθμὸν ὥστε νὰ
 ἐργάζεται ὄχι ἐπὶ πέντε ἀλλ' ἐπὶ δέκα ἀριθμῶν, ἥτοι

ἀκούονται ἕ,τε Ῥοθσχίλδης καὶ οἱ ἀδελφοὶ Βάριγγες.
 Διευθυντὴς τῶν ἀφορωσῶν τὴν ἐξώρυσιν ἐργασιῶν εἶ-
 ναι ὁ γνωστὸς ἐν πάσῃ τῇ Ἀμερικῇ τέκτων καὶ μη-
 χανικός Childs. Ὅπως δὲ ἀποφύγῃ τὰς μεγάλας
 δυσκολίας τὰς ὁποίας ὁ ἰσθμὸς τῆς Πανάμης παρέχει
 εἰς τὴν ἐγκοπήν, ἀπεφάσισαν νὰ ἀνοίξωσι τὴν διώρυγα
 εἰς τὴν Grey Town πόλιν εἰς τὸ στόμιον κειμένην
 τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ ἐκβάλλοντος εἰς τὸν Μεξικα-
 νικὸν κόλπον. Ἀκολουθοῦντες τὸν ποταμὸν τοῦτον,
 φθάνουσι τοιοιουτρόπως διὰ τῆς λίμνης ἕως τῆς Νι-
 καραγοίας. Τὸ διαχωρίζον τὴν Νικαραγοῦαν ἀπὸ τὸν
 Εἰρηνικὸν δάστημα δὲν ὑπερβαίνει τότε τὰ 130 στά-
 δια (15 μίλια) ὡς ἐγγιστά, καὶ εὐκόλως διὰ τὴν φύ-
 σιν τοῦ ἐδάφους ἐγκόπτεται. Προέκρινον δὲ τὸν δρόμον
 τοῦτον διότι ἡ Νικαραγοῦα ἔχει κλίμα ὑγιεινότερον,
 καὶ διότι ἐκ τῆς Πανάμης τὰ πρὸς τὴν Καλλιφορνίαν
 διευθυνόμενα πλοῖα ἤθελον ὑποχρεωθῆναι νὰ διαπλεύσωσι
 900 μίλια περισσότερον.